E. Barclay-Smith, M.D.

36179 ...
2 + 36180
+ 33932

1.

Folding Plate

Fielding
2 Pts in one

46211 (1)

IOANNIS FRIDERICI MECKEL

MED: D.

TRACTATVS

ANATOMICO PHYSIOLOGICVS

DE

QVINTO PARE NERVORVM CEREBRI

DVABVS FIGVRARVM TABVLIS ILLVSTRATVS.

GOTTINGAE,

APVD ABRAM VANDENHOECK, ACAD. TYPOGR.

MDCCXLVIII.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

STEMMATIS NOBILITATE CLARO
REGVM AMICO
HEROI TOGATO
ILLVSTRISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO
DOMINO
PETRO LVDOVICO
MOREAU
DE MAVPERTVIS
INCLYTAE ACADEMIAE SCIENTIARVM
ET LITTERARVM ELEGANTIORVM
QVAE SVB AVSPICIIS
MAGNI AC POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS
FLORET
SPLENDIDISSIMO AC SAPIENTISSIMO
PRAESIDI
ACADEMIAE SCIENTIARVM REGIAE PARISINAE
ACADEMIAE SCIENTIARVM IMPERIALIS RVSSORVM
MEMBRO GRAVISSIMO
SOCIETATVM REGIARVM ANGLICAE ET SVECICAE
SODALI AMPLISSIMO AC MERITISSIMO
INSTITVTI BONONIENSIS
COLLEGAE SPECTATISSIMO
MAECENATI LITTERARVM MAXIMO
DOMINO MEO CLEMENTI

NEC NON

V I R O

GENERE, FAMA, VIRTVTIBVS
QVAM MAXIME FLORENTI
ILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO

D O M I N O

IOANNI THEODORO ELLERO

DOCTORI MEDICINAE LONGE CELEBERRIMO
MAGNO BORVSSORVM FRIDERICO
REGI POTENTISSIMO
A CONSILIIS AVLICIS AC SANITATIS TVTELA
REGIORVM EXERCITVVM MEDICO PRIMARIO
CLASSIS PHYSICAE ILLVSTRISSIMAE ACADEMIAE REGIAE
SCIENTIARVM
COLLEGII MEDICO CHIRVRGICI BEROLINENSIS
ATQVE RERVM MEDICARVM AC CHIRVRGICARVM
PER OMNES VASTI REGNI PRVSSICI PROVINCIAS
DIRECTORI GRAVISSIMO
COLLEGII MEDICI SVPERIORIS
DECANO AMPLISSIMO
ACADEMIAE IMPERIALIS NATVRAE CVRIOSORVM
VT ET COLLEGII SANITATIS
MEMBRO SPECTATISSIMO

DOMINO MAECENATI

AC PATRONO MEO
SVMMA REVERENTIA ET PIETATE
AETERNVM DEVENERANDO.

ILLVSTRISSIME DOMINE

AC VIR ILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIME

N*on mirum* VOBIS MAECENATES SVMME VENERANDI *videbitur, qui Magnis ac Immortalis gloriae* NOMINIBVS VESTRIS, *primum hoc qualecunque profectuum meorum ſpecimen inſcribere*, VOBISque *ſupplex munuſculum hoc offerre auſus*

fuerim: Si VESTRVM *ipſum in ſtudiorum omne genus ſingularem amorem*, VESTRVM *in literatos clementem fauorem*, VESTRA *denique, quae & mihi clementiae atque inſignis beneuolentiae iam gratioſe praebuiſtis ſigna, in cauſſa tantae audaciae eſſe perpenderitis. In mare flumina redeunt, cui originem ſuam debent: Debeo vero omnino magnam huius laboris mei partem, optimis illis in anatomiae incrementum inſtitutis, quae* VESTRAM *ſapientiam ac munificentiam omnibus venerabilem reddunt, quibus* BEROLINI *vtiliſſimam hanc medicinae partem excolere datur. Quid itaque, niſi opuſculi vilitas*, VESTRA *vero me retineret longe ſuper humilia haec exaltata ſapientia, Orbi Terrarum Regibusque, quorum prudentia Mundo miraculo eſt, ineffabili cum vtilitate commendata, quo minus debitam* VOBIS *hoſtiolam*

offer-

offerrem. Sed haec dubia facillime tollit illa, qua eſtis omnibus VENERABILES, *nulli denegata clementia* VESTRA *ac in bonas artes benignitas. Per haec ergo* VOS *obſecro, propitiis animis & hoc humile ſuſcipiatis donum, ea enim offerre mihi neceſſe eſt, qualia permittit conditio mea; gratia vero ac beneuolentia* VESTRA *me ſubleuare ne dedignemini.* TANTORVM MAECENATVM *Dator* SVMMVM NVMEN, VOS, ILLVSTRISSIME DOMINE AC VIR ILLVSTRIS EXCELLENTISSIME, QVI *gloriae ac ſaluti* AVGVSTISSIMI REGIS *indefeſſo inuigilatis ſtudio, ac eximio ſcientiarum* VESTRARVM *ſplendore Litterarum Orbi ſummo emolumento ſummoque decori eſtis, cum* SPLENDIDISSIMIS VESTRIS FAMILIIS, *ad vltimos vitae limites, quos attingere mortalis conditio poteſt, ſoſpites ac incolumes eſſe iubeat;*

beat;

beat; vt partam rebus, pro REGE *& orbis litterarum incremento geſtis gloriam, omni Poſteritati ſacram,* VOBIS*que debita ſumma honorum ornamenta, diutiſſime ſuperſtites intueri poſſitis. Quo nil ardentius precatur.*

ILLVSTRISSIME DOMINE
AC VIR ILLVSTRIS EXCELLENTISSIME

TANTORVM NOMINVM

Obſequentiſſimus Cliens

[I]OANNES FRIDERICVS MECKEL.

PRAEFATIO.

LECTORI BENEVOLO S.

Ex quo ad medicinam me applicare incepi, prae reliquis fere ea eiusdem mihi pars arriſit, cuius, quantum licet, perfecta cognitio, a prudenti Medico non niſi ſummo cum damno & eius ipſius, & aliorum abeſſe poteſt; ſtructurae corporis humani accuratam intelligo cognitionem, quam cadauerum diſſectione acquirimus. Nec mirum, tanto me perfectioris corporis humani cognitionis deſiderio fuiſſe captum, cum facile, & ipſa ratione dictitante, & experientia multorum, tum Veterum, tum Recentiorum inſignis famae Medicorum teſte, perſpectum haberem, quam immenſa ſit atque inſignis eius vtilitas in eruendis atque dignoſcendis morborum cauſſis, & in certiori euentus morborum praedictione, ne dicam ſummam eiusdem neceſſitatem in phyſiologia, in qua aut addiſcenda,

da, aut conſcribenda, quanta ex ignorantia verae corporis humani ſtructurae falſarum hypotheſium ac theoriarum monſtra enata fuerint: tum plurima Veterum, tum Recentiorum aliqua phyſiologica ſcripta loquuntur, quae ferax opinionum ingenium potius, quam ſapiens & accurata naturae ipſius perſcrutatio peperit. His argumentis mira acceſſit felicitas, eum in addiſcenda hac Medicinae parte PRAECEPTOREM nanciſci, cuius in diſſectione anatomica corporis humani ſummam dexteritatem, noſtra miratur aetas, & cuius incomparabilia tum anatomica tum phyſiologica ſcripta, immortale *Eius* nomen, Poſteris etiam venerabile reddunt; *Magnum* puto *Illuſtrem* HALLERVM, a cuius *Venerandi* PRAECEPTORIS ore, me per tot pependiſſe annos, inter feliciſſima vitae meae refero, dulci, dum viuam, recordabor memoria. Neque alia defuit mihi opportunitas, ex ipſis cadaueribus, corporis humani ſtructuram proprio ſtudio addiſcendi, quorum inſtructiſſimum illud Theatrum Anatomicum, quod BEROLINI floret, tantam mihi ſuppedidauit copiam, vt vna illa hyeme, qua iuſſu atque indultu *Illuſtris* atque *Excellentisſimi Viri*, *Magni* ELLERI, *Directoris Collegii Medici ſuperioris Amplisſimi*, *Patroni atque Fautoris mei pie deuenerandi*, nec non *Illuſtris* atque *Excellentisſimi Viri* BVDEI *Profeſſoris Anatomiae Clarisſimi*, Profectoris officio defunctus fui, centum & octoginta

ginta cadauera humana, ad diſſecandum allata, numerauerim. Quibus ita largiſſime inſtructus auxiliis, aequitati non minus, quam officio conuenire iudicaui, ſi ſummos in medicina honores ambiens, minus cognitam corporis humani partem quandam deſcribendam, atque longa obſeruationum ſerie illuſtrandam mihi ſumerem. Omnem itaque percurrens animo ampliſſimum anatomiae ambitum: *Oſteologiam* ab *Ill.* WINSLOWO, DOVGLASSIO, CHESELDENIO, ALBINO aliisque Claris Viris exhauſtam fere; *Myologiae* omnes difficultates a *Magno Viro Illuſtri* ALBINO, perfectiſſima ac eruditiſſima tum deſcriptione, tum elegantiſſimis figurationibus, funditus eſſe ſuperatas; Vaſorum vero abſtruſas & diuerſiſſimas, difficillime inquirendas diſtributiones ac directiones, ad minima vsque, elegantisſime, & pro more ſuo eruditisſime deſcribentem, iconibusque nitidisſimis illuſtrantem *Summe Venerandum* PRAECEPTOREM, *Illuſtrem* atque *Indefeſſum* HALLERVM inueni. Ad *Neurologiam* itaque animum aduertens, varia quidem pasſim ab Autoribus, iisque *Claris Viris*, tum in genere de omnibus, tum in ſpecie de quibusdam neruis tradita legi; ſed in cadaueribus ipſe rimatus, hanc certe, prae reliquis Anatomiae partibus, imperfectione quadam inſigni laborantem ſenſi, cum deſcriptiones paucisſimas accuratas ac ſufficientes, figuras, praeter vnam alteramue ſpecialisſimam, nul-

lam fere habeamus, quae in re tam difficili naturae elegantias exprimeret. Nobilitas vero neruorum, ratione vſus quem corpori praeſtant, ſumma, ſola omnibus in eorum deſcriptione ac inquiſitione anatomica occurrentibus ſummis difficultatibus ſuperandis ſufficeret. Haec animo attentius voluens, adſentiente ac ſuadente *Venerando, Optimo* ac *Illuſtri* PRAECEPTORE meo, cuius conſilia, vti prudentisſima, ſaluberrima maximeque ſincera ſunt, ita omnibus reliquis anteferre nunquam dubito, auidus arripio; Huius, inquam, *Magni Viri* adſenſu permotus, eius nerui accuratiorem dare & deſcriptionem, & icones decreui, quem, nobilitas licet eius longe alia poſtulaſſet, omnes fere Autores ob difficultatem ſuam ſummam, aut plane intactum reliquerunt, aut imperfecte tantum deſcripſere. Quam arduum autem hoc ipſo laborem exſequendum ſuſceperim, quilibet, in anatomica partium corporis diſſectione vel parum exercitatus, facile perſpiciet. Tanto vero faciliorem erroribus pasſim occurrentibus aequus dabit *Lector* veniam, quo magis & de difficultate rei deſcribendae perſuaſus erit, & de primitiis hiſce laborum meorum. Id tamen ingenue profiteor, me omnia, quaecunque de hoc neruo aſſero, ex ipſis, propria manu inſtitutis cadauerum, quantum in me fuit, accuratisſimis diſſectionibus elicuiſſe, quae non ſolum BEROLINENSES mihi per duos annos Theatri Anatomici

prae-

praebuerunt diuitiae, ſed & per aequale temporis ſpatium, quo his elaborandis inſudaui, ſumma, nec vnquam ſatis mihi collaudanda, aut grata mente pro meritis remuneranda *Venerandi* atque *Optimi* PRAECEPTORIS mei *Illuſtris* HALLERI beneuolentia ac liberalitas largita eſt. Nihil itaque, niſi quod aut in viginti aut pluribus cadaueribus conſtanter reperi, pro conſtanti aſſero, rariora viſu cum aliqua limitatione addo. Non enim aequum putaui, vni confidere obſeruationi, bene edoctus, quantum eo anatomiae inferatur damnum, & quam ſapienti *Illuſtrium Virorum* tarditate, ea inſignisſima ceperit incrementa. Hinc oblata quaedam in cadauere mihi varietas, maiori ſemper incitamento fuit, quo diligentius inquirerem, vt conſtantia a varietatibus, quarum in neruorum directione ac diſtributione innumerae occurrunt, tanto confidentius diſcernere posſem. Attamen id vitioſae mihi ducerem arrogantiae, ſi penitus me difficillimas haſce neruorum minutias ad finem perduxiſſe, & mihi ipſi, & aliis perſuadere voluerim. Ex lectione enim Autorum probe didici, quam multa in his difficillimis rebus, & Magni in Arte Anatomica Viri Poſteris ſuis indaganda reliquerint. Sed neque his deliciis valedixi anatomicis, niſi aduerſa id fata iubebunt. Quare neque deſinam in tantum incepta perficere, in quantum indefeſſo ſtudio atque labore licet. Figuras, huic, quam ſpeciminis lo-

co addidi ſimiles, totius huius nerui eiusque ramorum tradere non negligam, ſed grata reſpondente votis meis occaſione, certisſime eas exhibebo. Quibus ſi acceſſerit beneuolum de his primitiis meis aequi *Lectoris* iudicium, nonſolum habebo, quod ex animo mihi gratuler, ſed & fortisſimum ſtimulum vlterioribus meis addet conatibus.

Vale.

DE

DE QVINTO PARE NERVORVM CEREBRI.

SECTIO I.

DE VARIIS AVTORIBVS QVI DE QVINTO NERVORVM PARE SCRIPSERVNT.

§. I.

Inter omues fere Corporis Humani neruos nullus fuit, de cuius origine, diuiſione ac progreſſu Autores, & Veteres, & inter Recentiores quamplurimi, adeo in diuerſa abierunt, quam in hoc, quem deſcribendum ſuſcipio, Neruo Quinti Paris, cuius ramorum diſtributiones ac denominationes, varie a variis Anatomicis, ſaepe a natura diuerſe, a paucis bene exhibitae leguntur. Vt enim inde a GALENI temporibus, qui ſeculo ſecundo& Initio tertii P. C. N. vixit, & primus nerui quinti paris noſtri in ſcriptis ſuis mentionem facit, fata huius nerui varia repetam: neceſſe eſt, vt quae in libris SVIS de illo nobis reliquit, pauciſſimis verbis referam, aliosque ei ſubiungam. Haec enim hiſtoria lectionem, ſcriptorum, qui de hoc neruo aliquid tradiderunt, tanto faciliorem reddere poterit.

§. II.

Continet autem fere omnia, quae de hoc neruo reliquit GALENVS eius Liber IX. de Vſu partium, in cuius Capitibus fuſe quidem, aſt male, ramos nerui huius tradit, & ſub coniugatione neruorum tertia comprehendit ac deſcribit noſtrum tertii quinti paris ramum

lingualem & maxillarem inferiorem *a*) itemque ſecundi Quinti noſtri ramum infraorbitalem, *b*) ramos deinde, vti videtur, duos in muſculum temporalem, *c*) & ramum noſtrum tertii rami Quinti Paris buccinatorium *d*) ac labiales ramos inferiores nerui maxillaris inferioris noſtri, *e*) ramos dentales noſtros ſecundi rami quinti Paris *f*) pariterque frontalem noſtrum, *g*) primi Quinti paris rami, eiusque ramum naſalem *h*). Palatinus vero ramus noſter ſecundi rami Quinti paris eſt GALENO quarta neruorum cerebri coniugatio. *i*)

§. III.

Sed ordinem GALENI non ſequitur, qui poſt eum ſeculo XVto & initio XVIti ſcripſit ALEXANDER BENEDICTVS *k*). Hic enim breuiſſime tantum enumerans neruos, pro quarta ſua ſyzygia neruorum deſcribit palatinum noſtrum ramum ſecundi rami Quinti paris, *l*) quintae vero ſyzygiae lingualem tertii rami Quinti paris noſtrum ac buccinatorium eiusdem adnumerat, *m*) & cum ſeptima ſua ſyzygia quae par nobis neruorum cerebri octauum eſt, quintam coniungi ait. *n*) Pro non perpetuis ſyzygiis autem deſcribit ramum infraorbitalem *o*) ad labia & buccas euntem, maxillarem inferiorem tertii

a] Lib. IX. *de Vſu Partium* Cap. VIII. & Cap. XIV. & Cap. XV.
b] Lib. cit. C. VIII. & in fine Cap. XIV.
c] Lib cit. C. XIII.
d] Lib cit. in fine Cap. XIII.
e] Lib cit. Cap. XIV. Quem e foramine mentali emergentem, durum neruum appellat.
f] Lib. cit Cap. XV.
g] l. c
h] Lib. cit. Cap. XVI. ſed peſſime, cum eum per canalem naſalem in naſum deſcendere aſſerat, dicit quippe, ramum hunc per foramen conſpicuum in oſſis angulo maiori ex oculo ad narium cauitatem deduci.
i] Lib. cit. C. IX.
k] In Libro cui Titulus ALEXANDRI BENEDICTI *Phyſici Anatomice ſiue de Hiſtoria Corporis Humani* Lib. V. Pariſ. MDXIV. Littera vero eius dedicatoria ad Maximilianum Imperatorem data eſt Venet. A. MCCCCXCVII. & Obſeru. in peſte Ibid. A. MCCCCXCIII.
l] Lib. IV. Cap. XVIII.
m] Lib. IV. Cap. XIX.
n] l. c.
o] Lib. IV. Cap. XXII.

tertii Quinti paris ramum p) & frontalem noſtrum primi rami Quinti paris. Breuiſſime omnia ac ſatis confuſe habet.

§. IV.

Eodem ſeculo cum Priori qui vixit NICOLAVS MASSA, q) ſub quarto pare ſuo neruorum complectitur noſtrum ramum frontalem primi rami Quinti paris & infraorbitalem ſecundi Quinti, quos cum Quinto & Sexto pare ſuo conuenire ait. Eſt autem Quintum eius par neruorum noſter palatinus ramus ſecundi Quinti, & aliqui rami ad os abeuntes. Septimum denique eius par eſt neruus noſter lingualis tertii rami Quinti paris. Neruos ſenſitiuos linguae a quarto ſuo neruorum cerebri pare proficiſci affirmat; r) nec minus cognitum habuit ramum maxillarem inferiorem tertii rami Quinti paris. s)

§. V.

GALENI ordinem fere ſequitur VESALIVS, t) ſed primus idoneis tunc temporis figuris deſcriptionem nerui huius illuſtrauit. v) In quibusdam GALENO melius, in aliis vero minus bene hunc neruum deſcribit. Sic imprimis, dum GALENVM acerbe refutat, x) quod dixerit tertium par tum demum in duos diuidi ramos, vbi duram matrem perforauit: in peſſimum incidit errorem, quod aliam originem ex cerebro primo ramo Quinti paris, qui illi eſt radix gracilior tertii paris, quam tertio huius ramo, quem craſſiorem tertii paris radicem vocat, eſſe putet, atque primum Quinti paris noſtrum ramum pro peculiari pare eſſe numerandum. Praeterea vero tertium par ſuum cum GALENO componi ait y) ex radice I., ſua graciliori, cui adnumerat 1., noſtrum ramum frontalem primi rami Quinti paris; 2., infraorbitalem ſecundi Quinti; 3., naſalem ramum primi Quinti paris, & 4., neruum, vti videtur, noſtrum Quarti paris neruorum cerebri, quem

p] pro ramo maxillae inferiori motum praeſtante.

q] NICOLAI MASSAE *Liber introductorius Anatomiae* Venet. MDXXXVI. Cap. XXXIX.

r] Lib. cit. cap. XXXII.

s] De eo enim loquitur Cap. XXX. in fine.

t] ANDREAE VESALII *de Fabrica Corp. Hum.* Lib. VII. Baſil. 1555.

v] Lib. IV. fig I. & II.

x] Lib. cit. Cap. VI. Lib. IV.

y] l. c.

quem ad temporalem muſculum abire ait. II. Ex radice craſſiori, quam componunt 1., ramus, qui videtur eſſe temporalis noſter ſuperficialis ramus tertii rami Quinti paris, niſi, quod ex figura probabile eſt, arteriolam quandam pro neruo habuerit; 2., Ramus tertii rami Quinti noſter maſſetericus; 3., buccinatorius eiusdem; 4., ſurculi ex ſecundo Quinti paris ramo dentales poſteriores; 5., Ramus maxillaris inferior tertii rami Quinti paris cum ramo huius myloideo & labialibus inferioribus; ac denique 6., lingualis noſter tertii rami Quinti. Ramum vero nerui palatini ſecundi Quinti anteriorem maiorem noſtrum, itidem vti GALENVS pro quarto neruorum cerebri pare numerat & peſſime depingit, vti reliquos. z)

§. VI.

Breuiter ac corrupte ramos nerui quinti paris noſtri enumerans poſt VESALIVM REALDVS COLVMBVS, a) ad tertium ſuum neruorum par, cuius duo diuerſa principia eſſe ait, ramos gracilioris radicis tertii paris VESALII & praeterea ramum craſſioris radicis eiusdem 2. 3. 4. atque quintum reuocat. Sed nouam confuſionem priori GALENI ac VESALII neruorum enumerationi addit, dum palatinum ramum ſecundi rami Quinti paris & lingualem tertii eiusdem rami noſtrum, pro quarto pare coniunctim recenſet, male reprehendens in GALENO ac VESALIO, quod tertio pari lingualem annumerauerint. Denique nouum quod conſtituit octauum par neruorum cerebri, videtur eſſe tertii rami Quinti paris noſtri ramus maſſetericus, & forte etiam temporalis eiusdem ſuperficialis. Linguali tertii Quinti paris rami neruo, ſiue quarto ſuo neruorum pari, adeo tribuit ſoli guſtum COLVMBVS, vt & ex eius ſolius ad linguam defectu hominem, cui guſtus omnis defuerat, hoc malum paſſum fuiſſe, enuntiauerit. b) Huic enim poſt mortem a ſe diſſecto defuiſſe hoc quartum par ad linguam, &, ſi diis placet, ad occiput abiiſſe ait.

§. VII.

Inter Veteres omnes accurata deſcriptione nerui Quinti paris excellit Accuratiſſimus atque Induſtrius Anatomicus GABRIEL FALLOPIVS

z] Fig cit. lit. ZZ.

a] Cuius Liber titulo inſcribitur REALDI COLVMBI *de re Anatomica* Lib XVI. Venet. 1559. Lib. VIII. Cap. III.

b] Lib. cit. Lib. XV. pag. 264.

LOPIVS. *c)* Hic pro tertio quidem pare neruorum cerebri noſtrum Quintum par, pro more ſeculi iſtius recenſuit; aſt, quos reliqui Anatomicorum ante illum, pro peculiaribus neruorum paribus numerauerant, ramos noſtri Quinti paris, hos ille ordine naturali primus in vnum coniunxit, atque vni neruo tertio ſuo, noſtro vero Quinto neruorum cerebri pari tribuit. In deſcribendis etiam ramis huius nerui accuratiſſimus ſui temporis fuit, ita, vt mirum ſit, qui poſt eum vixerunt, Anatomicos, in GALENI ac VESALII errores incidere denuo potuiſſe.

§. VIII.

Sed non minorem laudem meretur ramorum nerui Quinti paris & noſtris temporibus accuratiſſima atque elegantiſſima delineatio Immortalis BARTHOLOMAEI EVSTACHII, *d)* quam adeo pulchre in Tabula ſua XVIII. & XIX. exhibet, vt facile inde appareat, nec munerum paris, nec ramorum diſtributionem huius nerui eum latuiſſe; & eius, quae proh dolor deſideratur deſcriptio figurarum, facit, vt pro nouis tradere Recentiores poſſint, quae forte omnis iam eius exhauſit induſtria, & quibus in figuris exprimendis, non ſuffecit chalcographia tum temporis nondum ſatis exculta.

§. IX.

Qui poſt FALLOPIVM ſcripſit VIDVS VIDIVS Florentinus, *e)* adeo preſſe in deſcribendo hoc neruo, ordinem atque diuiſionem ramorum FALLOPII ſequitur, vt, quamuis FALLOPIVM plane non citauerit in libro ſuo, non tamen omni careat ſuſpicione, ſe in deſcribendo hoc neruo FALLOPII obſeruationibus plus, quam par erat, vſum fuiſſe. Figuras vero ex illis VESALII deſumtas, & ſecundum deſcriptionem FALLOPII aliquantum mutatas ſibi attribuit, alioque tantum ordine recenſet, quam VESALIVS in illis ſeruauerat. Eſt autem illi, par Quintum noſtrum neruorum a cerebro orientium, par

c] GABRIELIS FALLOPII Mutinenſis *Obſeruationes Anatomicae* in Operibus eius Francof 1584. editis p. 398. ſeqq.

d] BARTHOLOMAEI EVSTACHII *Tabularum Anatomicarum editio Albiniana. Leidae Batauorum* 1744.

e] In Libro inſcripto VIDI VIDII *Florentini de Anatome Corporis Humani Lib.* VII. *Venet.* 1591. *Lib. III. Cap. II.* p 88. 89.

par tertium, quod cum FALLOPIO in tres diuidi partes ait, totidemque partium, vti FALLOPIVS, ramos numerat. Quare ſuperfluum duxi in notis illum cum FALLOPIO ſemper allegare, ſed moneo tantum, eadem, quae FALLOPIVM iam dixiſſe, in notis paſſim affero, & in illo Libro VIDI VIDII reperi poſſe. Neque enim plura habet neque pauciora, Figurae originis nerui Quinti paris, quas Tab. XVIII. fig. II. III. IV. exhibet, ſunt ſatis rudes, & teſtantur, eum figuras ſuas non ex corpore humano deſumſiſſe, nec originem nerui Quinti paris veram vidiſſe. Tres enim vti VESALIVS trium ramorum diuerſiſſimas exhibet origines fig. II. nro. 3. 3. 3., quas Fig. III. coniunctas deinde iterum tradit nro. 3., & in tres partes diuiſionem nerui pingit lit. α. β. γ.

§. X.

Vix vllus magis confuſe in recenſione neruorum egit ARCHANGELO PICCOLHOMINO *f*] qui VESALII, FALLOPII &c. obſeruationes plane negligens, fere nullius ramorum Quinti paris mentionem facit. Tria enim ſunt illi neruorum ad linguam euntium paria, quorum tertium vocat guſtatorium, quartum linguae motorium; octauum vero pariter ad linguae muſculos abire ait. Hos omnes tres neruos dicit a poſteriori medullae parte, cui calamus ſcriptorius ineſt, oriri, ita vt nullo modo ex eius confuſa deſcriptione dignoſci queat, quem ramum pro linguali Quinti paris noſtro tradiderit, forte nullum, Nec vnquam rudiorem vllus figuram originis neruorum ex cerebro dedit, ac ille ſuam. *g*)

§. XI.

In fine ſeculi XVIti & initio XVIImi qui vixit CASPAR BAVHINVS *h*) in deſcriptione huius nerui ordinem VESALII plane ſequitur, eiusque etiam figuras, in minores redactas, in Viuis Imaginibus partium Corporis Humani *i*) tradit; ita vt valde credibile ſit, eum

f] ARCHANGELI PICCOLHOMINI *Anatomicarum Praelectionum Lib.* V. *Romae* 1586. *Lib.* V. *Lectione* V. *pag* 264.

g] l. c. *pag.* 265

h] CASPARI BAVHINI *Theatrum Anatomicum Baſil.* 1621. *editum Lib. III. Cap. XXI.*

i] Hae Imagines theatro BAVHINIANO adnexae, a IOANNE CASPARE BAVHINO A. 1640, editae ſunt, ſub titulo: *Viuae Imagines partium Corpo-*

eum tantummodo VESALII obſeruationes pro veris operi ſuo inſeruiſſe, ipſum vero hos neruos non ſatis in corpore humano indagaſſe. Errores enim VESALII fere omnes eodem modo retinuit. Et quamuis ex lectione FALLOPII par quartum noſtrum neruorum nouerit, quod VESALIVM latuit, non tamen accurate obſeruaſſe illum Quintum par noſtrum, exinde elucet, quod, vti VESALIVS, graciliorem radicem tertii paris neruorum ſui, quam ſimiliter ex ramo frontali noſtro primi rami Quinti, infraorbitali neruo ſecundi rami eiusdem, naſali primi rami Quinti paris, *k*) & ramo in muſculum temporalem, *l*) conſtare ait, cum ſequenti tertii paris ſui parte nihil commune, nec in origine nec progreſſu habere aſſerit. Hinc errore non minori COLVMBVM ſecutus, pro quarta coniugatione numerat ramos omnes, quos VESALIVS radici craſſiori nerui tertii ſui tribuit, inſuperque etiam ramum palatinum, quem VESALIVS & alii quartam neruorum coniugationem dicunt.

§. XII.

Huius ordinem ſequitur IOANNES VESLINGIVS, *m*) modo in eo differt, quod breuior longe in deſcriptione ſua ſit, atque par neruorum, quod quartum hodie anatomicis eſt, tertio ſuo iungat, & in trochlearem muſculum finiri affirmet. Quartum par vero, vti BAVHINVS, ex ramis tertii rami Quinti paris & quarto Veterum, palatino noſtro ramo ſecundi rami Quinti paris, conſtituit.

§. XIII.

Nimis breuitati in confuſa ſua deſcriptione neruorum ſtudens IOANNES RIOLANVS, *n*) quintum noſtrum neruorum par ſub tertia coniugatione ſua comprehendit, quam in duos ramos diuidit, alterum,

Corporis Humani. Neruorum vero tabulae ſunt *Lib II. Tab. IX. fig. I.* & *Lib III. Tab.* XIX. *fig.* I. & *Tab* XIV. *fig.* I. & II.

k] Quem per canalem naſalem, foramen maxillae ſuperioris ſecundum illi dictum & *Lib.* III. *Tab.* III. *fig.* VIII. *lit.* c. depictum, in naſum deſcendere aſſerit.

l] Qui itidem a VESALIO falſe deſcriptus, ſextum eſſe videtur par neruorum cerebri hodiernum, quem errorem VESALII. primus detexit Egregius FALLOPIVS, deſcribens pro quarto pare noſtrum par ſextum *Lib. cit.* p. 454. lin. 13 - 37.

m] In *Syntagmate* SVO *Anatomico Patauii* 1647. *edito*, *pag.* 177. & 178.

n] Vide IOANNIS RIOLANI *Filii Opera Anatomica Lutet. Pariſ.* 1649. edita eiusque *Anthropographiae Lib. IV. Cap. II. pag.* 264.

rum, quem cranio excidere ait, alterum in orbitam oculi deferri. Hunc ſuperiorem vocat atque ex frontali noſtro primi, & infraorbitali ſecundi rami Quinti paris componi aſſerit; Illum vero ramum tertiae coniugationis ex cranio excidentem, ex linguali, & maxillari inferiori tertii rami quinti paris ramo noſtro componit, omnes reliquos, qui Veteribus iam cogniti erant, nerui Quinti paris noſtri ramos male negligens.

§. XIV.

BAVHINI deſcriptionem huius nerui aſſeruat, qui eodem fere cum illo tempore vixit ADRIANVS SPIGELIVS *o*). Itidem enim pro tertio pare neruorum cerebri habet neruum frontalem primi rami Quinti paris, quem muſculo obliquo maiori ramum dare ait, atque hinc par quartum neruorum hodiernum eidem neruo frontali primi Quinti adnumeraſſe videtur. Porro tertio ſuo pari accenſet infraorbitalem noſtrum ſecundi rami quinti paris; naſalem primi, itidem vti BAVHINVS, & ramum ad muſculum temporalem abeuntem. Quartum deinde neruorum par cum BAVHINO ex ramis tertii noſtri rami Quinti paris componit & ex quarto pare VESALII. Figuras neruorum habet VESALII in additis operi ſuo CASSERII Tabulis Anatomicis. *p*)

§. XV.

Quos ramos nerui noſtri Quinti paris iam recenſitus Autor SPIGELIVS tertio pari ſuo neruorum adnumerauit, ex his IOANNES VAN HORNE *q*) quartum par componit; Quintum vero ex reliquis nerui Quinti paris noſtri ramis, ex quibus maxillarem inferiorem, ramos tertii rami Quinti paris ad muſculos euntes, & palatinum ſecundi Quinti breuiſſime recenſet. In notis vero additis IO. GVIL. PAVLI breuiter nerui Quinti paris ramos ex WILLISIO & VIEVSSENIO imprimis recenſet.

§. XVI.

VESALIVM fere ſecutus in enumerandis ramis nerui noſtri Quinti paris, quod tertium vocat, DOMINICVS DE MARCHET-

CHET-

o] ADRIANVS SPIGELIVS *de Humani Corporis Fabrica Lib. VII. Cap. II.*

p] *Lib.* VII. *Tab.* I.

q] In *Microcoſmo* IOAN. VAN HORNE, qui reperitur in *Opuſculis* eiusdem *Anatomico Chirurgicis*, a IO. GVILIELMO PAVLI editis *Lipſiae* 1707. p. 162.

CHETTIS *r*), tertium ſuum par in duos diuidi ramos ait. Primum ramum, ſubdiuidens, componit ex noſtro ramo frontali Primi Quinti paris rami, (qui illi eſt ramus ſuperior rami primi tertii paris,) & infraorbitali noſtro ſecundi Quinti paris ramo, qui Illi inferior dicitur. Secundum ramum tertii ſui paris in tres ramos denuo diuiſum exhibet, quorum primus conſtat ex ramis tertii rami nerui Quinti paris noſtri, temporali, pterygoideo & buccinatorio, quibus ramos accenſet ad maxillam ſuperiorem eiusque dentes. Secundus ramus eſt illi maxillaris inferior neruus noſter tertii rami Quinti paris, ac denique tertius, lingualis noſter eiusdem rami Quinti paris. Breuior itaque VESALIO, palatinum ſecundi Quinti ramum, ſiue quartum par neruorum VESALII plane omittit. Ipſe ceterum diſſecuiſſe cadauera videtur; non enim, vti reliqui, in VESALII verba iurauit, quod eius ſeculi erat vitium. Praeter ramos dictos chorda etiam tympani illi nota fuit, quam ex linguali tertii ſui, ſiue Quinti paris noſtri oriri & in cauitatem tympani prope malleum delatam, in duos diuidi ramos aſſerit, *s*) quarum altera portioni durae ſeptimi paris inſeratur, altera in proceſſum maſtoideum diſpergatur.

§. XVII.

Sed Veterum elegantiſſimas in anatomicis ſeculo XVIto factas obſeruationes negligentes Recentiorum plurimi, in peſſimos denuo errores inciderunt. Inter hos, ceteroquin Induſtrius Anatomiae Perſcrutator, C. BARTHOLINVS *t*), mirum in modum neruos in diuerſa paria a ſe inuicem diuellit eosdem; & pro paris quarti ſui ramo primo recenſet noſtrum frontalem ramum primi rami Quinti paris, quem cum quarto hodiernorum Anatomicorum neruorum cerebri pare in vnum coniungit. Secundus ramus Quarti paris neruorum eius, eſt illi ramus infraorbitalis noſter ſecundi rami Quinti paris. Sub tertio ramo intelligere videtur primi rami Quinti paris noſtrum ramum naſalem, quippe ſe cum VESALIO ramos numerare affirmat; Quartus denique

r] *In Anatomia Patavii Anno* 1654, ab Illo edita pag. 122.
s] *Lib. cit. Cap.* XVI. *pag.* 140.
t] In *Anatome* THOMAE BARTHOLINI *ex obſeruationibus aliorum & imprimis* C. BARTHOLINI *quartum renouata Lugd. Bat.* 1673. *Lib.* III. *Cap.* II. *pag.* 673. 674.

denique ramus ab illo deſcribitur, tanquam temporali muſculo inſertus neruus, ſed vix poteſt ex deſcriptione eius diiudicari, ſitne aliquis ex temporalibus profundis ramis tertii Quinti paris rami, vel par ſextum errore VESALIANO ita deſcriptum. Sub Quinto ſuo pare neruorum complectitur deinde propaginem a VESALIO deſcriptam radicis craſſioris, vitis capreoli inſtar prorepentem, cum duro neruo ſeptimi paris duobus vnitum ramulis, noſtrum forte temporalem ramum ſuperficialem tertii rami Quinti paris; porro ramos reliquos tertii eiusdem paris rami, linguali neglecto. Palatinus autem ſecundi rami Quinti paris noſtri ramus, ſexti paris neruorum nomen illi meretur, cum tamen ex figura addita *v*) facile appareat, eum totam vidiſſe nerui Quinti paris noſtri originem, quem male in par Quintum & ſextum diuidit. Lingualem Veteres huic palatino annumeraſſe dicit quidem, ipſe vero eum, neque bene, omittit.

§. XVIII.

Primus inter omnes, excepto EVSTACHIO in figuris ſuis, iuſto ac naturali ordine ac numero neruos, & inter hos etiam noſtrum, pro Quinto neruorum Cerebri pare recenſuit ac deſcripſit THOMAS WILLIS *x*). Hic optime originem huius nerui depinxit, ramos eius poſt FALLOPIVM & EVSTACHIVM primus iterum ex vno trunco deduxit, oriente ex cerebelli pedunculis, ſiue protuberantia annulari. Sed non aeque bene ramos nerui Quinti paris deſcripſit, multo minus idoneam atque accuratam eorum figuram dedit; in ea enim nerui huius ramos ex corpore exemtos atque in planum expanſos exhibet. Sed ineſt id omnibus eiusmodi neruorum vaſorumque figuris vitium, quod artificium quidem teſtentur, naturam vero non aeque bene exprimant.

§. XIX.

Eodem tempore cum WILLISIO vixit verus Tabularum Anatomicarum PETRI BERRETTINI *y*) Autor atque Elaborator IO-

ANNES

v] *Lib. cit* p. 674. *lit.* M N.

x] in *Anatome Cerebri ac Neruorum Londini* 1664.

y] Hoc enim ſub titulo exſtit Liber: *Tabulae Anatomicae a Celeberrimo Pictore* PETRO BERRETTINO *Cortonenſi delineatae & egregie aeri inciſae, nunc primum prodeunt, a* CAIETANO PETROLI *Romano notis illuſtratae Romae* 1741.

ANNES GVILIELMVS RIVA z) Aſtenienſis Medicus & Philoſophiae Doctor Romanus, Regis Galliae Chirurgus. Huius Tabulae anatomicae longo quidem a morte huius Viri tempore, anno demum MDCCXLI. a CAIETANO PETROLI Romano editae ſunt, quaſi a PETRO BERRETTINO pictore originem ſuam traxerint, nulla G. RIVAE a C. PETROLI facta mentione: attamen omnis laus, quam Tabulae hae merentur RIVAE ſoli, Anatomico quippe ac Inuentori debetur. In hoc Libro ramorum nerui Quinti paris variae exhibentur figurae, in Diſſertatione mea paſſim allegatae, quae, quamuis rudes, vnice tamen ſaepe ſunt, atque in quibus nerui in connexione cum aliis capitis partibus delineati exhibentur, in quo illis WILLISII ac VIEVSSENII praeferri merentur. Deſcriptio ſiue explicatio harum Tabularum C. PETROLI vero, non omnia quae figuris iſtis inſunt exhaurit, ſed plurima is intacta reliquit. Quare dolendum, nos ipſius Autoris G. RIVAE carere deſcriptione partium earundem, quas figuris ſuis depictas exhibet, quippe figurae iſtae peritiorem ac vberiorem ſui merentur explicationem.

§. XX.

Nouo poſt WILLISIVM & miro ordine GERARDVS BLASIVS a) ex ramis nerui noſtri Quinti paris duo paria neruorum guſtatoria, vnum tertium, alterum quartum par neruorum componit; Et quidem tertium par neruorum cerebri, guſtatorium primum, ex ramo

z] Hoc euincunt Obſeruationes Chirurgicae in libro qui I. G. RIVAE anatomicas tabulas continet, cum deſcriptione figurarum exiſtentes. Hic liber rariſſimus ex meris tabulis aeri inciſis, quae figuras tum rariorum obſeruationum chirurgicarum, tum anatomicas repraeſentant, conſtat, nullo titulo, ſed in ſecunda tantum pagina Icone Autoris Obſeruationum I. G. RIVAE inſignitus, eumque ex Bibliotheca Academiae Göttingenſis inſtructiſſima habui. Duae autem chirurgicae obſeruationes, coaetaneum illum WILLISIO fuiſſe loquuntur, altera de vtero, duobus foetibus grauido, ex matre demortua exſecto & depicto, altera de aneuriſmate Aortae peculiari, cuius figura aeri inciſa, propria pariter tabula exhibetur: Primam earum Romae anno MDCLXIII, alteram ibidem MDCXLIV fecit, teſtante id adiecta Tabularum explicatione.

a] Vide GERARDI BLASII *Miſcellanea Anatomica Hominis* &c. *Amſtelodami* 1673. p. 87.

mo frontali primi rami Quinti paris & infraorbitali ſecundi rami eiusdem, ab eo conſtituitur. Vnde adparet, quam paradoxum ſit, potuiſſe eum Virum, neruum guſtatorium dicere, qui nullum ramulum ad partes guſtui inſeruientes exhibet. Ad ſecundum ſuum par guſtatorium, quartum vero neruorum cerebri reliquos ramos tertii rami nerui Quinti paris noſtri & palatinum ramum ſecundi Quinti refert. Quod ſatis indicio eſt, eum nunquam hos neruos ipſum inueſtigaſſe.

§. XXI.

Optimis libris EVSTACHII, FALLOPII, WILLISII, qui de hoc neruo egerunt, iam ſuo tempore inſtructus atque vſus ISBRANDVS DE DIEMERBROECK, *b*) deſcriptionem huius nerui adeo confuſam ac praeternaturalem dedit, vt in hoc omnes fere, qui ante illum male noſtrum Quinti paris neruum deſcripſerunt, Autores ſuperauerit, ſatis eo teſtatus, ſe nunquam propria in huius nerui veram originem ac diſtributionem inquiſiuiſſe manu. WILLISIVM enim, cuius librum bene nouit, *c*) neque in origine neque numero nerui Quinti paris deſignando ſequitur, ſed Veterum, qui male hunc neruum deſcripſerunt, obſeruationes commiſcet, ex iisque aliam elicit deſcriptionem longe peſſimam. Tertium enim eius par neruorum cerebri, quod nouo, ſed infelici ordine olfactorium appellat, componit 1., ex neruo Quarti paris pathetico, qui cum frontali ramo primi rami Quinti paris eſt primus illi ramus tertii ſui paris, 2., ex infraorbitali neruo noſtro rami ſecundi Quinti paris; tertium eius ramum mira ratione itidem per foramen infraorbitale exire dicit ac naſi cauitatem per foramina oſſis cribriformis intrare, inaudito certe ac nunquam viſo ſpectaculo; quartus denique ramus illi in muſculum temporalem inſeritur; Atque hac ratione ex omnibus erroribus peſſimorum qui ante illum ſcripſerunt Autorum, tertium neruorum par, nulli vnquam hac ratione viſibile conſtituit. Nec tamen parum gloriatur de nouo nomine ſuo, quod huic tertio neruorum pari Diemerbroeckiano impoſuit, dum olfactorium a tertio eius ramo infeliciter appellat; refutans veteres Medicos, quod ex eodem tertio pare lingualem neruum deduxerint ac guſtatorium par hinc vocaverint. Hoc enim

b] Cuius *Opera omnia Vltraiecti* 1685. edita euolua.

c] Quod exinde patet, quia figuras neruorum WILLISII, Operibus ſuis inſerta habet.

enim nomine illi venit primum quartum par ſiue maius, quod denuo componit ex ramulo ad tympanum eunte, *d)* porro ex ramis ad temporalem, faciei muſculos ac buccinatorem, ad cutem faciei & dentes maxillae ſuperioris, palatum & gingiuas euntibus, denique ex neruo maxillari inferiori & linguali tertii rami noſtri Quinti paris. Sed nōua methodo ſecundum gracile quartum par excogitauit, ex palatini ſecundi rami Quinti paris noſtri ramulo aliquo factum, vti illi tertium quartum par neruorum gracile, eſt par neruorum recentiorum ſextum abducens. Exemplo certe hic aliis eſſe poteſt, quam male ſuccedat in deſcriptionibus anatomicis partium corporis humani, aliorum Autorum compilatio, & quae monſtra inde naſcantur.

§. XXII.

Eodem fere tempore cum DIEMERBROECKIO, longe accuratius vero ac elegantiſſime neruos deſcripſit RAYMVNDVS VIEVSSENS. *e)* Hic neruum Quinti paris reliquis fuſius ac melius deſcripſit, iconesque eiusdem addidit, & Tabula quidem ſua XXIIda omnes ramos nerui Quinti paris praeparatos, atque ex cadauere exemtos depingit. Sed id equidem deſiderandum in figura iſta eſt, quod extra ſitum & connexionem cum reliquis capitis partibus expoſiti atque depicti nerui, minus naturalem conſpectum praebeant diſtributionis ramorum eorundem, ſed artificialem tantummodo figura fatetur elaborationem. Ceterum citationes huius egregii libri, ſaepe in pertractatione mea huius nerui occurrentes, quid boni, quid mali in deſcriptione huius nerui habeat, fuſius declarabunt.

§. XXIII.

DE LA CHARRIERE *f)*, in deſcriptione ſua nerui Quinti paris, eadem fere verba VIEVSSENII. in gallicam tantum linguam translata retinet. Cum eo fibras primi rami nerui Quinti paris ad intercoſtalem neruum abeuntes aſſerit; lacrymalem neruum primi rami Quin-

d] Sub quo ramulo chordam tympani intelligit quidem, ipſam eum vero nunquam vidiſſe, teſtatur incognita illi eiusdem origo, quam primum quarti paris ſui ramulum eſſe ait.

e] In *Neurographia Vniuerſali, Lugduni* A. 1685. edita; Opere, quod incomparabile, induſtrium atque Accuratiſſimum fatetur Autorem.

f] IOSEPH DE LA CHARRIERE *Anatomie nouuelle de la tete de l'homme & de ſes dependences a Paris* 1703. *pag.* 216 - 226. *Cap.* XXVII.

Quinti paris ex frontali ramo eiusdem oriri ait; & ramum noſtrum frontalem, ramulum mittere ad muſculum qui naſum ſurſum trahit; in quo male intellexit VIEVSSENIVM, qui dicit, primum Quinti paris ramum, ramulum ad muſculum mittere, qui palpebram ſurſum trahit. Nomina vnice tribus ramis nerui Quinti paris impoſuit, quibus poſt eum vſus eſt WINSLOWVS: fuſius ac melius VIEVSSENIO chordam tympani deſcribit, & linguali neruo eius originem tribuit. Errores vero VIEVSSENII, quos pariter omnes incorrectos retinet, docent, eum nunquam ipſum hunc neruum Quinti paris rite praeparaſſe & ordinem deſcriptionis ſuae mutaſſe, vt phyſiologicas rationes, quas VIEVSSENIVS hic & illic ſuae deſcriptioni interſperſit, coniunctim anatomicae deſcriptioni poſtponeret.

§. XXIV.

Aſt elegantiſſimam ſuam deſcriptionem nerui Quinti paris, de anatomia meritiſſimus atque accuratiſſimus Vir, IACOBVS BENIGNVS WINSLOW *g*) ex cadauerum humanorum diligenti diſſectione elicuit, quamuis in pluribus VIEVSSENIVM ſecutus fuerit, a quo etiam ramulos ad intercoſtalem a primo ramo Quinti paris retinuiſſe videtur. Nomina principum trium ramorum huius nerui tamen ſpecifica dedit, & ab oſſeis capitis partibus per quas decurrunt ea deriuauit; ita, vt ille qui per orbitam migrat, orbitarius; qui per oſſa maxillae ſuperioris diſtribuitur, maxillaris ſuperior; & qui per canalem maxillae inferioris ramum ſuum principem mittit, maxillaris inferior illi dicatur. Sed breuior iuſto, pro dignitate materiae, eius eſt ac imperfecta deſcriptio, quod ipſi naturae WINSLOWIANI operis imputari debet. Nam in ſyſtemate anatomico conſcribendo occupatus VIR ILLVSTRIS non potuit omnia aeque fuſe pertractare.

§. XXV.

Breuiter ac male, ex CLARISSIMI WINSLOWI elegantiſſima huius nerui pertractatione, ſuam exhibet excerptam deſcriptionem nerui Quinti paris B. BOVDON. *h)* Ipſa enim verba WINSLOWI habet, paulu-

g] In libro vtiliſſimo, gallico ſermone conſcripto: *Expoſition Anatomique de la ſtructure du Corps humain par* IAQVES - BENIGNE WINSLOW. *Amſtelaedami* 1732. *Tom.* III. *Traité des Nerfs*

h] In libro dicto *Anatomie Chirurgicale par* B. BOVDON. *a Paris* 1734. *Part.* VII. *Cap.* V. *pag.* 287 - 289.

paululum ſubinde transpoſitione mutata. Denominationes trium ramorum easdem cum WINSLOWO habet, vt & ramos a primo Quinti ramo ad intercoſtalem. Sic inuenies iisdem verbis, nullo mutato, deſcriptum ramum naſalem primi rami Quinti paris, vti Cl. WINSLOWVS habet, *i*) & tantum inuerſo ordine primo deſcribit ramum naſalis primi rami Quinti paris in naſum deſcendentem, deinde eiusdem ramum infratrochlearem mihi dictum. Ganglion ophthalmicum ex tribus ramis, naſalis rami primi Quinti componi male aſſerit, non intelligens bonam Cl. WINSLOWI deſcriptionem; lacrymalem autem ramum primi Quinti, vnice ex WINSLOWO deſcripſit. *k*) In ſecundi rami Quinti paris deſcriptione pariter arguta quadam transpoſitione clanculum WINSLOWVM ſequitur, ipſa eiusdem verba retinens; ordo vero eius hac ratione mutatus eſt, vt primo palatinum eius ramum numeret, qui ſecundus eſt ramus ſecundi rami Quinti paris WINSLOWO, & huic iungit ramum noſtrum alueolarem poſteriorem. Iisdem verbis WINSLOWI, pro ſecundi rami Quinti paris ramo ſecundo, deſcribit ramum infraorbitalem, WINSLOWI primum, & tanquam ramum non perpetuum ramum ſphenopalatinum WINSLOWI *l*), noſtrum Vidianum, in quo valde errat. In deſcribendo vero tertio ramo nerui Quinti paris, ſuis, vti videtur, vſus eſt obſeruationibus. Hunc enim peſſime deſcribit diuiditque in duos ramos, quorum primum in quatuor ramos ſubdiuidit, primum noſtrum maſſetericum, ſecundum temporalem profundum, tertium buccinatorium mihi dictum; quartus vero ramus primi rami tertii Quinti miro ordine eſt illi lingualis ramus. Sed eum nec hunc tertium Quinti paris ramum bene obſervaſſe, teſtatur deſcriptio ſecundi rami tertii Quinti paris, cuius ramos eſſe docet: primum, qui inter duos muſculos pterygoideos abeat, nec quorſum, nec in quam partem capitis porro finiatur, dicens; in quo neruo forte non bene WINSLOWVM intellexit, qui inter hos duos muſculos lingualem deſcendere ait; ſecundum vero ramum tertii quinti ſuum denuo ad glandulam parotidem, muſculum periſtaphylinum & linguam deducit. Itaque duos linguales ramos huius tertii rami Quinti paris conſtituit, qui tamen non niſi vnicus continuo obſeruatur. Tertius denique ramus rami ſecundi tertii rami Quinti paris, illi eſt maxillaris neruus inferior. §. XXVI.

i] In *Expoſition Anatomique* Tom. III. n. 41.
k] l. c. n. [illegible]
l] Quem ille deſcripſit l. c. n. 53.

§. XXVI.

HIERONIMVS LEOPOLDVS BACHETTONVS, *m*) tot optimis libris VIEVSSENII, WILLISII, WINSLOWI &c. ſuo iam tempore gaudens, in recenſione ſua huius nerui Quinti paris *n*) WILLISIVM quidem ſequitur, ſed turpiſſime ramos nerui Quinti paris enarrat. Nam maiores ramos nerui Quinti paris dicit, a quibus lachrymae, viſus, odor & ſaliua promoueatur, minores vero pariter ad oculos, nares, palatum & linguam diſtribuit. Melius omnino aliorum Clarorum Virorum ordinem in deſcribendo hoc neruo ſeruaſſet & vtilius, intolerabili ſua huius nerui recenſione ac deſcriptione, qua ſuam in anatomia peritiam valde dubiam reddit; quam iuſtam ſuſpicionem auget error vix credibilis noſtris temporibus, quod ſextum neruorum par ad linguam deduxerit atque guſtatorium appellauerit.

§. XXVII.

Qui eodem anno cum BACHETTONO librum ſuum edidit Med. Doctor LE CAT, *o*) ab omni naturali ſtructura alieniſſimam figuram, quae baſin cranii cum contentis ſuis repraeſentat, exhibet; quae ficta potius & pro imaginatione eius, quam ad naturam picta eſſe videtur, cum plus in conſpectum det, quam vllus mortalium vnquam, baſin cranii inſpiciendo, videre vno intuitu poſſit. Conceptu certe difficile eſt, qua ratione & oculi, & pons Varolii, & arteria baſilaris, non inuerſo tamen cerebello, in conſpectum venire queant. Sed, quod caput hic rei eſt, peſſimam dedit nerui Quinti paris delineationem in eadem figura. Expanſio enim eius in cauea durae matris, quadrangularis inſtar corii facta, & diuiſio eiusdem in tres ramos, omnino non ad naturam expreſſa eſt; nec vnquam hac ratione oculis ſubiici poterit. Ganglion ophthalmicum primi rami Quinti paris, (quem in dextro latere figurae ſuae, reliquis ramis nerui Quinti paris maiorem male pingit,) in eodem hoc latere ex duabus radicibus tertii paris nerui deducit, cum tamen in ſiniſtro eiusdem figurae latere ſit. d. e. radicem ganglii, ex ophthalmico ramo nerui Quinti paris, confuſe repraeſentatam habeat. Ramulum ex ganglio ophthalmico deducit

cit

m] In *Anatomia Medicinae Theoreticae*, *Oeniponti* 1740. ab eo Autore edita *Lib.* II *Demonſtrat.* III, *Cap.* II.

n] Lib. cit. pag 262.

o] In Libro inſcripto: *Traité des Sens, a Rouen* 1740. p. 299.

cit in corpus rotundum glanduloſum, ſub ſigno crucis in figura deſignatum, quod aut fictum, aut pinguedinis portio certe fuit, aut diſſectus & reuolutus neruulus, ſi omnino vnquam ſimile quid vidit. In dextro latere figurae ſuae lit. i. ex orbita egredientem naſalis ramum primi rami Quinti paris infratrochlearem, pro ramo eiusdem lacrymali non bene deſcribit, lacrymalem verum plane non habet. Ramus vero ſecundus quinti cum tertio adeo ruditer expreſſus eſt, extra omnem ſitum naturalem, vt non poſſit rudius, neque merentur mentionem eiusmodi praeternaturales de lineationes. Anaſtomoſis inter lingualem & neruum durum ſeptimi paris ope chordae tympani adeſt quidem, ſed chorda haec tenuiſſima toti linguali ramo tertii rami Quinti paris aequalis, craſſiorque duro depicta eſt, ex quo apparet, quam remota haec figura ſit a ſtructura naturali. Quod reliquum eſt, nerui lingualis a tertio ramo Quinti paris in Capite de guſtu pag. 223. nullam facit mentionem; in Cap. de odoratu p. 232. tantummodo ramulum recenſet naſalem primi rami Quinti paris, vt ſuſpicio ſit, ramum naſalem ſecundi Quinti rami ipſi non fuiſſe notum. Ex illo primi Quinti naſali, ſternutationem a forti viſu deducit. Chordam equidem tympani ex neruo duro bene deriuat, *p*) ſed in viſu neruorum ciliarium obliuiſcitur.

§. XXVIII.

Inter Anglos de hoc neruo agens W. CHESELDEN *q*) breuior longe eſt VIEVSSENIO, nomina ramorum WINSLOWIANA retinet; ramum ad intercoſtalem neruum a primo Quinti proponit; anaſtomoſes infraorbitalis cum neruo duro, lingualis nerui tertii rami Quinti paris cum neruo linguali noni paris, & labialium inferiorum nerui maxillaris inferioris cum neruo duro habet. Sed breuiſſimis tantum verbis recenſet partes, ad quas rami nerui quinti paris eunt, non vero accurate iter eorum deſcribit; neque CHESELDENII ſed MONROI eſt haec deſcriptio.

§. XXIX.

p] l. c. p. 294.

q] In libro anglico ſermone ſcripto, qui inſcribitur: *the Anatomy of the human body Londini* 1741. *Chapter* XV. *pag.* 232 - 235.

§. XXIX.

Clariſſimus Vir Gallus LIEVTAVD, *r)* in deſcriptione huius nerui *s)* WINSLOWVM fere ſequitur. Primum ramum nerui Quinti paris minus bene deſcribit, partes tantum enumerans, ad quas huius ramuli eunt. Secundum Quinti ramum pariter breui oratione tradit nec ſane optime. In duos eum diuidit ramos, inferiorem & ſuperiorem. Superior eſt illi infraorbitalis atque naſalis ſiue ſphenopalatinus ſecundi rami Quinti paris WINSLOWI; inferior vero ramus palatinus eiusdem, quem fuſius & melius ramo ſuperiori deſcribit. Tertium nerui Quinti paris ramum porro deſcribens ait, eum ramum ad duram matrem ante exitum ex cranio dare, cum arteria meningea adſcendentem, quem nunquam obſeruare potui. Ramos tertii rami Quinti paris muſculares breuiſſime tantum recenſet, muſculos nominando, ad quos hi rami abeunt; inter quos tamen principem fere buccinatorium omiſit. WINSLOWVM ſecutus, ramulum ex tertio Quinti ramo cum arteria orbitaria & naſali orbitam & naſum ſubire ait, quod nec vnquam videre mihi contigit, & fere impoſſibile videtur. Ad parotidem & aurem externam temporalem noſtrum ſuperficialem ramum tertii rami Quinti paris deducit; inſeri chordam tympani in neruum tertii Quinti lingualem bene obſeruat. Lingualem tertii Quinti ramum breuibus verbis deſcribit, ramos eius in glandulam ſaliualem maxillarem & ſublingualem negligit, vt & ramum myloideum maxillaris inferioris rami tertii Quinti. Nomina ramorum nerui Quinti paris WINSLOWIANA retinet.

§. XXX.

Optandum eſſet, vt omnium ramorum nerui Quinti paris adeo ex omni parte abſolutam haberemus deſcriptionem ac delineationem, qualem primi rami Quinti paris eiusque imprimis ramorum, ad oculum abeuntium, lachrymalis & naſalis, orbi erudito exhibuit PRAECEPTOR meus SVMME VENERANDVS VIR ILLVSTRIS A. HALLER, *t)* quo accuratiorem in perſcrutandis anatomiae difficillimis

r] In *Eſſais Anatomiques par* Mſr. LIEVTAVD. *a Paris* 1742.
s] Quam exhibet *Lib. cit. Sectionis Vtae, Articulo Vto. pag.* 432. - 435.
t] In *Faſcic.* I. *Iconum Anatomicarum Goettingae* 1743. *edito Programmat.* VI. *de baſi Cranii, Tab.* VI.

mis rebus aetas noſtra non vidit. Suam enim accuratiſſimam deſcriptionem icone illuſtrauit, qua meliorem in difficillima re dare ſupra aliorum facultatem eſt. Sed Eius inſtitutum non fuit, in Opere Phyſiologico neruos fuſe proſequi.

His ita breuiter praemiſſis, ad ipſam nerui Quinti Paris tranſeo deſcriptionem.

SECTIO II.

DE VERA ORIGINE AC DIVISIONE NERVI QVINTI PARIS.

§. XXXI.

Neruorum cerebelli atque capitis partibus proſpicientium praecipuum par, craſſitie optico aequale, reliquis vero valentius, eſt Quintum Par Neruorum ex cranio exeuntium, guſtatorium plerisque Recentiorum a praecipua functione, ILLVSTRI vero WINSLOWO trigeminum a diuiſione ſua in tres ramos maiores dictum. Oritur ex medullari cerebelli ſubſtantia, in duos funes albos collecta, qui pedunculorum cerebelli nomine veniunt, atque coniuncti pontem VAROLII, ſiue protuberantiam annularem WILLISII, ſubiecti ſub cerebri pedunculos, conſtituunt. Ex horum pedunculorum cerebelli laterali exteriori parte, *v*) tecta adhuc lobis cerebelli lateralibus, *x*) prodit in crani-

v] Hac ratione conſtanter originem nerui Quinti paris obſeruaui, in plus quam triginta cadaueribus. Mecum ſentit VENERANDVS PRAECEPTOR meus ILLVSTRIS HALLERVS, in *Primis Lineis Phyſiologiae, Goettingae* 1747. *editis* p. 187. §. 371. & Cl. VIEVSSENS *Neurographia* ſupra citata p. 169. Neque me hinc ad aliam ſententiam mouet SANTORINVS *Obſeru. Anat.* §. 16. nec Accuratiſſimus Anatomicus ILL. WINSLOW, originem huius nerui a corporibus oliuaribus ac pyramidalibus medullae oblongatae deducens, nunquam mihi viſum nec aliis; quam ſententiam ſuam in incomparabili ceterum libro ſuo, *Expoſition Anatomique Tom.* IV. p. 182. n. 140. affert; in ſpecialiori autem nerui Quinti paris pertractatione *Tom* III. p. 146. *Traitè des Nerſs* n. 28. non retinet, ſed videtur pariter conſtantem reperiſſe originem, quam & nos aſſerimus.

cranium neruus Quinti paris, interdum ex diſtinctis duobus aut pluribus a ſe inuicem medullarium fibrillarum faſciculis, minoribus aliis, alio veró maiori, in vnum truncum collectis, *y*) interdum vero ac ſaepius ex vnico fibrillarum medullarium faſciculo compoſitus. *z*)

§. XXXII.

Ab hoc ortu neruus Quinti paris, pia matre obductus, ex plurimis fibrillis nerueis numero atque craſſitie variantibus, in aliis ſubiectis ſeptuaginta, in aliis vero nonaginta ad centum vsque, a ſe inuicem ſeparabilibus, in vnum teretem funiculum, duas lineas latum coniunctis, compoſitus, ſub arachnoidea cerebri tunica (quae hoc in loco valde conſpicua, a cerebelli lobis lateralibus antrorſum ſupra neruum Quinti paris expanditur) directe antrorſum fertur, inferioribus funiculi fibrillis paullulum ſubinde adſcendentibus, verſus angulum oſſis petroſi ſuperiorem. Eo delatus fibroſus nerui Quinti paris ab origine ſua funiculus, in oualem figuram compreſſus, foramen offendit durae matris proprium, quatuor in adulto lineas latum, ouale, ſub ſinu petroſo ſuperiori, vbi hic cauernoſo proximus eſt. Per hoc foramen trans angulum oſſis petroſi ſuperiorem, peculiarem durae matris ſubitcaueam, a duabus illius laminis, a ſe inuicem ſecedentibus efformatam, a ſinu cauernoſo ſellae equinae ad foraminis oualis oſſis ſphenoidei exteriorem finem extenſam.

§. XXXIII.

Intra hanc caueam, a durae matris duabus laminis factam, fibrillae funiculi nerui Quinti paris, piae matris ope inter ſe coniunctae, & varie ſibi inuicem inſertae, iterumque in alias minores diuiſae in planam taeniam neruoſam, vt cum VENERANDO PRAE-

CEPTO-

x] Eleganter hanc originem nerui depictam dat Optimus EVSTACHIVS; *Lib. cit. Tab.* XVIII. *fig.* I. III. IV. V. *lit.* q. & *fig.* II. *lit.* V. Melius tamen eadem exprimitur a Cl. WILLISIO *Lib cit. fig.* I. *ad pag.* 13. *lit.* H. H. & ab Induſtrio RVYSCHIO *Operum Suorum Tom.* III. *Tab.* 13. addita *Reſponſioni ad* ETMÜLLERVM.

y] Quod & VIEVSSENIVS obſeruauit *Lib. cit. lib.* III. *Cap.* III. p. 169.

z] Hac ratione Egregius Vir FALLOPIVS originem huius nerui a media cerebri baſi deſcribit *Lib. cit.* p. 451. *lin.* 20 - 55.

CEPTORE meo ILLVSTRI HALLERO *a*) loquar, expanduntur, quae interdum ex vnico, interdum vero ex duplici fibrarum nruearum ſtrato perficitur, quorum ſuperius latius, inferius vero minus eſt, ex aliquot fibrillis maioribus compoſitum. Taenia haec neruoſa, decem in adulto homine lineas, ante diuiſionem in tres ramos lata, totam nerui Quinti paris caueam replet, eiusque fibrae initio libere per eam incedunt, ita, vt ſpatium inter durae matris laminam interiorem, quae neruum tegit, & neruum ipſum intercedat. Sed vbi magis lateſcere atque fibras ſuas in tres diuerſos ramos diſtribuere incipit: & tegenti illam interiori, & ſubiecta exteriori durae matris laminae, ope fibrillarum rubellarum, celluloſae durioris ſpeciem habentium, arcte, & interiori quidem adeo adhaeret, vt non niſi caute, absque laeſione quadam, haec durae matris lamina, cum omni illa adhaerente celluloſa, a fibrillis nerui ſeparari queat. Exteriori vero durae matris laminae, late expanſo neruo in hedra oſſis petroſi anteriori ſubiectae, minus fortiter adhaeret, attamen ſubinde fibrillae aliquae nerui, hanc durae matris laminam perforant, iterumque truncum ſubeunt; neque tamen ideo aut in dura matre pergunt, aut finiuntur. Praeter has adhaeſiones, fibras nerueas ſiue ſurculos in duram matrem ab hoc neruo excurrentes, etiamſi omni ſtudio in illos inquiſiuerim, nunquam inuenire potui; idque tanto confidentius aſſero, cum in eo conſentientem, atque de his neruis in duram matrem pariter dubitantem habeam VENERANDVM PRAECEPTOREM meum ILLVSTREM HALLERVM *b*), qui quam accuratiſſime quaeuis in anatomia rimetur, Orbi erudito incomparabilibus ſcriptis ſuis ſatis demonſtrauit; quamuis ceterum & CL. VIEVSSENS *c*) & accuratiſſimus WINSLOW *d*) eas fibras exiſtere diſertis verbis edoceant. Inuenitur autem quam-

a] In *Not. ad* BOERHAV. *Inſtitut. Vol. II. pag.* 560. *not.* a. Non enim ganglioformem plexum cum Ill. VIEVSSENIO ac WINSLOWO latam hanc expanſionem fibrarum nerui Quinti paris intra caueam ſuam dicere fas putaui, cum nihil cum gangliis reliquis neruorum C H commune habeat, ſed fibrae tantum nerueae in planitiem expanſae ſibique varie intertextae ſint.

b] l. c.

c] *Lib. cit. pag.* 170. & depingit eos *Tab.* XXII, *lit.* z. z.

d] *Lib. cit. Tom.* III. p. 147. n. 29.

interdum in lamina durae matris, neruo ſubiecta, quae oſſis petroſi hedram ſuperiorem obducit, ſub nerui Quinti in cauea ſua explanatis interioribus fibris, iuxta clauſum ac ſeparatum a cauea nerui Quinti paris, ſinum cauernoſum, oſſiculum ſeſamoideum, in latere quo oſſi petroſo incumbit planum, in illo vero, quod neruum quinti paris ſibi impoſitum habet, conuexum. *e)*

§. XXXIV.

Ex hac deſcriptione in propria cauea durae matris latentis nerui Quinti paris, in omnibus & plus viginti cadaueribus, quae hunc in finem diſſecui, mihi comprobata, facile patet, quam erronea ſit, quam CL. VIEVSSENS *f)* atque ILL. WINSLOW *g)* exhibent, deſcriptio, qui neruum Quinti paris per ſinum cauernoſum tranſire eiusque in ſanguine lauari, diſertis verbis aſſerunt; cum tamen ab interna, quae cranium perioſtei inſtar obducit, durae matris lamina, ſeptum inter ſinum cauernoſum & nerui Quinti paris caueam perficiatur, quo ſinus cauernoſus ab hac cauea nerui Quinti paris ſeparatur; neque vlla adeſt ex cauernoſo ſinu in Quinti nerui caueam communicatio, per quam ſanguis ex receptaculo ſiue ſinu cauernoſo in iſtam caueam tranſire queat. Non enim, quod quibusdam dicere placuit, ſeptum hoc arte fit, aut foraminulis pro fictitiis a primo ramo Quinti paris ad intercoſtalem neruum fibrillis peruium, ſed adeo imperuium eſt, vt nullo modo liquor ex ſinu cauernoſo, in caueam nerui Quinti paris poſſit effundi. Septum quippe hoc, quod poſterius extremae interiori parti hedrae ſuperioris oſſis petroſi, iuxta ſinum cauernoſum adhaeret, continuum eſt interiori durae matris laminae, cuius fibrae a ſinu petroſo ſuperiori & oſſe petroſo ortae, ad latus ſinus cauernoſi antrorſum ſub primo nerui quinti paris ramo, ad alas vsque oſſis ſphenoidei magnas excurrunt. In media ac ſuprema parte ſepti ipſe ramus primus nerui Quinti paris eſt, eique arctiſſime adhaeret, ita ut partem ſepti mediam & ſuperiorem vna cum dura matre efficiat; poſterior autem, anterior & inferior ſepti pars, valida durae matris lamina conſtat. Sic paries fit

e] Hoc oſſiculum ſeſamoideum, a RIOLANO primo obſeruatum, Ill WINSLOW deſcripſit Lib. cit. pag. 147. n. 29. & ipſe vidi, vti illud deſcribo, in infante aliquot annorum.

f] Lib. cit. pag. 16.

g] Lib. cit. Tom. III. p. 147. n. 29. 30.

ſit, quo ſinus cauernoſus a cauea nerui Quinti paris perfectiſſime ſeparatur. Id quod luculentiſſime ſinus cauernoſi plenaria repletio demonſtrat, qua euincitur: ex ſinu cauernoſo nullam ceram iniectam, nec alium liquorem in caueam nerui Quinti paris tranſire, ſed neruum ſexti paris ſolum cum carotide arteria & intercoſtalis nerui a ſexto neruorum pare radice in ſanguine ſinus cauernoſi ſiue cera immiſſa contineri. *h*)

§. XXXV.

Antequam vlterius in deſcriptione nerui Quinti paris pergo, paucula de vaſis, quae intra caueam ſuam neruus Quinti paris accipit, addere neceſſarium eſt. Haec quidem CL. VIEVSSENS a ceruicalibus arteriis deducit, *i*) ſed ex his orta nunquam obſeruaui, niſi minutiſſimas interdum arteriolas, cum trunco nerui Quinti paris per foramen durae matris in caueam eius migrantes. Eſt autem duplex plerumque arteriolarum caueae nerui Quinti paris origo, quarum hinc alias internas voco, a carotide cerebrali arteria & meningea intra cranium ortas, alias vero externas, a ramis carotidis externae vulgo, extra cranium profectas. Internarum aliae, eaeque praecipuae, a carotidis cerebralis trunco, intra ſinum cauernoſum flexuoſe adſcendente, oriuntur; eſtque harum vel vna tantum, vel duae ſunt. Duae ſi fuerint: earum altera anterior eſt, altera poſterior. Anterior ex trunco arteriae carotidis cerebralis oritur, intra ſinum cauernoſum antrorſum inflexo, paullo antequam duram matrem perforans cerebrum adit. Haec ab origine ſua ſuper neruum ſexti paris tranſiens, perforat laminam ſepti, atque in ramulos diuiſa, qui fibrillis explanati nerui Quinti paris interſeruntur, ſupra primum & ſecundum Quinti paris ramum diſpergitur, anaſtomoſin vero frequenter cum externis caueae nerui Quinti arteriolis habet. Altera arteriola interna caueae nerui Quinti paris poſterior, oritur ex eadem carotide cerebrali, intra receptaculum cauernoſum tertiam ſuam flexuram antrorſum perficiente. Haec arteriola antrorſum & extrorſum ſupra neruum ſexti paris, vbi hic in-

terco-

h] Id quod etiam aperte ac perſpicue docuit VENERANDVS ac ILLVSTRIS PRAECEPTOR, in *Diſſertatione de Vera nerui intercoſtalis origine*; contenta *Volum. II. Diſſertat. anatom. Selectar. Goettingae* 1747. edito p. 939. ſeqq. §. X not. p. p. p.

i] Lib. cit. pag. 168. period. III. depicta vero Tab. XVII. lit. p. p.

tercoſtalis nerui radicem emittit, migrans, perforat ſeptum ſinus cauernoſi in ſuperiori ſua parte, vbi ramus primus Quinti paris illi adiacet, ſerpentino vero ductu ad latus ſepti externum, per ipſas quandoque fibras primi rami Quinti paris repit & ramulos ſuos in parte interiori caueae nerui Quinti paris, ſinui cauernoſo proxima, in nerui Quinti paris explanati poſteriorem & interiorem partem diſtribuit. Quodſi vero harum arteriolarum vnica tantum adfuerit: illa originem ſuam ex trunco carotidis cerebralis arteriae, iuxta proceſſum clinoideum poſteriorem antrorſum inflexo, ducit. *k*) Praeter has arteriolas internas caueae nerui Quinti paris, quae & arteriae receptaculi dicuntur, quod per hoc in nerui Quinti paris caueam tranſeunt, ophthalmica interdum etiam arteria, non longe ab origine ſua, ramulum primo ramo nerui Quinti paris, iuxta ſeptum migranti exhibet. Sed alia caueae nerui Quinti paris arteria interna eſt ab arteria meningea, quae ex arteria maxillari interna orta, per foramen ſpinoſum oſſis ſphenoidei cranium intrat. Ex hac enim intra cranium adſcendente, oritur ramulus introrſum abiens, qui ſurculos ſuos in parte poſteriori & exteriori caueae nerui Quinti paris, inter huius intra caueam reconditi exteriores fibras diſtribuit. Externarum vero arteriolarum nerui Quinti paris intra caueam ſuam latentis alia eſt, quae ex arteria maxillari interna oritur, vbi haec ſub foramine ſecundi rami Quinti paris introrſum tranſit, plerumque inter ramum eius alueolarem & infraorbitalem. Haec arteriola, per canalem rami ſecundi Quinti paris, caueam nerui ingreditur atque inter fibras ſecundi rami definit, anaſtomoſi cum interioribus conueniens. Alia vero arteriola externa, ex arteria eadem maxillari interna, vbi maxillarem inferiorem haec exhibet, interdum ex arteria pharyngea adſcendente orta, cum ramo tertio Quinti paris per foramen ouale oſſis ſphenoidei caueam intrat, & inter fibrillas tertii rami Quinti paris ſurculos ſuos diſtribuit.

§. XXXVI.

Arteriolae hae, imprimis vero interiores receptaculi, a carotide cerebrali ortae, ideo omnino tenendae ſunt, quod cum fibrillis cellu-

loſis

k] Interiorem arteriolam hanc ex carotide cerebrali ortam; eiusque ramulos eleganter & accuratiſſime deſcripſit atque depictam dedit VENERANDVS AC ILLVSTRIS PRAECEPTOR *Faſcic. Ic. anat.* I. Tab. VI. lit. e. e.

loſis ſinus cauernoſi anſam opinioni dederunt plurimorum anatomicorum: nerui nempe Quinti paris ramum primum & tertium, vel primum ſolum, *l*) intra caueam ſuam in cranio adhuc poſitos ad intercoſtalis originem ramulos impertire, quorum vero errorem tam clare detexit VENERANDVS AC ILLVSTRIS PRAECEPTOR in *diſſertatione ſua de vera nerui intercoſtalis origine, m*) vt non ſit quod huic addi poſſet, cum nulla vnquam vere neruea fibrilla a primo aut tertio ramo Quinti paris, cauea ſua adhuc incluſis, ad intercoſtalem neruum abeat, ſed ſolus ille a Vidiano ramo ſecundi rami Quinti paris, infra (§. LXV. LXVI.) dicendus accedens ramulus, radicem veram nerui intercoſtalis a neruo Quinti paris conſtituat. Id quod non niſi ſatis conuictus propria & accurata diſquiſitione, in cadaueribus plus quam tricies inſtituta, affirmo. Quare veriſſimum mihi videtur, fibras celluloſas ſinus cauernoſi, a ſanguine eas circumdante rubellas, cum arteriolis dictis, aliis Claris Viris impoſuiſſe, qui fibras a primo ramo nerui Quinti paris, intercoſtalis a ſexto neruorum pare radici ſeſe adiunxiſſe aſſeruerint. Multo vero minus eorum accedere poſſum ſententiae, qui farraginem filamentorum, & neſcio quot, a ramo primo Quinti paris ophthalmico, ſepto intra caueam nerui Quinti paris adiacente, ad arteriam carotidem cerebralem & neruum intercoſtalem deducunt, *n*) vna forte, non frequenter nec ſtudioſe ſatis repetita, nec absque praeconcepta opinione de veritate harum fibrarum a primo ramo Quinti paris ad intercoſtalem abeuntium, inſtituta obſeruatione, a naturali ſtructura originis nerui intercoſtalis, in labyrinthum celluloſae inextricabilem ſeducti. Concipere ſane animo, qui plus trigeſies in cadaueribus haec omni ſtudio perſecutus ſum, minime poſſum, qua ratione, tanta cum fiducia, ab aliis fibrillae permultae a quinti nerui primo

l] Has varietates ingenioſe omnes egregie pictas dedit Cl: PETIT *Memoires de l'Academie Royale des Sciences* Tab. I. pag. 18. fig. 1. 2. 3.

m] *Volum. Diſput. Select.* II. p. 948. §. XII. XIII.

n] Hanc ſententiam prolatam video, in *Epiſtola anatomica de controuerſa nerui intercoſtalis origine,* anno abhinc edita; quae, quoniam nitide ſculpta figura donata eſt, multaque continet, quae minime ita ſeſe habere, in copioſiſſimis & omnibus obſeruationibus meis inueni: tanto minus plenariam ſui omiſſionem permiſit, quod acriter & cum ſpecie quadam veritatis opinionem falſam defendit.

primo ramo, ad intercoſtalis nerui originem & arteriam carotidem abeuntes, immo ex ipſis canalis carotici integumentis, quod inauditum ſane, ortae nerueae eiusmodi fibrillae, aſſeri poſſint, quarum tamen nullam vnquam veram adeſſe auſim certare. Magis miror potuiſſe illas vnquam demonſtrari, quam felicitatem de ſe alii praedicant, qui eadem demonſtrata cominus in cadaueribus ſeſe vidiſſe autumarunt. *o*) Sed facile ſibi animus, in defenſionem opinionis cuiusdam nimis pronus, imaginatione vel arte ſupplet, quae minus talia oculi, vere & omnium voluntario conſenſu exiſtentia obſeruare & pro veris habere adſueti, videre queunt. Ita equidem factum eſt, vt neque has vnquam fibrillas tot Clariſſimi Viri & accuratiſſimi anatomici, quales ſunt, inter Veteres Egregius & aeternae gloriae EVSTACHIVS; inter Recentiores vero ſaeculi noſtri decora: excellens in accuratiori partium corporis anatomica perſcrutatione Venerandus Praeceptor meus, ILLVSTRIS HALLERVS, & cum ILLVSTRI ALBINO, ILLVSTRIS MORGAGNI, inter anatomicos vere & omnium conſenſu Principes, in cadaueribus reperire & videre potuerint, qui prorſus veritatis ſtudio ducti, minime vero cupidine nimia & immatura, per noua inuenta anatomica inclareſcendi incitati, ſuas de origine nerui intercoſtalis obſeruationes orbi erudito ac veritatis amantibus communicarunt. Neque cordatis hiſce VIRIS vnquam mos fuit, remouere ea in diſſectione partium corporis humani anatomica & inquiſitione in veram earum partium ſtructuram, quae adſertis ſuis obſtiterint. Non enim, quod alii inique ſuſpicantur, Clariſſimi hi VIRI, adſerta praemiſerunt ſuis in cadaueribus factis accuratis obſeruationibus, cum id potius aliis impedimento fuiſſe videatur, quo minus neglectis fictitiis ac non exiſtentibus fibrillis a primo nerui quinti paris ramo ad intercoſtalem neruum, veriores obſeruare potuerint: ſed obſeruationibus demum ſuis copioſiſſimis anatomicis adſerta ſua, de falſitate fibrillarum nerueārum a nerui Quinti paris ramis intra caueam ſuam adhuc poſitis, ſecedentium, de ſola vero Illis tum temporis cognita vera nerui intercoſtalis a ſolo ſexti paris origine, Clariſſimi hi VIRI ſuperſtruxerunt. Neque tamen ideo, quod vera adeſt, vti infra (§. LXV. LXVI.) docebimus, inter-

o] Hanc ſuam felicitatem praedicantem vide Cl. D. I. C. OTT in *diſſert. de Inflammatione inteſtinorum* §. IV. pag. 6.

intercoſtalis nerui a ſecundi rami Quinti paris Vidiano ramo conſtans radix, eis aliqua laus remanet, qui minus ſtudioſe inquirentes, acriter falſas radices a primo nerui Quinti paris ramo ad intercoſtalem neruum abeuntes defenderunt: Sed ii de ſcientia anatomica optime meriti ſunt, qui falſitate harum fibrillarum detecta, ea tantum quae viderunt, veriſſima tamen, orbi erudito communicarunt. Hi enim pro veritate dimicantes, obſeruationibus ac dubitationibus ſuis, aliis viam aperuerunt, quo magis ſtudioſe ad originem nobiliſſimi nerui intercoſtalis attenderent; cum priores & infenſo ſermone, & iconibus adiectis eos lectores facile ſeducere poſſint, qui ipſi quidem in rei veritatem inquirere non poſſunt, ſpeciei vero accuratae inquiſitionis aſſenſum ſuum non audent denegare. Inſuper ad hypotheſin ſuam defendendam, celluloſis fibrillis ſinus cauernoſi, iure neruorum, vt ita dicam, donatis, has pro veris vendere nerui intercoſtalis a neruo Quinti paris radicibus annisi, fautores illi multarum a primo Quinti ramo in cauea ſua ſito, per ſinum cauernoſum ad intercoſtalem neruum abeuntium fibrillarum: veras illas a ſexti paris neruo intercoſtalis radices, membranulae aut celluloſae ſimiles potius ſeſe inueniſſe contenderunt, quae tamen radices veriſſimi ſunt, facili omnium conſenſu, neruuli, quos pro membranulis aut celluloſis fibrillis habuerit, niſi qui aut hypotheſin defendendam ſibi ſumſerit, aut oculi aciem mediocrem adhibere recuſauerit. Immo, fibras celluloſas ſinus cauernoſi vere nerueas eſſe & a Quinto neruo hinc proficiſci, aliis corroborare argumentis conati hi VIRI, nullum remanere vſum huius celluloſae in ſinu cauernoſo putarunt, ſi eis neruea ſtructura fuerit denegata: Sed parum pro ſua ſententia debile hoc faciet argumentum. Non enim ideo, quod vſum huius celluloſae in ſinu cauernoſo non penitus perſpicere licet, pro nerueis fibris illas habendas eſſe aeſtimo; & cur id celluloſae ſolius contingeret ſinus cauernoſi? cum haec ab illa corporum e. g. cauernoſorum penis aut vrethrae vix differat, ac eandem forte vtilitatem in ſinu cauernoſo habeat, ac illa in corporibus cauernoſis. *p*) Quodſi vero denique nerueae fibrillae adeſſent, a nerui Quinti

p] Pro celluloſis has fibras mecum habet *Venerandus* ac ILLVSTRIS PRAECEPTOR in *Primis Phyſiologiae lineis* §. CCCLIII. & eandem hanc celluloſam ſinus cauernoſi pro veriſſima celluloſa eleganter reperies deſcriptam in eruditiſſima ac elegantiſſima *Diſſertati*

Quinti paris ramis, cauea ſua adhuc incluſis, ad intercoſtalem neruum abeuntes, & tot quidem, quot quidam aſſerunt, quinque nempe immo plura filamenta, quibus certiſſime cellulosa ſinus cauernoſi impoſuit; cur illae, quaeſo, aliorum, qui toties ſtudioſe in eas inquiſiuerunt, effugerent oculos? quibus tamen veriores videre non impoſſibile fuit. Sed eo reuertar, vnde digreſſus ſum.

§. XXXVII.

Intra receptaculum ſuum late expanſus neruus Quinti paris, (§. XXXIII.) deſcendit in plano valde antrorſum inclinato, ſupra latus ſiue hedram anteriorem oſſis petroſi, fibrillasque ſuas in tres colligit faſciculos, qui rami nerui Quinti paris vocantur: Interiorem, trunco nerui Quinti paris e directo continuatum, qui & ſuperior eſt, & reliquis gracilior, duas in adulto lineas plerumque latus, & quem cum omnibus fere reliquis aeui noſtri anatomicis, pro primo Quinti paris ramo numero; Medium, ſecundum Quinti paris ramum, & ſitu & robore inter reliquos duos ramos medias tenentem, latitudinis vtcunque trium in adulto linearum mathematicarum; Tertium denique exteriorem robuſtiſſimum, tres lineas cum dimidia in latitudinem expanſum, reliquis inferiorem *q*). Hi tres rami interdum intra caueam

tatione inaugurali Viri eruditiſſimi, Doctoris Clariſſimi D. C. SCHOBINGERI, *amici mei dilectiſſimi*, in qua *inſignem telae celluloſae in fabrica corporis humani dignitatem*, tum plurimis experimentis, tum etiam ſolidis ratiociniis, vti ſolet, ſingulari eruditione demonſtrat, §. LVIII. Diſſertationis, habitae h. a. Goettingae, ſub praeſidio Venerandi Praeceptoris mei ILLVSTRIS HALLERI.

q) In tres continuo ramos truncum nerui Quinti, diuidi hic affero, conſentiente natura omnibusque accuratis obſeruationibus anatomicis, WILLISIVS autem lib. cit. p. 153. eum deſcribit, quaſi in duos tantum diuideretur ramos, inferiorem minorem, qui tertius nobis eſt ramus nerui Quinti paris, & ſuperiorem maiorem, qui ſecundus eſt mihi & primus. Illum pro primo ramo nerui Quinti numerat, cum primus noſter ophthalmicus ramus illi ſit rami maioris Quinti primus, alter vero ſecundus eiusdem, qui nobis eſt quinti ſecundus. Eadem fere ratione VIEVSSENIVS coniungit primum ramum nerui quinti paris cum ſecundo, atque coniunctim eos vocat ramum anteriorem maiorem, tertium vero ſolum ramum maiorem poſteriorem nerui Quinti paris; & hac etiam ratione depictum hunc neruum Quinti paris dat Lib. cit. Tab. XXII. lit. G. H. ſed nimis arcte, ac iuſto longiori tractu primum ramum cum ſecundo coniunctim exhibet, qui tamen naturaliter, remota penitus

ueam ſuam rete quoddam anaſtomoſibus ſuis inter ſe conſtituunt, ita vt primum cum tertio, tertium cum ſecundo magnis faſciculis communicaſſe obſeruauerim; ſed hoc non conſtans eſt, & ſimplex ramorum ex trunco ad foramina ſua decurſus frequentius reperitur.

SECTIO III.

DE PRIMO NERVI QVINTI PARIS RAMO.

§. XXXVIII.

Primus horum ramorum nerui Quinti paris, r) a WILLISIO non incongrue ophthalmicus appellatus eſt; s) quod plurimos ramorum ſuorum ad oculi partes mittit; VIEVSSENIO t) ramus Quinti paris minor ſuperior, Ill. vero WINSLOWO v) orbitarius dicitur. Inter haec WILLISIANVM fere prae reliquis mihi placet. Hic autem ramus *ophthalmicus*, ex cauea trunci nerui Quinti paris, ad latus ſinus cauernoſi exterius, a trunco poſtquam receſſit, in directione trunci nerui Quinti paris, per foramen durae matris caueam ſuam ſubeuntis, antrorſum it, paullulum adſcendendo, minime vero per ſinum cauernoſum tranſit, ſed ſepto ſupra (§. XXXIV.) deſcripto,

tus dura matre intra caueam fortiter eis adhaerentem, mox a ſe inuicem diſcedunt, ita, vt omnino non pro vno ramo primus & ſecundus nerui Quinti paris haberi poſſint, ſed pro duobus illos iam intra caueam ſuam numerare oporteat. Videtur Cl. VIEVSSENIVM exemtio illa neruorum ex corpore, atque hinc praeternaturalis huius nerui diſtractio, in hanc fallaciam induxiſſe. Pulcherrime vero ac optime diuiſionem hanc nerui Quinti paris in tres ramos intra caueam ſuam depictam in naturali ſuo ſitu dedit *Venerandus ac Ill.* PRAECEPTOR *Faſcic. Ic. anat.* I. T. VI. lit. l. m. n. & eandem vide in *Icone noſtra* huius nerui fig. I. n. 51. 52. 53. 54.

r] A FALLOPIO etiam pro primo ramo huius nerui ſui tertii, noſtri Quinti paris deſcriptus, lib. cit. p. 452. lin. 5-8.

s] Lib. cit. p. 154. ſed male ab eodem pro ſecundo quinti ramo numeratur.

t] Lib. cit. p. 170.

v] Lib. cit. Tom. III. p. 147. n. 31.

D 3

pto, ex hoc ſinu excluditur. Fibrae enim eius ex interioribus trunci nerui Quinti paris, in planum latiuſculum faſciculum collectae, introrſum abeunt. Hinc ortus ophthalmicus ramus, aliquot lineis ante proceſſum clinoideum poſteriorem oſſis ſphenoidei, ſepto ſeſe applicat, eique fortiter in parte imprimis media adhaeret, ita vt difficulter cultro ſeparari queat, ac fibras ſuas innatas quaſi huic ſepti parti habeat. Hac ergo ratione antrorſum, ad latus ſinus cauernoſi, fertur ramus Quinti paris primus, *ophthalmicus*, duas lineas in adulto hic fere latus; interius ſibi adiacentem comitem accipit neruum ſexti paris, per ſinus cauernoſi cauitatem antrorſum pariter abeuntem, a quo vero, intercedente ſepto, in parte ſua poſteriori valido, verſus anteriora extenuato, ſinumque cauernoſum exterius claudente ſeparatur; *x*) nec vlla vnquam fibra neruea ex hoc ramo ophthalmico Quinti paris per ſeptum ad neruum intercoſtalem tranſiens, accurate & absque praeconcepta opinione inquirenti obſeruari poteſt. Superne ſibi, vbi ad alas clinoideas accedit ramus ophthalmicus, impoſitum accipit, arcteque plerumque adhaerentem neruum quarti paris, patheticum dictum, dura matre ſupremi ſepti incluſum, eiusque lamella intercedente, a primo hoc ramo nerui Quinti paris ſeparatum. Hinc vbi neruus ophthalmicus ſub apophyſibus transuerſis ſiue alis clinoideis oſſis ſphenoidei ad fiſſuram orbitae ſuperiorem ſiue ſphenoidalem accedit, interius ſibi ſupra ſexti paris neruum adiacentem accipit neruum tertii paris. Antequam vero per duram matrem orbitam ſubit, adiacens adhuc ſepti anticae parti, ſub alis clinoideis in tres diuiditur ramos, *y*) duos minores ac vnum maiorem. Minorum alter eſt exterior & ſuperior, *lacrymalis* ab ILL. WINSLOWO appellatus; alter inferior & interior, *naſalis* dictus; maiorem vero, medium ac ſuperiorem, trunci ſiue nerui ophthalmici continuationem, a diſtributione ſua optime *frontalem* dictum. Hi tres rami ſub ala clinoidea oſſis ſphenoidei ac in fiſſura orbitaria poſteriori ſibi valde adhuc vicini, perforantes orbitae partem poſteriorem dura matre clauſam, eam intrant, dura matre inuoluti.

§. XXXIX.

x] Conſentit in hoc aſſerto *Venerandus ac Ill.* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol II. p. 560. not. a.

y] In duas tantum partes eum diuidit FALLOPIVS l. c. lin. 10. ſed minus bene, omiſſo ramo lacrymali.

§. XXXIX.

Princeps rami ophthalmici nerui Quinti paris ramus *frontalis*, z) trunco ſuo e directo continuatus, ab origine ſua ſub alis clinoideis, ſupra venam orbitalem, per mediam fiſſuram orbitalem poſteriorem dura matre clauſam orbitam intrat, per quam directe antrorſum ſupra muſculum eleuatorem palpebrae ſuperioris tendit, tectus perioſteo orbitae; atque interdum propior orbitae margini ſuperiori, interdum vero ab eodem remotior, ramum dat introrſum verſus angulum oculi interiorem ſupra pinguedinem oculi abſcedentem, *a*) non equidem minimum, ſed interdum illi, qui per ſupraorbitale foramen exiens nomen nerui frontalis retinet, aequalem. Hic ramus introrſum verſus trochleam, quam muſculi obliqui maioris oculi tendo tranſit, decurrens, ſupra hanc trochleam, interdum vero per eandem, ex orbita exit, idque continuo hac ratione obſeruaui, quare *ſupratrochlearem* ramum frontalis nerui eum optime vocari poſſe puto. Hic vbi ex orbita dicto modo exiit, dat ramum deſcendentem, qui anaſtomoſi cum alio ramo rami naſalis primi Quinti paris, infra trochleam ex orbita emergente atque hinc *infratrochleari* dicto, conuenit. Hinc ſurculos dat alios, vnum vel duos, qui in palpebrae ſuperioris parte interiori ac media, in celluloſa eiusdem ad tarſum vsque palpebrae ſuperioris deſcendunt, in expanſionem muſculi orbicularis palpebrarum in palpebra ſuperiori & cutem huius palpebrae deſinentes. Plurimi autem nerui ſupratrochlearis ramuli duo treſue maiores, ad frontem, circa marginem orbitae ſuperiorem reflexi, adſcendunt trans muſculum frontalem, confluentem cum muſculo orbiculari palpebrarum; alii vero inter frontalem & corrugatorem ſuperciliorum, quandoque ſub muſculo corrugatore in ſulco marginis orbitae ſuperioris proprio, immo

z] Quem ramum *ſuperiorem* vocat ILLVSTRIS ac VENERANDVS PRAECEPTOR *Faſcic. Ic. anat.* I *Tab.* VI Nro. 20. Ab EVSTACHIO hic ramus depingitur Tab. XVIII. fig. I. III. V lit. y. A. B Z. WILLISIVS vero breuiter hunc frontalem deſcribit lib. cit. ac minus bene depingit.

a] Hunc depictum dedit VENERANDVS PRAECEPTOR l. c. n. 22. & deſcribit ibid. not. 42. EVSTACHIVS l. c. lit. Z. itidem eum expreſſit; Iam vero eum nouit FALLOPIVS, deſcribens lib. cit. p. 452. lin 12. 13. & 16 - 18. VIEVSSENS lib cit. pag. 170. Cap III period. V. eius pariter mentionem facit eumque depingit Tab. XXII. lit. e.

mo etiam interdum per ſecundarium interius ac minus foramen ſupraorbitale, ex orbitae cauo ad frontem feruntur. Hac ratione egreſſi, ac circa marginem orbitae ſuperiorem reflexi rami nerui ſupratrochlearis, in muſculum corrugatorem ſuperciliorum, orbicularis palpebrarum partem ſuperiorem & frontalis fibras cum orbiculari palpebrarum confluentes inſeruntur. Vltimi vero ramuli, trans frontem adſcendentes inter fibras muſculi frontalis, tum in interiorem huius in fronte partem, tum in cutem frontis finiuntur.

§. XL.

Praeter hunc conſtantem ramum, *frontalis* interdum illico ab ingreſſu ſuo in orbitam, vel etiam vlterius progreſſus, ramulum dat, introrſum, ad latus interius muſculi leuatoris palpebrae ſuperioris, ſupra oculi pinguedinem & antrorſum abeuntem. Hic ad muſculi trochlearis oculi tendinem peruenit, eoque ſuperato, inter hunc & orbitam perioſteo obductam deſcendens, cum ramo a naſali primi rami Quinti paris veniente infratrochleari (§. LV.) conuenit in vnum trunculum, ſub trochlea muſculi obliqui ſuperioris oculi orbita egredientem. Interdum etiam vnus alterue ſolitarius ramulus ex ramo frontali nerui ophthalmici exiens, ac circa marginem orbitae ſuperiorem reflexus orbitam deſerit, in frontalem muſculum deſinens.

§. XLI.

Supratrochleari ramo exhibito, frontalis nerui ophthalmici ramus per foramen ſupraorbitale, (quod in plurimis ſubiectis ſulcus tantummodo eſt, margini ſuperiori orbitae inſculptus, inferne ligamento clauſus, quandoque plane etiam deletus) ex orbita emergit, *b*) atque ſi per ſulcum tantummodo circa marginem orbitae ſuperiorem reflectitur: ſurculum dat deſcendentem in palpebrae ſuperioris exteriorem ac mediam partem, inque eius muſcularem ab orbiculari palpebrarum expanſionem. Reflexus vero circa marginem orbitae ſuperiorem, in ramos diuiditur alios *ſuperficiales*, alios vero *profundos*. Hi omnes rami ad frontem adſcendentes, nomen trunco ſuo dederunt.

§. XLII.

Sunt autem *rami* nerui frontalis *ſuperficiales* ſiue *anteriores*, qui inter

b] Hunc ramum frontalem VESALIVS iam pro prima propagine gracilioris radicis tertii paris deſcribit Lib. IV. Cap. VI. ac depictum dat Lib IV. fig. II. lit. N. & eundem recenſet FALLOP. l. c. lin. 14-16.

inter cutem & muſculum frontis decurrunt. Horum alius exterior extrorſum, per muſculi orbicularis palpebrarum ſuperiorem partem, angulum externum oculi verſus excurrit, atque inter fibras eiusdem vnam vel plures anaſtomoſes, cum ramulis ex nerui duri ſeptimi paris ſuperiori ramo adſcendentibus facit *c*). Minores alii ſuperficiales ramuli vero in corrugatorem ſuperciliorum, orbicularem palpebrarum & frontalem muſculum inſeruntur, in cutem frontis anterioris vltimo deſinentes. Alii vero adſcendentes ſupra muſculum frontalem, continuo cutanei ramuli frontis fiunt, in cutem eius mediam diſtributi.

§. XLIII.

Principes vero rami nerui frontalis, profundi ſunt, iique plerumque duo maiores, *d*) qui interdum iam intra orbitam, interdum intra foramen ſupraorbitale, immo etiam quandoque ex hoc egreſſi demum, a ſe inuicem ſeparantur, ac diuiduntur in ramum interiorem & exteriorem, plerumque ſibi inuicem aequales; ſaepe tamen eorum exterior maior eſt. Huius enim rami inter fibras muſculi frontalis ac ſub illo eiusque aponeurotica expanſione ſuper frontis exteriorem partem, plerique paralleli fibris muſculi frontalis adſcendunt; alii vero transuerſim ſub fibris muſculi frontalis verſus tempora excurrunt, ac ſupra ſe inuicem varie ramulis ſuis eunt; dant ſurculos multos frontali muſculo, ſicque ſenſim decreſcentes, poſteaquam carnes muſculi frontalis ſuperarunt, omnes fere ſubcutanei ſincipitis fiunt, atque cum ramis arteriae temporalis ſuperficialis decurrentes, inter galeam capitis aponeuroticam atque pericranium alii, alii vero inter eam atque cutem terminantur. Sed quamuis ad ſuturam vsque lambdoideam oſſis occipitis, eos cultro proſecutus fuerim, donec minutiſſimi aciem oculorum in cute effugerint: anaſtomoſin tamen inter illos nervosque occipitales nullam vidi. Ramus profundus interior nerui frontalis

c] *Huius* anaſtomoſis Ill. WINSLOW meminit Lib. cit. p. 148. n. 36.

d] *Hac* ratione etiam rami frontalis diſtributionem pingit Optimus EVSTACHIVS Lib. cit. Tab. XIX. Nro. 2. lit. a; vbi diuiſio eius in duos ramos, exteriorem maiorem, interiorem vero minorem adeſt, neque ſuperficialem frontalis ramulum externum oblitus eſt. Pariter etiam frontalis diuiſionem in duos ramos profundos bene expreſſit BERRETTINVS lib. cit. Tab. V. fig. I. lit. a. & VIEVSSENS fig. XXII. lit. d.

talis, exteriori plerumque minor, mox ſubcutaneus fit, carnes muſculi frontalis, ſub quibus prius adſcendit, perforans. Hinc vbi fibras muſculi frontalis interiori parti dedit, pleroſque ramulos ſuos in galeam capitis aponeuroticam & cutem capillatam diſpergit, quae oſſa ſincipitis prope ſuturam ſagittalem obtegit.

§. XLIV.

Duobus hiſce frontalis nerui ramorum ſtratis tertium ſaepe accedit profundius, ramorum, qui inter pericranium & oſſa cranii, frontale ac ſincipitis eunt. Hos interdum ab exteriori, interdum ab interiori ramo frontalis nerui profundo ortos vidi. Ex his enim non longe a foramine ſupraorbitali pericranium ſubierunt, atque ſub eo arcte oſſi frontis adhaerentes, interdum in proprio ſulco eius adſcenderunt, ſuturamque coronalem transgreſſi, in oſſis ſincipitis ſuperficie in pericranium vltimis ſuis ſurculis finiti ſunt. His ramis itaque a neruo frontali ſecedentibus, non autem conſtanter adſunt, ramos frontalis nerui in ſuperficiales, medios ac profundos, ſecundum ſtrata diuerſa diuidi poſſe, patet.

§. XLV.

Secundus nerui ophthalmici Quinti paris ramus minor ſuperior & exterior eſt ille, quem externum ſiue *lacrymalem* ILL. WINSLOW vocat, *e*) quod per glandulam lacrymalem plerique eius ramuli diſtributi decurrunt. Hic conſtanter fere *f*) ex trunco primi rami nerui Quinti paris, antequam hic in ramos tres diuiſus orbitam ſubit, oritur; nec vnquam

e] *Hunc* ramum non nouit FALLOPIVS, nec WILLISIO bene cognitus fuit, VIEVSSENIO vero eſt tertius ramulus rami minoris ſuperioris nerui Quinti paris, ab eo deſcriptus l. c. p. 171. per. VIII., depictus vero Tab. XXII. lit. p.

f] Diſſentit quidem in hac conſtanti origine nerui lacrymalis a trunco primi rami Quinti paris ILL. WINSLOW l. c. n. 42. ſed non valde a noſtra ſententia recedere videtur, cum caute dicat: apparere interdum hunc lacrymalem eſſe ramum frontalis nerui, cuius forte cauſſa duplex radix huius nerui fuit, quarum anteriorem ex ramo frontali ortam vidit ſolam, poſteriori neglecta. Mecum vero plane ſentit VENERANDVS ac ILLVSTRIS PRAECEPTOR meus *Not. ad* BOERHAV. *Vol.* IV. p. 130. not. p & hac ratione etiam depictam lacrymalis originem dedit *Faſcic. Icon. anat.* I. *Tab.* VI. n. 23.

quam a frontali ramo ſolo intra orbitam eius originem obſeruare potui. Aliquando autem duabus ex radicibus, quarum altera ex trunco nerui ophthalmici, altera ex frontali eius ramo intra orbitam oritur, conflatum illum vidi, neque id rariſſimum eſt, ſed ſaepius occurrit; ſemel vero alteram eius radicem, ex neruo ſecundi rami Quinti paris *ſubcutaneo malarum* orbitam nondum ingreſſo adſcendentem obſervaui (§. LIX.). Ab hac itaque origine ſua lacrymalis neruus ad angulum acutiſſimum a trunco ſuo extrorſum tendens, ſub exteriori apophyſeos transuerſae oſſis ſphenoïdei parte, per duram matrem orbitam intrat, ad latus externum originis muſculi recti ſuperioris oculi. Hinc neruus lacrymalis, comite arteria lacrymali, *g*) ex ophthalmica plerumque orta, iuxta externum muſculi recti ſuperioris oculi latus, ſub perioſteo orbitae, ſuper pinguedinem oculi extrorſum & antrorſum fertur ad glandulam lacrymalem dictam ſiue innominatam. Hanc vbi adiit, primum dat plerumque ramulum, qui extrorſum retro glandulam lacrimalem, interdum vero per eius poſticam partem tranſiens, ſupra pinguedinem oculi extrorſum verſus proceſſum oſſis malae orbitalem ſuperiorem deſcendit, atque anaſtomoſi conuenit cum ramulo ex ſecundi rami Quinti paris ramo *ſubcutaneo malarum* (§. LIX.), vel in proprio ſulco, oſſeo lateri exteriori orbitae inſculpto; vel ſupra pinguedinem globi oculi exteriorem adſcendente *h*). Ex hac duorum ramulorum primi & ſecundi rami Quinti paris anaſtomoſi ramulus fit, qui per foraminulum in ſuprema plerumque proceſſus orbitalis oſſis malae parte, interdum in apophyſi orbitaria oſſis ſphenoidei conſpicuum, ac in canaliculum oſſeum continuatum, ab interioribus ex orbitae cauo extrorſum in foſſae temporalis anteriorem deſcendit partem, quae a proceſſus oſſis malae orbitalis ſuperioris exteriori concaua facie fit. In hac foſſa ſurculus iſte anaſtomoſi denuo iungitur ramulo ex *temporali profundo interno* ramo, tertii rami Quinti paris

g] Quam arteriam accuratiſſime deſcriptam ac pulcherrime depictam vide a *Venerando ac Ill.* PRAECEPTORE, in *Faſcic. Icon. anat.* I. Tab. VI. nro. 2.

h] *Hanc* anaſtomoſin primi lacrymalis nerui ramuli cum ſecundo Quinti a nullo alio deſcriptam, neque eius vllibi mentionem reperio, praeter eam a *Venerando ac Illuſtri* PRAECEPTORE meo factam in *Primis lin. Phyſiol.* §. DXIV. pag. 273.

paris, infra (§. LXXXIX.) deſcribendo, *i*) in angulo foſſae temporalis anteriori iuxta orbitam per muſculum temporalem adſcendente. Eſtque haec itaque continua trium ramorum nerui Quinti paris extra cranium inter ſe anaſtomoſis, quam natura ſollicite quaſi per oſſa quaeſiuit inter *lacrymalem* primi, *ſubcutaneum malae* ſecundi, ac *temporalem profundum interiorem* tertii Quinti paris ramum. Anaſtomoſin *nerui lacrymalis* cum ramo dicto ſecundi Quinti paris, nunquam deficientem obſeruaui; potius interdum duos ramulos a ſecundo Quinti paris ramo adſcendentes lacrymalis ramulis inſertos vidi; ſed illa cum *temporali profundo*, tum ratione loci valde variat, ac modo ſuperius, modo inferius magis, per dictum os orbitae fit, tum etiam quandoque plane deficit.

§. XLVI.

Ramulo hoc anaſtomoſin faciente exhibito, reliqui *nerui lacrymalis* ramuli, glandulam lacrymalem ſubeunt atque inter lobulos eius antrorſum migrant. In glandula hac vero, variis inter ſe anaſtomoſibus conuenientes, plexum arculosque efficiunt, ex quibus multi ſurculi prodeuntes, partim glandulae lacrymali proſpiciunt, vltimi vero ramuli ex glandula cum ramis arteriae lacrymalis egreſſi, in tunicam oculi adnatam, *k*) a palpebra ſuperiori ortam deſcendunt, in eaque disperguntur, praeter minutiſſimos quosdam ſurculos in extima palpebrae ſuperioris ipſius parte deſinentes, per cuius cellulosam deſcendunt.

§. XLVII.

Supereſt ex ramis nerui ophthalmici Quinti paris tertius, lacrymali valentior, interior ac inferior duobus reliquis; FALLOPII ramus

i] Ramulum a lacrymali neruo in foſſam temporalem tranſientem, pulchre depictum dedit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR l. c. n. 24. ſub nomine ramuli perforantis os & in foſſam temporalem tranſeuntis faciemque. In faciem a primi Quinti ramo lacrymali exeuntes per foraminula oſſis malae nunquam inueni, ſed tantum a ſecundi Quinti paris primo ramo.

k] Hos ramulos Cl. VIEVSSENS deſcribit l. c. & *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR *Faſcic.* I. Tab. VI. n. 25. & ibid. nota 45. vbi in palpebram ſuperiorem hos ramos deſinere aſſerit, pro ductibus vero glandulae lacrymalis hos neruulos a quibusdam in homine habitos fuiſſe putat.

mus minor primae propaginis, *l*) VIEVSSENII *m*) ramus ſecundus minoris rami ſuperioris Quinti paris, ab ILL. WINSLOWO *naſalis* primi rami quinti paris optime appellatus *n*). Hic a trunco, ſuo, primo nempe ramo Quinti paris, ſemper ita oritur, vt ſit eius ramus profundior, *o*) frontalis vero & lacrymalis ſuperiores. Itaque infra priores, ex interioribus rami primi Quinti paris fibris, iuxta ſinum cauernoſum oritur, et quidem longe ab ingreſſu rami primi Quinti paris in orbitam, vbi vix ſub alas clinoïdeas ille ſe coniecit. Ab hac origine ſua, ſupra neruum ſexti paris introrſum abit, ac ſub muſculi leuatoris palpebrae ſuperioris ac recti ſuperioris oculi origine, inter ramum nerui tertii paris ſuperiorem, qui in hos muſculos abit, & reliquos eiusdem nerui inferiores ramos, introrſum orbitam ſubit, duram matrem, quae fiſſuram orbitariam poſteriorem claudit, perforans. Orbitam hac ratione ingreſſus, oblique introrſum trans neruum opticum migrat. Sed non longe ab origine ſua, antequam orbitam intrat, *p*) ita vt & a trunco nerui ophthalmici ortum viderit ILL. WINSLOW, *q*) quandoque tamen, immo ſaepius, intra orbitam demum ramulum dat, qui ſupra neruum ſexti paris, infra truncum ſuum tranſiens, exteriori lateri nerui optici, orbitam vix ingreſſi adiacet, ſitque *radix longior ganglii ophthalmici r*).

§. XLVIII.

l] FALLOP. lib. cit. p. 452. lin. 20 - 35.

m] *Lib. cit.* p. 170. & 171. *period.* VI. & VII; depingit vero hunc ramum *fig.* XXII. *lit. f.* ſed valde ruditer, quippe frontali ramo hunc triplo fortiorem & ſitu inter duos reliquos pingit medium, cum ſit frontali triplo gracilior, ac reliquis interior; nec minus WILLISIVS eum depingit *lib. cit. fig.* I. p. 158. *lit.* c. n. 1. ac breuiter eundem deſcribit *pag.* 154. Ii vero rami quos idem Autor p. 153. in fine & initio pag. 154. ex brutis adfert, in homine nulli adſunt.

n] WINSLOW *lib. cit.* n. 37.

o] Hinc *inferiorem ramum nerui ophthalmici Quinti paris* vocat eum *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR l. c. n. 26.

p] Ea etiam ratione ſurculi huius ad ganglion ophthalmicum euntis originem in figura ſua elegantiſſima exprimit *Venerandus* PRAECEPTOR, *Faſcic. Ic. anat.* I. *Tab.* VI. n. 27.

q] l. c. n. 38.

r] *Hanc* originem radicis longioris ganglii ophthalmici a ramo naſali primi rami quinti paris, videtur omnino expreſſiſſe Accuratiſſimus EVSTACHIVS, Tab. XVIII, fig. III. V. lit. t, de quo ramulo ILL. ALBINVS dubitat,

§. XLVIII.

Eſt enim huius ganglii ophthalmici, *s*) quod exteriori nerui optici lateri, aliquot lineas ab ingreſſu huius in orbitam preſſim adiacet, duplex radix neruea ſiue origo; *t*) alia longior atque gracilior, quae plerumque a neruo hoc naſali primi rami Quinti paris, quandoque vero, ſed rariſſime a neruo tertii paris, *v*) vbi hic intra cranium ſinus cauernoſi lateri exteriori ſuperius adiacet, exoritur. Altera vero huius ganglii ophthalmici radix breuior eſt, vix lineam longa, cum prior ſex lineas longitudine ſua ſaepe ſuperet. Huius breuioris radicis ganglii ophthalmici, craſſioris ac robuſtioris longiore illa, conſtans origo eſt a nerui tertii paris ramo, qui abit ad muſculum oculi obliquum

an ad ciliares neruos pertineat; ſed id certiſſimum eſt, cum naſalis praeter hanc radicem, ac ramum ciliarem interiorem, nullum det ramulum, priusquam naſum intrat. Quamuis itaque nimis anteriorem ex naſali neruo huius ramuli originem, pro ea radicis ganglii ophthalmici pinxerit; nullus tamen dubito, eum ſub hoc ramulo radicem illam intellexiſſe, ſaltem ciliarem neruulum ex naſali hoc ramo exeuntem. Vide etiam de his *Venerandum ac Ill.* PRAECEPTOREM Not. ad BOERHAV. Vol. IV. pag. 131. not. p. Videtur etiam hunc ſurculum, vel ciliares neruos ſaltem, nouiſſe FALLOPIVS & annotaſſe *lib. cit.* p. 452. lin. 35-39. Ac vidiſſe eum pariter videtur Cl. VIEVSSENS; deſcribit enim l. c. p. 170. & depingit *fig.* XXII. *lit.* g. h. i. i, ſed certe confudit eum cum tertii paris nerui ramis, quod ramos illum dare ait in deprimentem & abducentem oculi muſculos; eſt autem illi minor ac exterior ramulus, ſecundi ramuli, rami minoris ſuperioris Quinti paris.

s] Hoc gangliolum ophthalmicum optime depictum dat *Venerandus ac Ill.* PRAECEPTOR, l. c. n. 30. ac ibidem nota 50. accuratiſſime deſcribit.

t] Duplicem tantum radicem ganglii ophthalmici praeter PETITVM omnes aſſerunt, qui ex ſexto pare neruorum cerebri tertiam accedere radicem ganglii huius, ſolus contendit; ſed poſt ſaepius accuratiſſime in cadaueribus omni ſtudio indagatam huius ganglii originem, ſatis probabile mihi videtur, immo fere certus ſum, Cl. PETITVM durae matris ganglio adhaerentem fibrillulam pro neruo habuiſſe, quae ſaepe eiusmodi nerueas mentiuntur fibrillas.

v] Bis tantum hanc originem radicis longioris gracilioris ganglii ophthalmici a neruo tertii paris, in plus quam viginti cadaueribus obſeruaui. Ex eiusmodi forſan obſeruatione Ill. MORGAGNI & WILLISIVS ſoli tertio pari ganglion ophthalmicum tribuunt; ſed nimis rara pro hac ſententia confirmanda eſt obſeruatio, neruum tertii paris vtrasque ganglii huius radices dare, ac inter ducenta cadauera vix ſemel vidit *Venerandus ac Ill.* PRAECEPTOR meus,

quum inferiorem. Ex hoc quippe ramo, ad exterius nerui optici conuexum latus, directe ſurſum adſcendens ſurculus, cum ramo ſiue radice longiori ex naſali primi rami Quinti paris ramo, in gangliolum confluit ophthalmicum, a figura ſua lenticulare dictum. Minutiſſimum fere hoc corporis humani gangliolum ramulos emittit nerueos plures, qui cum elegantiſſimis arteriis ciliaribus, circa neruum opticum ad bulbum oculi antrorſum decurrentes, ac per ſcleroticam, oculi ſubeuntes cauum, *ciliares nerui* audiunt.

§. XLIX.

Non autem hi ramuli ciliares absque aliquo conſtanti ordine ex ganglio ſuo ophthalmico proueniunt, quem ſequentem in plerisque cadaueribus reperi. Ex gangliolo nempe hoc, neruo optico exterius adiacente, oriuntur tres vel quatuor *x*) maiores ramuli. Horum primus exterior, reliquis plerumque maior, legit latus exterius ac ſuperius nerui optici, ad ſcleroticam bulbi oculi recta decurrens via, eſtque *ciliaris exterior ſuperior*. Is vbi ad bulbi oculi poſteriorem peruenit partem, in duos tresue minores diuiditur ramulos, qui circa inſertionem nerui optici, in exteriori ac ſuperiori parte poſterioris conuexitatis bulbi oculi, ſcleroticam perforantes, bulbum oculi ſubeunt. Secundus ramulus ciliaris, ex ganglio ophthalmico, magis ad inferiorem nerui optici partem deſcendens, adiacet inferiori parti lateris exterioris conuexi nerui optici, eſtque neruus *ciliaris exterior inferior*, qui pariter, vbi ad bulbum oculi propius acceſſit, in aliquot denuo minores ſurculos diuiſus, ſcleroticae ſeſe immittit; Tertius ramulus ciliaris, ex ganglio dicto ortus, ſub neruum opticum ſe coniiciens ab exterioribus introrſum, iuxta lateris interioris nerui optici infimam partem, ad ſcleroticam decurrit, eſtque *ciliaris neruus interior inferior*, qui in duas aut tres fibras ante inſertionem ſuam in ſcleroticam tunicam diuiditur. Quartus denique ab hoc ganglio ortus ramulus, transuerſaliter fere ſub neruo optico introrſum migrat, *y*) ſupra priorem vero lateri

x] Quatuor ramulos ciliares ex ganglio ophthalmico oriundos habet *Ill. ac Venerandus* PRAECEPTOR *Faſcic. Ic. anat.* I. Tab. VI. n. 31. & not. 51. deſcriptos ac depictos; ſed & tres tantum, immo etiam duos ſubinde ciliares ex ganglio prodeuntes vidi.

y] Hic neruus ciliaris, vbi ſub neruo optico incedit, ſaepe adeo firmiter huic ope durae matris adhaeret, vt non absque laceratione fibrarum connectentium

lateri interiori nerui optici adiacet & ad ſcleroticam pariter vti priores tendens, in aliquot ſurculos ante inſertionem ſuam diuiſus, fit *ciliaris interior ſuperior.* Hic ciliaris ramulus anaſtomoſi denique conuenit, cum alio neruo *ciliari interiori,* qui non ex ganglio ophthalmico, ſed ex naſali ramo ipſo primi rami Quinti paris, vbi ille ſuper neruum opticum introrſum tranſit, oritur, z) & cum dicto ramo ciliari interiori ſuperiori anaſtomoſi in vnum ſaepe conueniens, ſuper interioris nerui optici cylindricae ſuperficiei ſuperiorem partem, ad ſcleroticam antrorſum decurrit. Ciliares hi rami quatuor itaque ganglii ophthalmici cum illo naſalis, in decem, immo ſubinde plures ſurculos prope bulbum oculi diuiſi, & anaſtomoſibus varie inter ſe conuenientes, *plexum* circa neruum opticum *ciliarem* conſtituunt *a*).

§. L.

Non equidem nego, varias in hoc dicto diſtributionis neruorum ciliarium ordine inueniri diuerſitates, ſed quis neruorum eſt aut vaſorum minorum, quin aliquam interdum in diuiſione ac directione ſua patiatur mutationem? In plerisque, quae copioſa diſſecui, cadaueribus, hunc ordinem obſeruaui, meliusque minutuli hi elegantes nerui videntur poſſe memoriae tradi, quos pro inextricabilibus alii habuere, ſi aliqua, quam ſi absque vlla naturali ponuntur, ſerie.

§. LI.

Solent autem interdum, ne diuerſas ab hoc ordine obſeruationes reticeam, tres tantummodo ramuli ex ganglio ophthalmico prodire, quorum vnus ſub neruo optico introrſum migrans, dat *ciliares neruos interiores*; neque deſunt exempla, duos tantum ex ganglio hoc maiores ciliares ramos exiuiſſe, quorum alter in plures exteriores ac ſuperiores ramulos, alter vero interior pariter in ſex ciliares ſurculos diuiſus fuit interiores, qui circa nerui optici in bulbum oculi inſertionem, ſcleroticam perforarunt. Solent etiam ſaepiſſime, praeter dictos ciliares neruos, alii tenuiores, aberrantes in pinguedine oculi ſurculi

tentium ab eo ſeparari poſſit, ac communicationem nerui optici cum ciliari hoc ramo mentiatur; eſt autem ſolius durae matris horum neruorum vtrorumque firma cohaeſio, a contiguitate eorum orta.

z] Huius conſtantis ramuli ciliaris, qui, quamuis gracilior interdum, nunquam tamen mihi defuit, nullam inuenio mentionem apud alios Autores.

a] Plexum hunc neruorum ciliarium optime vidit ac deſcripſit VIEVSSENS l. c. p. 170. & depingit in vueam deſinentes ciliares fig. XXII, lit. i, i.

culi ciliares ex ganglio ophthalmico prodire. Hi tenuiſſimi ſurculi, quos vix attingere cultro absque laceratione licet, per pinguedinem oculi extrorſum plerumque a ganglio ophthalmico, longiſſimo tractu ad ſcleroticam bulbi oculi poſterioris perueniunt, per eamque deſinunt in bulbi oculi cauum. Vidi etiam tenuiſſimum eiusmodi ſurculum, ex radice longa ganglii ophthalmici ortum, per pinguedinem oculi, ſub attollente oculi muſculo antrorſum ad ſcleroticam peruenientem, eamque pariter perforantem *b*). Denique etiam quandoque ex naſali neruo, neruum opticum ſupergrediente introrſum, duos ortos vidi ramulos ciliares, quorum alius ſupra neruum opticum antrorſum ad bulbum oculi excurrit; alter vero cum transuerſali ſurculo ganglii ophthalmici, ciliari neruo interiori ſuperiori, anaſtomoſi conuenit.

§. LII.

Ciliares hi neruuli omnes denique, in minutos diuiſi ramulos, decem vel duodecim, ſcleroticam in diuerſis ſectionum punctis ſubeunt, nec directe introrſum eandem perforant, ſed ſaepe longitudine trium linearum inter eius laminas decurrentes, denique ea perfoſſa, in interna eius concaua ſuperficie apparent. Sic, vbi ſcleroticam perforarunt, in plures denuo diuiſi ramulos, ſuper tunicam choroideam, ſatis recto itinere, antrorſum ad orbiculum ciliarem, cuius ope choroidea circa corneam ſcleroticae adhaeret, feruntur. Sub hoc orbiculo vero, in ſurculos minutiſſimos plures diuiſi, cum vaſculis ciliaribus ad vueam repunt, in eaque plurimam partem fibrarum radiatarum albarum, quae vaſis eius interpoſitae ſunt, efficiunt.

§. LIII.

b] *Hos* ſurculos, qui tenuiſſimi, nec absque ſtudio, in pinguedine quippe deliteſcentes inueſtigandi ſunt, multis pro ramulis in pinguedinem oculi deſinentibus habitos fuiſſe, valde probabile mihi videtur. Rariſſime enim, immo fere nunquam tenuiſſimos quosque eiusmodi ſurculos in pinguedine finitos obſervavi, ſed in ſcleroticam oculi tunicam. Quid vero Cl. VIEVSSENIVS p. 171. period. VII. ſibi velit, dicens „*naſalem dare* „*primo ſurculum, qui ſupergreſſus neruum opticum, e regione canthi ma-* „*ioris oculi, ſcleroticam ſubeat & in membranam abeat*, id non intelligo; niſi ſcleroticam ipſam neruo adhaerentem pro neruo habuerit. Nil enim eiusmodi in corpore humano vnquam reperitur, neque reſpondet naturae, aut deſcriptioni ſuae, figura huius nerui, quam dedit VIEVSSENIVS, Tab. XXII. lit. l.

§. LIII.

Hac ratione data radice ganglii ophthalmici longiori, ac ciliari neruo interiori ſuperiori, naſalis introrſum verſus latus orbitae interius tendit, atque ad muſculum trochlearem vbi peruenit, cum hoc, exterius & inferius plerumque illi adpoſitus, antrorſum it, comite arteriola ex ophthalmica orta *c*). Vbi cum hac ad mediam fere partem muſculi trochlearis peruenit: in duos diuiditur ramulos, alium, qui maior, introrſum flexus, naſum ingreditur; *d*) alium, qui directe antrorſum pergens ex orbita egreditur. *e*)

§. LIV.

Ille, qui *naſalis* nomen imprimis huic neruo dedit, ramus, a trunculo ſuo naſali, vbi ad foramen orbitarium anterius hic ſub muſculo trochleari peruenit, interdum duobus ſurculis, plerumque tamen vnico tantum ortus, introrſum ſecedit, atque ſub muſculo trochleari, cum comite arteriola ex ophthalmica, foramen orbitarium anterius offendit, quod in canalem, perioſteo orbitae continuato obductum producitur. Per hunc canalem neruus, pone ſinus frontales, introrſum ac antrorſum ſupra cellulas ethmoidales anteriores, verſus criſtae galli oſſis ethmoidei anteriorem latiorem partem abit, atque in cranium redit. Iuxta os cribroſum enim, in ſulco, laterali parti laminae cribroſae oſſis ethmoidei inſculpto, dura matre clauſo, interdum in continuo oſſeo canali, antrorſum it, ac ſub ſinubus frontalibus

c] Hoc iter nerui naſalis optime expreſſit in Tab. VI. *Faſcic.* I, *Icon.* Anat. *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR, nro. ibidem 26; arteriolae vero comitis originem ex ophthalmica, depictam dedit eadem Tab. in dextro oculo nro. 3. Totum etiam neruum naſalem in figura ſua exhibet EVSTACHIVS Tab. XVIII. fig. I. III. V lit. XX. V. W; & valde ruditer BERRETTINVS lib. cit. Tab. XXII. fig. I. lit. o. o. o. Neruum vero naſalem hunc ipſum, continuatum trans neruum opticum, *craſſiorem ac interiorem propaginem, ſecundi ramuli rami minoris ſuperioris Quinti paris* vocat Cl. VIEVSSENS l. c. p. 171. Per. VII. & depingit Tab. XXII. lit. m. n. o.

d] Vide hunc ramulum optime depictum apud *Illuſtrem* ac *Venerandum* PRAECEPTOREM lib. cit. n. 28. & EVSTACHIVM l. c. lit. V. W. Sed BERRETTINI figuram l. c. lit. o. o. hunc neruum repraeſentare nemo crederet, niſi explicationem addidiſſet PETROLI. Deſcribit vero hunc naſalem ramum FALLOP. l. c. p. 452. lin. 20.-35.

e] EVSTACH. l. c. lit. XX. & *Venerandus* ac *Illuſtris* HALLERVS l. c. n. 29.

bus per foraminulum oſſis cribroſi maxime anterius, ſupra cellulas ethmoidales in nares, eorumque quidem meatum ſuperiorem deſcendit. Vix hunc ingreſſus eſt, cum ſurculum ſaepius exhibet in membranam pituitariam conchae ſuperioris, reliqua vero parte ſua in membranam, quae ſepti narium oſſeam ethmoidalem laminam obducit, totus deſinit *f*). Solet etiam frequenter in ſolius ſepti narium anterioris membranam, totus hic ramus naſalis abſumi *g*). Itidem hic ramus in itinere ſuo, ab ortu ſuo ex neruo naſali, in naſum vsque, ſaepe variat. Ingreſſum enim per foramen orbitarium anterius hunc ſurculum in canalem dictum iter ſuum in ſulco, parti ſinuum frontalium maxime poſteriori inſculpto, verſus nares continuaſſe vidi, *h*) minutosque membranae huius ſinus dediſſe ſurculos. Anaſtomoſin vero huius neruuli naſalis, cum ramis nerui primi paris neruorum cerebri, in membrana narium inuiſibilibus, quam ILL. WINSLOW affirmat *i*), cum aliis accuratiſſimis anatomicis obſeruare non potui.

§. LV.

Ramulo hoc in naſum exhibito, naſalis primi rami quinti paris terminatur in ramulum, qui cum muſculo trochleari antrorſum deſcendit verſus angulum oculi interiorem. Hic quandoque ramulum retror-

f] Hac etiam ratione eum deſcribit Cl. VIEVSSENS l. c. p. 171. per. VII. cui eſt ramus ſecundus interioris propaginis ſecundi ramuli rami minoris ſuperioris nerui Quinti paris, quem in Icone ſua repraeſentat Tab. XXII. lit. m.

g] Huic obſeruationi aſſentientem vide *Illuſtrem ac Venerandum* PRAECEPTOREM Not. ad BOERHAV. Vol. IV. p. 63. §. 498. not. b.

h] Hanc etiam fabricam deſcribere videtur Ill. ALBINVS in *Adnotat.* ad EVSTACHII *Tabulas* pag 63. Tab. XVIII. n. 5. 3. l. V. W. ſed bis tantum eandem obſeruaui.

i) Lib. cit. Tom. III p. 149. §. 41. In hac enim §pho aſſerit Ill. WINSLOW, vniri ramulum iſtum naſalis rami primi Quinti paris fibris nerui olfactorii primi paris, ſupra os cribroſum, id quod nunquam fit. Separatur enim a fibris nervi olfactorii, aut ope durae matris aut canalis oſſei per quem tranſit; neque in hoc itinere ſuo ramulos quosdam dat, aut ſibi inſertos accipit, donec ad nares peruenerit, niſi minutiſſimos ad ſinus frontalis membranam, ſi per hunc tranſit. Praeterea hic annoto, VIEVSSENII fibras in duram matrem ab hoc ramulo naſali, quas aſſerit lib. cit. pag. 171. period. VII. Cap. III. nullas dari, neque adeo aegre hunc ramulum, vti vult Ille, a dura matre ſeparari, ſed facile,

trorſum mittit in neruulum dictum qui naſum ſubit; ſed, vbi trochlearis muſculus tendineſcere incipit, ab eodem ſeparatus, cum arteria naſali ex ophthalmica orta, *k*) ſub tendine dicti muſculi migrat, atque in duos plerumque ramulos, prope trochleam muſculi obliqui ſuperioris diuiſus, *l*) infra hanc trochleam ex orbita in faciem emergit, quare *infra trochlearem* hunc ramulum optime dici poſſe putaui. Superior huius ramulus orbita egreſſus cum ramulo nerui ſupratrochlearis (§. XXXIX.) deſcendente, anaſtomoſi coniungitur, & tum interiores palpebrae ſuperioris ramulos dat, tum alios ſaepe minores in frontem ſubcutaneos adſcendentes. Ramulus vero huius nerui inferior dat primo ſaepiſſime ſurculum, qui ante ligamentum palpebrarum deſcendens, cum nerui duri ſeptimi paris adſcendente ramulo, inter fibras partis inferioris muſculi orbicularis palpebrarum anaſtomoſi coniungitur; idem etiam hic neruulus ſurculum alium dat gracilem, quem rarius vidi, ante venam naſalem, iuxta angulum oculi internum deſcendentem, atque cum ramulo nerui infraorbitalis ſecundi rami Quinti paris labiali, communicantem. Alios vero perpetuos ſurculos hic ramus exhibet in carunculam lacrymalem, ſacci lacrymalis membranam & muſculi frontalis originem, quae proceri SANTORINI nomine inſignitur. Denique vero et orbicularis palpebrarum muſculi pars inferior & interior, ſurculos ab hoc ramulo ſibi inſertos accipit.

§. LVI.

Solet tamen & in his aliqualis ſaepe occurrere diuerſitas. Praeterea enim, quod duplicem interdum naſalis ramulus in naſum abiens radicem habeat: ſolet etiam infra trochleari interdum, intra orbitam adhuc delitescenti, ramulus iungi ex frontali ramo primi rami Quinti paris, (§. XL.) quo caſu valde gracilis infratrochlearis neruus ex naſali eſſe ſolet. Neque conſtans eſt illa infratrochlearis, cum labiali infraorbitalis nerui ramo, anaſtomoſis.

SECTIO

k] Quam arteriam elegantiſſime depictam dedit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR *Faſcic.* I. *It. Anat.* T. VI. n. 29.

l] Hos ramulos infratrochlearis nerui VIEVSSENIVS hac ratione depingit l. c. Icon. XXII. lit. n. o., quaſi a prima origine ſua ex neruo naſali, diſtincti duo rami eſſent; ſed valde omnino a naturali ſtructura haec abhorret figura, cum infratrochlearis ramus nerui naſalis, ad trochleam muſculi obliqui maioris oculi fere, ſimplex maneat. Quare recte ab *Illuſtri* PRAECEPTORE corrigitur l. c. n. 49.

SECTIO IIII.

DE RAMO SECVNDO NERVI QVINTI PARIS AC VERA NERVI INTERCOSTALIS ORIGINE.

§. LVII.

Difficillimam nunc aggredior rami ſecundi Nerui Quinti paris deſcriptionem, quem certe & in anatomica corporis humani accurata perſcrutatione facile Principes, *m)* pro difficillimo neruo, ob nimis, reconditum inter oſſa cranii ac faciei ſitum, habuerunt. Cui accedit medullaris huius nerui inter oſſa mollities, quae eum nitidae praeparationi fere ineptum reddit, ac non niſi ſatis vſu exercitatum in diſſectione neruorum anatomica, ad ſui accuratam admittit disquiſitionem. Neque aliud poterit maius huius rei eſſe argumentum, quam quod hic neruus & accuratiſſimorum Anatomicorum induſtriam illuſerit, neque vllus ſit, qui bonam ac ſufficientem ramorum eius dederit deſcriptionem, tantum abeſt, vt aliqua ſaltem tolerabilis eius adſit figura. Quare eam Tabula adiecta exhibere, tanto minus putaui ſuperfluum fore, quo magis ad deſcriptionem incognitorum adhuc huius nerui ramorum illuſtrandam, eam ſumme neceſſariam eſſe, ſatis perſpexi.

§. LVIII.

Maxillarem ſuperiorem hunc ramum ſecundum Quinti paris ILL. appellauit WINSLOWVS *n)*, quod & inter oſſa maxillae ſuperioris decurrat, & in partes, eadem oſſa tegentes, ramis ſuis plurimis deſinat. Ner-

m] Ita equidem ſentientem de hoc neruo vide *Venerandum* ac *Illuſtrem* PRAECEPTOREM meum in *Not. ad* BOERHAV. *Praelect.* Vol. IV. §. 497. not. b.

n] Lib. cit. Tom. III pag. 147. §. 32. & p. 150. §. 44. *Maiorem ramum ſecundae diuiſionis nerui Quinti paris* illum vocat WILLIS. lib. cit. p. 154. & *minorem inferiorem ramum anterioris rami nerui Quinti paris* VIEVSSENIVS eum nominat. lib. cit. p. 171. Period. IX. ſed male, eſt etenim certiſſime maior priori, quamuis rudis Cl. VIEVSSENII icon huius nerui lib. cit. fig. XXII. contrarium exhibeat.

Neruus hic, medius ex trunci Quinti paris in cauea ſua explanatis fibris collectus faſciculus teres, priori maior, tertio vero minor, a trunco nerui Quinti paris duram matrem ſubeunte deſcendens, trans alae ſphenoideae magnae radicem, ad latus corporis oſſis ſphenoidei, inferior primo ramo Quinti paris antrorſum it, *o*) hac ratione inter duos reliquos nerui Quinti paris ramos poſitus, vt cum primo acutiorem angulum faciat, quam cum tertio. Itaque decurrens inter duas laminas durae matris intra cranium, ſiue per caueam nerui Quinti paris: foramen offendit rotundum oſſis ſphenoidei, a neruo hoc quem transmittit, maxillare ſuperius dictum, in canalem productum, ac dura matre inueſtitum, per quod inter corpus oſſis ſphenoidei ac apophyſin huius orbitariam in fiſſuram illam ſiue intercapedinem exit, quae inter proceſſuum pterygoideorum radicem anteriorem planam, inter proceſſus oſſis palati & poſteriorem conuexam ſuperficiem ſinus, maxillaris oſſis maxillaris ſuperioris intercipitur, ac fiſſura ſphenomaxillaris audit *p*). Haec oſſea intercapedo, dura matre ac molli quadam laxaque pinguedine tota repletur, per quam rami molles medullares ſecundi rami Quinti paris deſcendunt *q*), id quod adeo difficilem ramorum ſecundi rami Quinti paris reddit indagationem ac praeparationem anatomicam.

§. LIX.

Deliteſcens vero adhuc intra canalem ſuum, per quem ex cranio exit, ramus ſecundus Quinti paris maxillaris ſuperior, antequam fiſſurae ſphenomaxillaris poſteriorem partem ingreditur, *r*) interdum intra eandem demum, ex canali ſuo egreſſus, ex ſuperiori funiculi neruei ſui

o] Hunc rami ſecundi Quinti à trunco ad foramen ſuum decurſum optime iterum depictum exhibet *Optimus Praeceptor* MAGNVS HALLERVS *Faſcic. Ic. anat.* I. *Tab.* VI. *lit.* m. & eundem videſis, remotis quamvis & reſectis oſſibus *Figura noſtra* I. n. 53. Sed idem hoc adeo ruditer expreſſit BERRETTINVS lib. cit. Tab. XXI. fig. II. lit. a. vt vix intelligi queat.

p] WINSLOW lib. cit. Tom. I. p. 46. n. 179.

q] Conſentit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. *Praelect. Vol.* IV. §. 498. not. b. p. 61. & iam FALLOPIVS tum neruum maxillarem ſuperiorem, tum eius per foramen ſuum in rimam, vti vocat, exitum, cognitum habuit & deſcripſit lib. cit. p. 452. lin. 40-45.

r] *H*ac ratione recte deſcribit huius ramuli ortum Cl. VIEVSSENS lib. cit. p. 171.

ſui parte, ramulum edit, *s*) qui *ſubcutaneus malae* mihi dicitur, quod plurimis ſuis ramulis in cutem, quae os malae tegit, deſinit. Hic inter reliquos nerui maxillaris ſuperioris ramos minimus, ab ortu ſuo, in fiſſurae ſphenomaxillaris poſteriori parte, extra orbitae perioſteum, ad orbitam tendit. In hoc itinere ſuo, antequam orbitam ingrediatur, ramulum interdum dat, ad partem poſteriorem apophyſis orbitalis oſſis ſphenoidei, inter os & perioſteum orbitae adſcendentem, perforantem ſub apophyſi clynoide oſſis ſphenoidei orbitae perioſteum, atque inſertum neruo lacrymali primi rami Quinti paris (§. XLV.) *t*). Quo exhibito, ſub muſculo recto inferiori oculi, orbitam per fiſſurae ſphenomaxillaris poſteriorem partem, perforans celluloſam denſam ac perioſteum, quae hanc fiſſuram claudunt, ingreditur; in orbita vero ſub muſculo recto exteriori, ſuper perioſteum, in celluloſa fiſſurae ſphenomaxillaris, antrorſum & extrorſum incedit, tendens verſus corpus oſſis malae. Intra hunc decurſum ſuum, in media circiter orbita, ramulum dat, vnum plerumque, interdum duos, qui ad orbitae exterius latus, inter muſculum oculi abducentem & perioſteum, quod apophyſin orbitariam oſſis ſphenoidei obducit, initio adſcendit, hinc vero ſupra muſculum oculi rectum exteriorem hac ratione progreſſus, perioſteo lateris orbitae exterioris perforato, inter hoc & oſſis ſphenoidei proceſſum orbitarium, ſaepe etiam in proprio ſulco, portioni huic orbitariae oſſis ſphenoidei inſculpto, verſus glandulam lacrymalem adſcendit, ibique perforato denuo perioſteo, cum ramulo nerui lacrymalis primi rami Quinti paris, ſupra (§.XLV.) deſcripto communicat. Iunctus itaque per anaſtomoſin lacrymalis primi Quinti ramulo per foraminulum ſupra (§. XLV.) pariter dictum in foſſam temporalem tranſit, & anaſtomoſi coniungitur, cum ramulo nerui temporalis profundi interni, tertii Quinti paris; vel ſi hoc fora-

p. 871. Lib III. Cap. III. period. IX. eundemque depingit Tab. XXII. lit. q. Rariorem eius originem, ex neruo maxillari ſuperiori, egreſſo iam per foramen ſuum, deſcribit Ill. WINSLOW, lib. cit. Tom III. p. 150 n. 45. Videtur etiam hunc ramulum deſcribere FALLOPIVS lib. cit. p. 452 lin. 48. 49.

s] Vide in *figura* noſtra I n. 56. huius ramuli reſecti, ex trunco ſuo originem, vt & in reliquis figuris.

t] Bis tantum hanc radicem nerui lacrymalis primi Quinti, ab hoc ramo ſecundi Quinti, adſcendentem vidi, nec conſtans eſt, ſed rariſſima.

foraminulum deficit, inſertus hic ramus ramulis nerui lacrymalis primi rami Quinti paris, glandulam lacrymalem ſubit. Sed praeter hunc communicantem ramulum, adſcendens nerui ſubcutanei malae ramulus, quandoque valentior, inter perioſteum orbitae & proceſſum orbitarium oſſis ſphenoidei diuiditur in duos ramulos, alium, qui verſus glandulam lachrymalem adſcendens, iungitur neruo lachrymali primi Quinti, alium vero *anteriorem*, per foramen in proceſſu orbitali oſſis malae ſuperiori extrorſum, in foſſae temporalis anticam partem, quae inciſura Zygomatica anterior dicitur, adſcendendo exeuntem. Egreſſus, vel in muſculi temporalis partem anteriorem inſeritur, in eaque anaſtomoſin cum ramo temporali profundo interiori tertii Quinti habet; vel etiam ab exitu ſuo, inter muſculum temporalem & proceſſum oſſis malae orbitalem ſuperiorem, vel per ipſas temporalis muſculi carnes adſcendit, perforata aponeuroſi muſculi temporalis emergit, atque ſuper hanc expanſionem tendineam, quae muſculum temporalem tegit, ſub cute ramos ſuos diſtribuit; quorum vnus, vel etiam duo, ſuper dictam aponeuroſin deſcendentes, cum ramis ex nerui duri ramo ſuperiori ad tempora adſcendentibus, anaſtomoſibus inſignibus coniunguntur, ſub cute tegente Zygomatis anteriorem partem. His factis cum neruo duro anaſtomoſibus, reliquus neruus ſuper aponeuroſin muſculi temporalis retrorſum verſus aurem adſcendit ad arteriam temporalem ſuperficialem. Cum hac princeps ramulus, ad tempora adſcendens, in cutem oſſis ſincipitis finitur, reliqui vero ramuli ſub cute, temporalem muſculum tegente, finiuntur *v*). Quodſi vero hic ramulus minor fuerit, tunc facta cum duro neruo anaſtomoſi, ſubcutaneus ſub cute frontis deſinit *x*). Duos denique a neruo ſubcutaneo malarum ad latus orbitae exterius adſcendentes ramos, vtrosque in nerui lachrymalis primi Quinti ramos inſertos, aliquoties pariter obſeruaui. Adſcendentibus his ramis exhibitis, reliqua nerui ſubcutanei mala-

v] Hunc *ramulum ſubcutaneum temporum* in triginta cadaueribus ſexies obſeruaui, & videtur ſemper adeſſe, ramosque ſuos in cutem temporum diſpergere, ſi *temporalis ſuperficialis* tertii rami Quinti paris *rami ad tempora euntes* nimis graciles ſunt, neque ſufficiunt. Tunc enim ſemper eum inueni, quandoque minus, quandoque magis valentem.

x] Hac ratione ſaepius hunc ramum vidi ex *ſubcutaneo malarum* adſcendentem, ac ſub cute anticae temporum partis finitum.

malarum pars, per orbitae exterius & inferius latus antrorſum it, verſus corpus oſſis malae; atque per canaliculum vnum, vel in duos diviſus ramulos, per duo foramina, perforantia medium oſſis malae corpus, in faciem educitur, ac denique his ſurculis ſuis in cutem, quae corpus oſſis malae tegit, diſpergitur *y*). Surculorum vero, in quos diuiditur, aliquis, cum ramulo, ex ſuperiori nerui duri ſeptimi paris ramo adſcendente communicat; Immo etiam eiusmodi anaſtomoſin horum ſurculorum ſubcutanei malarum nerui, cum ſurculo ex *palpebrali inferiori exteriori nerui infraorbitalis* (§. LXXVIII.) obſeruaui.

§. LX.

Ramos nerui maxillaris ſuperioris reliquos, in quos ex canali ſuo egreſſus diuiditur, ILL. WINSLOWVS in tres diuidit, infraorbitalem, palatinum ac ſphenopalatinum *z*). Sed cum minus naturalis haec ramorum diuiſio ſit, melius puto ramos nerui maxillaris ſuperioris diuidi in ramos deſcendentes tres; primum nempe *Vidianum*, ſecundum *Palatinum*, tertium *alueolarem* ſiue *dentalem poſteriorem*; ac vnum maiorem ramum, trunco, e directo continuatum, *infraorbitalem.* In quorum recenſione optime videtur mihi ſeruari ordo, quem natura ipſa in his ramis edendis ſecuta eſt. Quare a ramo *Vidiano* initium facere neceſſe eſt.

§. LXI.

Secundus enim nerui Quinti paris ramus, ſimul ac canali ſuo egreſſus eſt, in ſuprema foſſae pterygopalatinae *a*) parte, ante radi-

y] Vidi tamen etiam, in vno omnino, inter triginta cadauera, quae hunc in finem diſſecui, ramulum per os malae exeuntem; cum foramine corporis oſſis malae defuiſſe, & ſolum ramulum ex ſecundo Quinti ramo, ad communicationem cum lacrymali primi Quinti perficiendam adſcendiſſe; ſed & hunc vidi deficientem, praeſente tunc ramo per os malae in faciem exeunte.

z] Lib. cit. Tom. III. pag. 151. n. 46.

a] Hoc nomine ad euitandas circumſcriptiones inſignire malui intercapedinem illam inter radicem proceſſuum pterygoideorum, alam pterygoideam externam, & antri Highmoriani oſſis maxillaris ſuperioris parietem poſteriorem.

dicem planam anteriorem apophyſeos pterygoideae, *b*) dat ramum ſatis valentem, a trunco ſuo deſcendentem, mollem, nulla dura matre propria cinctum, ſed multa molli pinguedine obuolutum, quam durae matri continuatum perioſteum comprehendit. Hic deſcendens inter proceſſum orbitalem oſſis palati, & apophyſeos pterygoideae ſuperficiem anteriorem planam in duos ramos continuo diuiditur, alterum ſuperiorem introrſum recurrentem, quem *Vidianum c*) dico; alterum vero per foſſam pterygopalatinam deſcendentem *palatinum d*). Hi rami interdum etiam, ſed raro, ab origine ſua, ex trunco rami ſecundi Quinti paris, ſeparati deſcendunt.

§. LXII.

Ramus primus *Vidianus*, a canali pterygoideo ſiue Vidiano per quem tranſit, ita dictus, a ramo deſcendente ſecundi Quinti paris rami, inter oſſis palati proceſſum orbitarium, & oſſis ſphenoidei apophyſin pterygoideam, iuxta foramen ſphenopalatinum, retro arterias naſales *e*) introrſum, verſus canalem Vidianum *f*) recurrit. Vbi

b] Ita equidem voco ſupremam partem proceſſus oſſis ſphenoidei, qui alas pterygoideas educit, & quidem eam hic intelligo partem eius planam anteriorem, quae oſſi palati ac maxillari ſuperiori oppoſita eſt.

c] *Sphenopalatinus* ramus hic eſt Ill. WINSLOWI, qui cum breuiſſime attingit l. c. p. 152. n. 53. Ignotus fuit FALLOPIO; ab aliis vero *naſalis ramus ſecundi rami Quinti paris* dicitur. Hoc nomine eum deſcribit *Venerandus* ac *Ill* PRAECEPTOR in *Not. ad* BOERHAV. Vol. IV. p. 63 not b. Sed vidianum hunc melius a canali ſuo dici, per quem tranſit, neque naſalem bene appellari poſſe, his conuincor rationibus: quod hic ramus a trunco ſuo, ſiue deſcendente primo ſecundi rami Quinti paris ramo, verſus canalem Vidianum vere retrorſum continuatur & intra canalem demum Vidianum naſales ramulos edit, vti haec optime apparent ex figura noſtra I. lit. η. θ. ι. & Fig. II. V. lit. m. n. o. & fig III. V. lit. n, o. p & fig. IV. lit. o. p. q. Hinc naſales omnino ab hoc Vidiano prouenientes ramuli ſunt, neque vnicus; ſed multi; & nequidem bene naſalis ramulus dici poſſet, quod etiam palatinus ramus naſales ramulos exhibet. Valde mutilam eius deſcriptionem dedit Cl. VIEVSSENS lib. cit. pag. 172. Cap. III. per. X. vbi vocat eum „*propaginem ſuperiorem ramuli ſecundi rami minoris inferioris nerui Quinti paris*, & eundem depinxit Tab. XXII. lit. U.

d] Vide Tab noſtram Fig. I. lit. σ.

e] Has arterias exhibet Fig noſtra I. n. 50.

f] Vide hunc apertum canalem pterygoideum, reſecta ala externa pterygoidea, latentem in ſpongioſitate apophyſis pterygoideae oſſis ſphenoidei, neruo ſuo repletum, Fig. noſtra I. lit. δ.

Vbi vero foramen ſphenopalatinum dura matre clauſum praeterit: ramulos dat e regione huius foraminis minores quatuor, interdum etiam plures *g*). Hi in pinguedine, quae foſſam pterygopalatinam replet, verſus foramen ſphenopalatinum dura matre clauſum, vel retro arterias naſales, vel inter easdem introrſum tendunt, atque diuerſis in locis per duram matrem, quae foramen ſphenopalatinum claudit, in canaliculis a dura matre formatis, ante ſinum ſphenoidalem, naſi cauitatem, in poſtica parte meatus narium ſupremi intrant. Hos ramulos *naſales ſuperiores anteriores* voco, qui per foramen ſphenopalatinum naſum ſubeunt. Horum vnus & alter perforato perioſteo, quod intus oſſa naſi obducit, inter hoc & membranam pituitariam antrorſum repit, & in membranam cellularum ethmoidearum poſteriorum, & oſſis ſpongioſi ſuperioris, ſurculis ſuis ad anteriora decurrentibus finitur. Alii vero ramulorum naſalium ſuperiorum anteriorum tres, vel quatuor, pariter, perforata dura matre foraminis ſphenopalatini, inter membranam pituitariam & perioſteum meatus narium ſupremi, introrſum deſcendunt, ac in membranam, quae ſepti narium partem poſteriorem inueſtit, ſurculis ſuis deſinunt.

§. LXIII.

His ramulis naſalibus ſuperioribus anterioribus introrſum exhibitis, neruus vidianus, retrorſum verſus canalem pterygoideum continuatus, hunc, per aperturam ſuam anteriorem, quae in ſuprema ſuperficiei anterioris planae apophyſeos pterygoïdeae patet, pinguedine initio repletum & vbique dura matre inueſtitum, ſubit; atque per eundem, ad latus externum ſinus ſphenoidei, in radice apophyſeos pterygoideae ſpongioſa, *h*) retrorſum & extrorſum ſub canali rami ſecundi Quinti paris, paulumque hoc interius pergens, ramulos dat duos, vel etiam tres interdum minores, *i*) qui ex canali pterygoideo, perforata

g] Eorum tres apparent Fig. I. lit. θ. θ. θ.

h] Vide Fig. I, lit. O. δ.

i] Tres vide ramulos naſales ſuperiores poſteriores in fig. I. lit. i. i. i. & fig. II. lit. o. fig. IV. lit. q. fig. VI. lit. p. Duos in fig. III. lit. p. & fig. V. lit. o. Hi ramuli naſales ſuperiores poſteriores, quos Vidianus neruus intra canalem ſuum dat, nulli omnino, ni fallor, dicti ſunt. Pauciſſimi enim Anatomicorum ſunt, qui rami huius, ex quo oriuntur, Vidiani nobis dicti, mentionem faciunt; iique hac ratione illum de-

forata huius canalis membrana quae a dura matre eſt, introrſum ac retrorſum, per oſſis ſphenoidei ſubſtantiam, ſub ſinu ſphenoideo deſcendunt, in membranam meatus narium poſterioris; Quare eos ramos *naſales ſuperiores poſteriores* ſecundi Quinti appello. Perforant enim perioſteum, per oſſa transgreſſi, quo inter os vomeris & tubae in hunc meatum narium poſteriorem aperturam, oſſa narium obducuntur; & inter hoc perioſteum & membranam pituitariam repentes; tum in membranam, quae os vomeris inueſtit, pituitariam, tum etiam in eam qua tuba obducitur, ſurculos ſuos diſpergunt, & ſic finiuntur.

§. LXIV.

Vbi vero hos etiam naſales ramos dedit, mollis atque medullaris neruus Vidianus, per canalem ſuum retrorſum ac paullum extrorſum pergit, & per aperturam canalis ſui poſteriorem, ante canalem caroticum, dura matre in anteriori ſua parte, prope ſecundam flexionem carotidis cerebralis *k*) clauſum, in cranium ſub dura matre, inter oſſis petroſi partem interiorem, & radicem apophyſis temporalis oſſis ſphenoidei, redit. Sic vero retrorſum migrans, ante flexuram carotidis, in canali ſuo adſcendentis, ſecundam, in duos ramos neruus Vidianus diuiditur, *minorem ſuperficialem l*), & *maiorem profundum m*). Minor ſuperficialis, poſtquam ſubſtantiam illam ſemicartilagineam, quae ſpatium inter os ſphenoideum, & canalem caroticum, ſupra tubae Euſtachiane

deſcripſerunt: quod ramulus ſit, a naſali ramo ortus, in canalem ſeſe pterygoideum immittens. Sic *Illuſtris* WINSLOWVS lib. cit. pag. 152. §. 54. a ramo ſphenopalatino ſuo ramulum oriri dixit, quem per foramen ſiue ductum pterigoideum recurrentem, cum tertio ramo quinti paris anaſtomoſin facere putauit, deceptus forte ramulo illo Vidiani, cum neruo duro communicante, & ſub tertio ramo Quinti paris prorepente. Ad tubae muſculos tubamque ramulum Vidianum, per canalem pterygoideum a naſali ſecundi Quinti ramo, deducit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR meus, *Not ad* BOERHAV. Vol. IV. pag 63 not. b & eius mentionem facit *Faſcic.* II. *Ic. Anat.* Tab. I. lit. Z. Hi fere ſunt, qui ramuli huius ex propriis obſeruationibus mentionem fecerunt VIEVSSENIO enim & WILLISIO & reliquis plane ignotum illum fuiſſe, ſcripta eorum ſatis teſtantur.

k] Fig I n 9 & in reliquis figuris lit d.

l] Fig. I. lit. $\varkappa$. & Fig II. V. lit. p. Fig. III. VI. lit. q. Fig. IV. lit. r.

m] Fig. I, lit, μ. Fig. II. & V. lit. q. Fig. III. VI. lit. r. Fig. IV. lit. s.

ſtachiane interiorem partem replet, perforauit, ſupra canalis carotici oſſis petroſi horizontalem partem, in ſulco lateri oſſis petroſi ſuperiori inſculpto, ſub ramo tertio Quinti paris, in cauea ſua adhuc poſito, & ſub dura matre quae os tegit, extrorſum, ſurſum & retrorſum tendit, comite arteriola *n*), & in fiſſuram aquaeductus FALLOPII *o*), per quem neruus durus ſeptimi paris migrat, ſeſe inſinuat. Per hanc fiſſuram, in canaliculum continuatam, aquaeductum, & in hoc poſitum neruum durum ſeptimi paris adit, in quem extrorſum in canali ſuo recurrentem, inſeritur. Itaque anaſtomoſi cum neruo duro iungitur; vti in icone adiecta id optime adparet *p*).

§. LXV.

Sed longe nobiliſſimus *profundus* eſt, maior *nervi Vidiani* vltimus *ramus*, tum ob vtilitatem ſuam inſignem, in explicandis variis phaenomenis; tum ob ſui nouitatem; tum propter lites, quas hic neruus, adhuc omnibus plane ignotus per alios a Quinto pare fictitios ramos (§. XXXVI.), male ab aliis ſuppletus, inter Principes etiam Anatomicorum, a primis fere eius cultae incrementis, ad noſtra vsque tempora motas, decernit atque finit *q*). Hic enim, vera nerui inter-

n] *Hanc* arteriolam ex naſali ortam optime deſcribit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Not. ad.* BOERHAV. Vol. IV. p. 51. not. c. & elegantiſſime eandem depingit *Faſcic. Ic. anat.* II. Tab. I. lit. ξ. ibidemque accuratiſſime deſcriptam dat. not Z.

o] Ita equidem canaliculum ad aquaeductum FALLOPII, quem *Ill.* WINSLOW deſcribit lib cit. Tom. I, pag. 72. §. 264. vocat *Venerandus* PRAECEPTOR *Faſcic.* cit. Tab. I. nota Z. Eundem *hiatum* vocat *canalis* FALLOPII *Celeberr.* CASSEBOHM, *Tract. de Aure Humana*, *in Explicatione Tab.* II. *fig.* 3. *lit. k.* & *fig.* 4. *lit.* m., quibus in figuris hiatus huius anteriorem aperturam exhibet.

p] Fig I lit. λ.

q] Quantus enim a primis illis anatomiae excultae HIPPOCRATIS & GALENI temporibus, ad noſtra vsque, de origine nerui intercoſtalis, inter Anatomicos fuerit diſſenſus, id elegantiſſime ex fontibus ſcriptorum elicuit ac ſolide docuit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR in *Diſſertat. de Nerui Intercoſtalis vera origine* §. I - VIII. Primi nempe aeui Autores, rudes tum anatomici, pro ramo octaui paais intercoſtalem habuere etiam *Egregius* ceterum & *Accuratus* FALLOPIVS. Hos alia excepit ſeries eorum, qui crediderunt, illum ex nerui Quinti paris trunco, intra caueam ſuam ortum, in octauum ex cranio egreſſum inſeri, quos inter GALENVS, & RHAZES, & MASSA, & PARAEVS &c. fuere.

Poſt

intercoſtalis a Quinto neruorum pare origo, per ſubſtantiam dictam ſemicartilagineam, quae ſpatium, canalem caroticum oſſis petroſi & proceſſus pterygoidei radicem inter replet, profunde extrorſum & retrorſum migrat, ad anteriorem & inferiorem canalis carotici horizontalem partem, in quo transuerſim introrſum, a prima ad ſecundam flexionem ſuam carotis abit, & in hac parte canalem caroticum dura matre clauſum, hac perforata ſubit. Ingreſſus hac ratione caroticum canalem, inter duram matrem & carotidem, per aliquod ſpatium extrorſum repit, *r*) & aequalis radici nerui intercoſtalis, a ſexto neruorum pare deſcendenti *s*), immo ſaepe maior, in hanc, ſupra anteriorem conuexitatem arteriae carotidis cerebralis in canali ſuo latentis, deſcendentem, ad angulum acutum inſeritur *t*), atque hac ratione veram,

Poſt haec tempora WILLISIVS eorum inchoauit ordinem, qui tenaces adſerti ſui, a ramo primo nerui Quinti paris intra caueam ſuam poſito & ſexto neruorum pare, radices nerui intercoſtalis deduxerunt; cui ſententiae vti WILLISIVS, ita & plurimi poſt eum Egregii in anatomia Viri facile aſſenſerunt, & ipſa autopſia, vti id ſibi perſuaſerunt, conuicti: quoniam coniunctionem nerui intercoſtalis cum Quinto pare omnino neceſſariam eſſe, ad varios in corpore humano occurrentes effectus, ex conſenſu neruorum inferiorum vitalium viſcerum, cum illis capitis partium, & ad varia ſymptomata explicanda arbitrabantur. Sed magis veritatis quam theoriarum eiusmodi, ſtructura partium corporis minus fundatarum, amantes Viri, de radicibus illis nerui intercoſtalis a primo Quinti; quarum falſitatem ſupra (§. XXXVI.) ſatis euicimus, quas quippe veras cordati hi Viri inuenire non poterant, dubitare, easque confidenter negare, intercoſtalis vero originem a ſolo ſexto neruorum pare deducere inceperunt. Quorum inter Veteres Anatomicos ALEX. ACHILLINVS & *Egregius* EVSTACHIVS, inter Recentiores vero Principes noſtri aeui Anatomici *Venerandus ac Ill.* PRAECEPTOR meus, Ill. MORGAGNI Italorum decus, Ill. ALBINVS, SANTORINVS, WALTHERVS & pauci alii Celeberrimi Viri fuere. Quare cum tot Clariſſimorum Virorum & Accuratiſſimorum Anatomicorum induſtriam per tot fere ſecula huius nerui intercoſtalis vera origo fugerit, tanto nobiliorem veram hanc a neruo Quinto intercoſtalis radicem credidi, & veritatis amantibus, & iis quorum theoriae iam ſtructae fauet, gratam.

r] Luculenter hoc ob oculos ponunt additae figurae meae; & figura quidem I. lit. μ. ν, Fig. II. lit. q. r. Fig. III. lit. r. Fig. IV. lit. s. t. Fig. V. lit. q. r. Fig. VI. lit. r. s.

s] Fig. II. lit. h.

t] Fig. II. lit. r. Hac vero ratione quatuor vidi vicibus originem nerui intercoſtalis a Quinto.

veram, conſtantem ac certiſſimam radicem nerui intercoſtalis a Quinto neruorum pare conſtituit: Quippe ex hac radicum a neruo ſexti paris & Vidiano ramo ſecundi rami Quinti paris, coniunctione ortus intercoſtalis, duplo valentior quam ſupra inſertionem huius radicis a Quinto pare redditus, cum arteria carotide per canalem caroticum deſcendens, in ganglion ceruicale nerui intercoſtalis abit *v*). Sed hic ſimplicisſimus modus eſt coniunctionis radicis nerui intercoſtalis a neruo Vidiano ſecundi Quinti aduenientis, cum illa a ſexto deſcendente, quem Figura noſtra II. exprimit. Reliquas vero eius mihi viſas varietates, in ſedecim obſeruationibus in cadaueribus repetito factis, quippe plane nouas, vti depictas dare, ita & vberius deſcribere, dignitatem nouae rei ſatis requirere aeſtimaui.

§. LXVI.

Ramus Quidem nerui Vidiani ſuperficialis cum duro communicans (§. LXIV.), eadem ſeſe ſemper ratione habet, niſi quod interdum duo ramuli ſint, ſibi in ſulco dicto accumbentes, vterque in durum inſertus. Sed profundus ſiue radix nerui intercoſtalis, modo ſimplex in radicem intercoſtalis a ſexto pare deſcendentem inſeritur, modo duobus ramulis in intercoſtalem deſinit. Et primo quidem, vti in figura tertia id exhibetur, vidi profundum nerui vidiani ramum *x*), poſtquam ea ratione, quam diximus, (§. LXV.) perforata dura matre, canalem caroticum intrauit, aequalem radici intercoſtalis a ſexto ortae, immo hac fere fortiorem, ſupra anteriorem arteriae carotidis, in canali ſuo transuerſaliter introrſum euntis conuexitatem, extrorſum primo, deinde trans primam carotidis flexuram deorſum deſcendiſſe; egreſſum vero ex canali carotico retro arteriam carotidem, in ganglion magnum ceruicale ſuperius terminatum fuiſſe *y*). Radice interim illa intercoſtalis nerui a ſexto pare *z*), ſeſe ſubiiciente arteriae carotidi, ac ſub carotide in canali deſcendente; Quae, ex canali carotico egreſſa, in idem ganglion cervicale, infra priorem radicem a Vidiano neruo Quinti paris, pariter deſiit *a*). Tertia varietas vnius rami profundi nerui vidiani, in radicem

v] Fig. II. lit. s.
x] Fig. III. lit. r. Rariorem hanc fabricam ſemel tantum obſeruaui.
y] Fig. III. lit. s.
z] Fig. III. lit. h.
a] Fig. III. lit. i.

dicem nerui intercoſtalis a ſexto inſerti, elegans eſt, quam figura quarta repraeſentat: vbi duae radices deſcendentes a neruo ſexti paris *b*), ad intercoſtalem, inſulis factis duabus, in vnuum coeunt trunculum *c*), in angulum vero coniunctionis harum duarum radicum, medius inſeritur profundus nerui Vidiani ramulus *d*). Ex hac coniunctione trium ramorum, inſigniter latus oritur neruus intercoſtalis *e*), qui ſupra arteriae carotidis primam flexuram per canalem caroticum deſcendens, poſtquam ex eo exiit, in ganglion ceruicale primum, retro arteriam carotidem poſitum, inſeritur *f*). Sed duplex ſaepius etiam occurrit ramus profundus nerui Vidiani, cuius pariter tres vidi varietates. Et primo quidem priori valde ſimilem fabricam figura tradit quinta. Hic enim ramus profundus nerui vidiani *g*), vbi per ſubſtantiam illam ſemicartilagineam & duram matrem canalem caroticum claudentem, penetrauit, in duos ramos diuiditur, alium, qui ſupra arteriam carotidem, transuerſim in canali ſuo introrſum incedentem, ac horizontaliter poſitam, extrorſum ac retrorſum adſcendit *h*); alium vero, qui ſub carotidis hac parte per aliquod ſpatium repens, deinde ſupra eandem arteriam denuo adſcendens, cum priori, inſula facta, coniungitur *i*). His vero, vbi coniunguntur, vidiani nerui ramis, ſeſe addit radix vna deſcendens ſuper arteriam carotidem a neruo ſexto *k*), atque hi tres rami, in eodem fere puncto in vnum neruum conuenientes, in conuexitate arteriae carotidis, inter eius primam & ſecundam flexuram, intercoſtalem neruum ſatis magnum conſtituunt, ac ordiuntur *l*), qui ſuper arteriam carotidem in canali carotico deſcendit, donec

b] Fig. IV. lit. h. i.
c] Fig. IV. lit. h. i. *k*. l. m. n.
d] Fig. IV. lit. s. t. *Hanc elegantem inſertionem radicis a neruo Vidiano* ſecundi Quinti, ſemel videre mihi contigit, in eodem cadauere, in quo publice eam beneuole demonſtrauit Auditoribus ſuis, *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR meus.
e] Fig. IV. lit. u.
f] Fig. IV. lit. v.
g] Fig. V. lit. q.
h] Fig. V. lit. r.
i] Fig. V. lit. t. Bis in cadaueribus haec mihi varietas occurrit, & vna quidem vice in altero latere eiusdem cadaueris, in quo priorem tertiam reperi.
k] Fig. V. lit. h.
l] Fig. V. lit u.

donec a canalis anguſtiis liberatus, in ganglion ceruicale ſuperius deſinat *m*). Simplicior eſt illa duplicis rami a vidiano neruo, ad intercoſtalem conſtituendum varietas, quam prima figura oſtendit. Rami nempe profundi nerui Vidiani *n*) ramulus alter, ſupra arteriam carotidem retrorſum & extrorſum pergens, *o*) in nerui intercoſtalis radicem a ſexto *p*), ſuper arteriam carotidem deſcendentem inſeritur *q*); atque hac ratione orta radix nerui intercoſtalis vna, ſuper arteriam carotidem deſcendit, & ex canali carotico egreſſa in ganglion ceruicale ſuperius, *r*) retro arteriam carotidem poſitum, ſeſe demittit *s*). Alter vero profundi rami nerui Vidiani ramulus profundior *t*), ſubiicit ſeſe arteriae carotidi, a prima ad ſecundam flexuram ſuam in canali ſuo tendenti, & hac ratione ſub arteria retrorſum deſcendit; vbi vero ex canali emerſit, ſupra priorem in ganglion ceruicale finitur *v*). Et ita duae a neruo vidiano ſecundi rami Quinti paris, ad intercoſtalem deſcendentes hae radices, arteriam carotidem in canali ſuo contentam circumdant & anſae ſpeciem circa illam formant, confluentes vero in ganglion ceruicale ſuperius, cum ramulo nerui ſexti paris, intercoſtalem neruum inchoant *x*). Denique vero, quod figura VIta declarat, duorum, profundi rami nerui vidiani, ramulorum quemlibet, in radicem intercoſtalis nerui a ſexto deſcendentem, ad angulum ſatis acutum inſertum, ſaepius diſſecando reperi. Horum alter ſuperior *y*) in ramulum nerui ſexti paris ad intercoſtalem euntem, ſupra arteriam carotidem deſcendentem, *z*) alter in eum ſexti ramulum, ſub arteria carotide per canalem caroticum incedentem *a*), inſertus fuit *b*).

Ita

m] Fig. V. lit. *υ*.
n] Fig. I. lit. *μ*.
o] - - - I. lit. *ν*.
p] - - - I. lit. *ζ*.
q] - - - I. lit. o.
r] - - - I. nro. 60.
s] - - - I. lit. *ξ*.
t] - - - I. lit. *π*.
v] - - - I. lit. *ρ*.
x] - - - I. n. 59. **Hanc vero varietatem bis in cadaueribus reperi.**
y] Fig. VI. lit. s.
z] - - - VI. lit. h, & t.
a] - - - VI. lit. i.
b] - - - VI. lit. x.

Ita duae radices intercoſtalis nerui, quaelibet ex ramo altero a vidiano ſecundi rami Quinti paris, altero vero a neruo ſexti paris, compoſita, altera ſupra, altera infra arteriam carotidem, per canalem caroticum deſcenderunt; ex hoc vero canali elapſi, in ganglion ceruicale ſuperius nerui intercoſtalis inſerti ſunt *c*). Quare cum tot varietates in ſedecim cadaueribus repetitis obſeruationibus viderim: quae conſtantisſima ſit ratio coniunctionis radicum nerui intercoſtalis a ſecundo ramo Quinti paris venientium, cum illis a ſexto decurrentibus, definire nondum valeo. Id autem ex his obſeruationibus meis apparet, frequentiorem eſſe diuerſorum horum a Quinto & a ſexto neruorum pare venientium ramulorum coniunctionem intra canalem caroticum; quam extra eundem in ganglion ceruicale ſuperius demum eorundem concurſum,

§. LXVII.

Quantum vero ab illa Cl. PETITI ſententia, de inſertione nerui intercoſtalis in neruum ſexti paris, & vt ipſi viſum fuit in primum & tertium Quinti paris intra caueam ſuam latentis ramum, *d*) (quam etiam Vir Illuſtris ac Generoſus A BERGEN aſſumtam, pluribus argumentis corroborare ſtuduit *e*), ſemper etiam antequam, veram hanc dictam (§. LXV. LXVI.) nerui intercoſtalis a ramo ſecundi Quinti paris vidiano originem inueneram, alienus fui: tantum nunc recedere ab eadem cogor, renitente ipſa natura. Quodſi enim dicere vellemus, ex canali carotico egreſſum intercoſtalem, Vidianum neruum conſtituere: eadem primo obſtaret ratio, quam ſententiae originis nerui intercoſtalis a ramis ſexti paris, contrariam puta-

c] Fig. VI. lit. v. y. Sexies vero, & hinc reliquis frequentius, hanc fabricam in cadaueribus reperi.

d] Quam ſententiam ſuam fuſe propoſuit in ſplendido opere, cui titulus *Memoires de l'Academie des Sciences*; *Anni MDCCXXVII a Paris. Memoire I.* Addit ibidem varias icones nerui intercoſtalis a primo & tertio Quinti paris, intra caueam ſuam adhuc poſitis, quas ipſa natura refutat. Plexus vero neruorum, artificialis ſatis, dummodo adeſſet, quem Fig. III. lit. F F pingit, plane imaginationis vi nititur, nec vnquam, praeter celluloſam, omni modo in eiusmodi filamenta figurabilem, ſimile quid nerueum in cadaueribus reperire potui.

e] In elegantiſſima ac pereruditi *Diſſertatione ſua* de *Neruo Intercoſtali*; inſerta *Volum.* II Diſput. *anat. Select.* a *Venerando ac Illuſtri* PRAECEPTORE meo editarum.

tarunt hi Clari Viri, craſſior nempe fieret Vidianus neruus, exhibitis tamen retrogradis tunc ramis, tum illo, qui cum duro communicat *f*), tum naſalibus *g*). Secundo hi rami omnes ad angulum acutiſſimum retrogrado modo, ex neruo Vidiano orientur, ſi intercoſtalis adſcendens per canalem caroticum, vidianum conſtitueret neruum, & Vidianus, his poſitis, antrorſum canalem ſuum percurreret; quod vix in capite humano in neruis vnquam obtinet, & rariſſime in vaſis. Quare omnino cum natura conſentaneum, ac certiſſimum eſt, ex ramo vidiano oriri neruum intercoſtalem. Quodſi enim id opponere quis velit, quod intercoſtalis e canali carotico exeuns craſſior fieret: parum ſolida argumenta ad ſententiam noſtram deſtruendam adduceret, quippe in ganglion maximum, tenuiſſimum increſcere poſſe neruum, omnes rami & ganglia nerui intercoſtalis in pectore & abdomine demonſtrant, quos tamen ex iis gangliis ad caput omnes adſcendere nemo dixerit. Neque obſtat nobis contraria, carotidis cranium ingredientis per canalem caroticum, neruo intercoſtali via, *h*) cum & neruus intercoſtalis & octauus, carotidi per collum adſcendenti, preſſim adiacentes, vtique tamen deſcendant; & nerui cordis contraria magnis vaſis directione, in cordis ſubſtantiam inter vaſa maiora deſcendant; ne dicam de minorum arteriarum contraria neruis, quos per canales comitantur, directione, vt ſtylomaſtoi-

f] Hanc vide in Fig. I. lit. κ. λ.

g] Fig. I. lit. ι. ι. ι. & in reliquis itidem figuris.

h] Hoc cum ſequentibus argumentis, ad ſtabiliendam PETITIANAM hypotheſin, in diſſertatione citata affert, *Vir Illuſtris ac Generoſiſſimus* A BERGEN, § XXXI. & XXXII. Sed fiſus tantum experimentis a PETITO factis, ob cadauerum tum temporis defectum, accuratiorem inquiſitionem radicum intercoſtalis nerui a Quinto pare alii tempori reſeruauerat. Quare nec argumentum eius, ab inconſtantia radicum nerui intercoſtalis a Quinto pare, tum temporis notarum, vllius momenti nunc erit, cum vera a vidiano neruo radix ſit conſtantiſſima, ſemper & in omni aetate praeparabilis, quamuis in tenerioribus infantum cadauerculis, difficilioris indagationis. Neque argumentum illud §. XXXII. ab inſertione nerui intercoſtalis in illum oſſis ſacri deſumtum, contrarium eſt, cum eadem, immo grauior, obſtet ratio in inſertione intercoſtalis, in neruum ſexti & Quinti paris.

ſtoideae arteriae *i*), adſcendentis per eundem aquaeductum FALLOPII, per quem neruus durus ſeptimi paris deſcendit, & quae ſunt alia plura huius rei exempla. Neque adeo comprimitur a carotide arteria intercoſtalis neruus, vt fluidi neruei tranſitus hinc vel difficilior fiat, vel plane impediatur; in celluloſa quippe ambeunte carotidem in canali ſuo, neruus migrans, parietibus oſſei canalis adeo fortiter apprimi nequit. Cum ergo indubia videatur origo nerui intercoſtalis a Vidiano ramo nerui Quinti paris, de radicibus a ſexto neruorum pare aduenientibus itidem illud credere, inſertio radicis nerui Quinti paris in radicem a ſexto venientem poſtulat, quae fit ad angulum acutiſſimum. Origo vero intercoſtalis nerui a ſexto pare, quod ad angulum fiat paullum recto maiorem, non aliam omnino rationem habere videtur, niſi directionem carotidis, quod huic adiacens ac celluloſae ope annexus, directionem eius ſequitur. Quod vero craſſior appareat in ſinu cauernoſo poſitus ſexti paris neruus, id a ſolo balneo continuo ſanguinis, in quo latet, fieri poteſt, tunicis eius a calore ambientis liquidi relaxatis. Sed nullius plerumque momenti craſſities haec maior nerui ſexti paris, poſtquam radicem nerui intercoſtalis dedit, eſſe ſolet: id quod plurimae ob hanc cauſſam factae obſeruationes, ſatis me docuerunt. Sed redeo ad reliquorum ſecundi rami Quinti paris ramorum deſcriptionem.

§. LXVIII.

Secundus enim ramus deſcendens nerui maxillaris ſuperioris eſt ramus *palatinus*, priori Vidiano maior *k*). Hic ab origine ſua ex neruo maxillari ſuperiori, retro arteriam naſalem *l*), per foſſam pterygopalatinam deſcendit, atque in tres ramos diuiditur, alium maiorem anteriorem, duos vero minores. Hi plerumque per tres canales pterygopalatinos, anteriorem, poſteriorem & exteriorem ad palatum deſcendunt.

§. LXIX.

i] Quam ex auriculari poſteriori arteria (Fig. I. n. 28.) ortam, per canalem nerui duri, ſiue aquaeduct*um* FALLOPII adſcendentem vide in Fig. I. n 29.
k] Fig. I. *lit.* σ, Fig. II. & Fig. III. lit u. Fig. IV. & V. lit. x. Fig. VI. lit α.
l] Fig. I. nro. 50.

§. LXIX.

Ramus *nerui palatini maior anterior*, *m*) a deſcendente trunculo, palatino ſeparatus, retro arteriam palatinam ſuperiorem *n*) deſcendit ad aperturam ſuperiorem canalium pterygopalatinorum *o*), & comite maiori ramo arteriae palatinae ſuperioris *p*), ſubit canalem pterygopalatinum anteriorem maiorem *q*) Antequam vero in hunc ſeſe inſinuat, interdum etiam intra eundem demum canalem, ramulum dat vnum alterumue, qui perforato oſſis palati proceſſu naſali, introrſum deſcendendo, ad poſteriorem conchae ſiue oſſis ſpongioſi inferioris partem, nares ſubit, ac ſurculos ſuos in membranam pituitariam oſſis ſpongioſi inferioris diſpergit, inter perioſteum ac membranam pituitariam prorepens. Vnicus tamen eiusmodi ramulus naſalis a ramo palatino anteriori antequam canalem ſuum intrat, ſaepius tantum abit *r*), isque perforato proceſſu naſali oſſis palati, in poſticam partem meatus narium medii, inter os ſpongioſum ſuperius & inferius, intrat, perioſteum vero, quod oſſa naſi hic inueſtit, poſtquam tranſiit, inter hoc & membranam pituitariam in ramulos diuiditur duos, alium adſcendentem, ac ſurculis ſuis in membranam oſſis ſpongioſi ſuperioris, ac meatus narium medii finitum; alterum vero, inter perioſteum & membranam naſi pituitariam deſcendentem ad os ſpongioſum inferius, & per ſuperficiem poſteriorem membranae huius pituitariae ſurculos ſuos diſtribuen-

m] Fig. I. lit. s.

n] Fig. I. nro. 46. Eandem arteriam cum ramis ſuis elegantiſſime depictam dedit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Faſcic* II. *Icon. anat.* Tab. I. lit. μ. & accuratiſſime deſcribit in nota y. ibidem addita.

o] Fig. I. lit. ε.

p] Hic ramus arteriae palatinae nerui comes, tectus neruo palatino anteriori, ex parte tamen apparet in Fig. I. n. 47.

q] Foramen nempe pterygopalatinum, quod inter apophyſis pterygoideae faciem anteriorem planam & oſſis palati proceſſum naſalem apparet, in tres canales pterygopalatinos continuatur, anteriorem maiorem, qui inter proceſſum naſalem oſſis palati & apophyſin pterygoideam incipiens, inter proceſſum naſalem & ſphenoideum oſſis palati continuatur, & per foramen palatinum poſterius in coeli palati poſticam partem hiat; reliqui duo canales cum ſuis neruis, quos transmittunt, deſcribentur.

r] Haec fabrica, nerui naſalis interioris vnius maioris, ſupra foramen pterygopalatinum a palatino neruo anteriori abeuntis, occurrit in figura I. lit. τ.

buentem. Hi ſunt autem ramuli illi naſales, quos ad diſtinctionem ab illis, quos Vidianus ramus exhibet, (§. LXII. LXIII.) *naſales inferiores* nominare malui, quod & inferiores reliquis ortu ſuo ſunt, & inferioribus etiam narium partibus ſurculis ſuis proſpiciunt; vt itaque melius plures ſecundi rami Quinti paris ramuli naſales numerentur, quam vnicus. His vero ramis naſalibus inferioribus, ſi plures nempe adſunt, exhibitis, *palatinus anterior neruus* s), per canalem ſuum deſcendens, in tres quatuorue ramulos diuiditur, qui intra hunc canalem, arteriae palatinae ſuperioris ramum, nerui huius comitem, circumdant t). Deſcendentium horum ramulorum aliquis ſubinde in medio canali pterygopalatino anteriori a trunco ſecedens, proprium canaliculum intrat, per quem inter canalem pterygopalatinum anteriorem maiorem & poſteriorem minorem v) deſcendit, & per foraminulum

s] Hunc ramum palatinum breuiter deſcribit Ill, WINSLOW l. c. n. 51., & illos tantum ramulos eius, qui per foramen palatinum poſterius ab illo deſcendunt. Quos enim ramos ille (n. 52.) palatino tribuit, hi nunquam ab hoc ramo palatino, ſed a tertio ramo deſcendente ſecundi rami Quinti paris, alueolari poſteriori, demum oriuntur. Imperfectiſſima itidem eſt nerui palatini VIEVSSENIANA deſcriptio, lib cit. pag. 172. period. X. vbi *propaginem inferiorem ſecundi ramuli rami minoris inferioris* eum dicit, ac in figura ſua depictum dat Tab. XXII. lit. x. Pariter enim ramulos tantum habet palatini rami, per canalem pterygopalatinum anteriorem deſcendentes. Iam vero ruditer, pro quarto neruorum cerebri pare, hunc palatinum ramum anteriorem deſcripſit VESALIVS Lib. IV. Cap. VII. & peſſime eundem depinxit Lib. IV, Fig. II. lit. Z. Z, FALLOPIVS vero melius eosdem deſcribit libr. cit. pag. 452. lin. 46-48. Sed male ad temporalem muſculum ex eis ramos abire ait. Depingit etiam palatinum hunc ramum EVSTACHIVS Tab. XVIII. Fig. I. lit. D. E, ſed nimis valentem. FALLOPIVM in deſcriptione ſua nerui palatini ſequitur WILLISIVS lib. cit. p. 154. & depingit anteriorem palatini nerui ramum, figura ad pag. 158. lit. F, h. i.

t] Annotat hoc iam *Optimus* FALLOPIVS l. c. lin. 46-48, & *adſcendentes amplexari arterias* dicit *palatini nerui ramulos*.

v] Canalis hic pterygopalatinus poſterior, minor, ſuperius retro maiorem, in foramine pterygopalatino, inter pterygoidei proceſſus anteriorem planam partem, & oſſis palati proceſſum ſphenoideum incipit, continuatus vero per proceſſum pterygoideum oſſis palati, inferne aperitur per foramen, quod in proceſſu hoc pterygoideo oſſis palati, modo ſimplex, modo duplex inuenitur.

lum minus proceſſus oſſis palati pterygoidei *x*) exiens, in membranam palati mollis finitur. Reliquus vero neruus palatinus anterior, vel integer idem, quoties nullum intra canalem ſuum ramum dedit, in canali dicto pterygopalatino anteriori deſcendens, per foramen palatinum poſterius cum arteria comite egreditur in coelum palatinum. Hic ſub corpore oſſis palati antrorſum euns, in duos ramos diuiditur, *exteriorem* alterum, alterum vero *interiorem*. *Exterior* comite arteria palatina, per ſulcum proprium a foramine palatino poſteriori in coelum palati, inter dentes molares poſteriores & ſpinulam ex oſſeo coelo palati prominentem, continuatum, antrorſum fertur, atque in duos plerumque denuo diuiditur ramos, quorum alter iuxta dentes maxillae ſuperioris, in membrana glanduloſa coeli palatini antrorſum repit, atque in eam gingiuasque dentium ſurculos ſuos diſtribuit; alius vero ramus, priori paullo interius, per huius membranae coeli palati ſubſtantiam ad anteriora decurrens, ſurculos ſuos in eam ad dentes vsque anteriores diſpergit. Ramus vero nerui palatini anterioris alter *interior*, a foramine palatino poſteriori in ſulco alio interiori, ſiue ſemicanali inter duos eminentes proceſſus coeli palatini oſſis maxillaris ſuperioris, introrſum in membrana glanduloſa coeli palati migrat, atque in tres plerumque ramulos hic diuiditur, qui a prioribus ramulis exterioribus, in coeli palatini glanduloſam membranam, ad ſuturam vsque duorum oſſium maxillarium ſuperiorum introrſum, antrorſum vero ad dentes vsque inciſiuos ſurculos ſuos diſpergunt.

§. LXX.

Secundus ramulus *minor poſterior* nerui palatini *y*), ex trunco ſuo per foſſam pterygopalatinam, cum arteriae palatinae ſuperioris ramulo *z*), deſcendit, ac ſeſe immittit in canalem pterygopalatinum poſteriorem minorem (§. LXIX. not: i.). Ex hoc canali per foramen pterygopalatinum inferius, proceſſus pterygoidei oſſis palati, ante hamulum pterygoideum emergit; hinc vero introrſum ramulus hic deſcendit, ſub expanſione tendinea muſculi circumflexi palati, ac de-

x] Quodſi enim duplex foraminulum proceſſus pterygoidei oſſis palati adeſt, anterius aliud eſt, aliud poſterius. Per anterius canaliculus ille patet, de quo ſermo eſt.

y) Fig. I. lit. *v*. Fig. III. lit. *x* Fig. IV. lit. *α*.

z) Fig I. n. 48.

denique in leuatorem palati mobilis muſculum vuulamque, in minores diſperſus ſurculos, finitur.

§. LXXI.

Tertius ex palatino neruo deſcendens ramulus *minimus exterior a)*, vnico quandoque principio, interdum duplici ex radice, alia ex trunco deſcendente, alia vero ex aliquo priorum ramorum palatinorum veniente, compoſitus *b)*, per longiuſculum ſpatium inter muſculi pterigoidei externi originem & antri Highmoriani poſticam parietem extrorſum deſcendit; in media vero foſſae pterygopalatinae parte, canaliculum offendit pterygo palatinum exteriorem *c)*. Per hunc comite ramo arteriae palatinae ſuperioris exteriori minimo *d)*, deorſum fertur atque paullulum introrſum, donec per foraminulum ſiue hiatum, inter tuberoſitatem oſſis maxillae ſuperioris, ac proceſſum pterygoideum oſſis palati emergat: quo facto, hic ramulus in duos diuiditur ſurculos, exteriorem ac interiorem. *Interior* per membranam palati mobilis vuulam adit, graciliſſimus ſurculus, atque in eam deſinit; alter vero *exterior* in glandulas palatinas tonſillamque inſeritur. Atque hic conſtans eſt ramorum nerui palatini, rami ſecundi Quinti paris decurſus ac diviſio, niſi quod aliquando, ſed rariſſime, ramus exterior, cum canali ſuo deſit.

§. LXXII.

His ramis exhibitis, neruus maxillaris ſuperior Quinti paris, a foramine rotundo ſiue maxillari ſuperiori oſſis ſphenoidei paullum extrorſum, per poſtremam fiſſuram ſphenomaxillarem, ad canalis infraorbitalis poſterius foramen, antrorſum deſcendit, & in ramum infraor-

a) Fig. I. lit. o.

b) Fig: IV. lit: α. γ. δ.

c) Hic canalis pterygopalatinus exterior a reliquis duobus plane ſeparatus eſt, neque intra foramen pterygopalatinum ſuperius, cum duobus prioribus canalibus aperitur, ſed in margine exteriori huius foraminis, inter alam pterygoideam externam & oſſis maxillaris ſuperioris poſteriorem conuexitatem, ſuperiori ſua apertura patet; hinc ſemicanalis, in ſuperiori parte alae pterygoideae externae ſuperficiei anteriori, quae os maxillare reſpicit, inferius vero oſſis palati pterygoideo proceſſui inſculptus, & in anteriori parte ſua ab oſſis maxillaris tuberoſitate perfectus atque clauſus, canalem pterygopalatinum exteriorem continuat atque perficit, qui inter tuberoſitatem maxillarem, retro dentem molarem poſteriorem, & proceſſum pterygoideum oſſis palati interne hiat.

d) Fig. I. n. 49.

fraorbitalem terminatur. Antequam vero canalem illum intrat, ramum dat deſcendentem rami ſecundi Quinti paris tertium, quem *alueolarem* ſiue *dentalem* poſteriorem dico, quod dentibus molaribus poſterioribus ramis ſuis proſpicit. Hic per pinguedinem, quae antri Highmoriani exteriorem parietem, ſub muſculo temporali tegit, deſcendens, vbi ad arteriam maxillarem internam, prope originem arteriae alueolaris e) peruenit, in duos ramulos diuiditur, *anteriorem* & *poſteriorem*, qui interdum diſtincti duo rami ſunt, ex trunco ſuo diſtinctis principiis orti f). Hi trans arteriam infraorbitalem g) plerumque vtrinque deſcendunt, interdum vero eorum alter ramus hac arteria tegitur, h) alter vero ſupra eandem tranſcendit i). Horum poſterior deſcendit ſuper exterius antri Highmoriani conuexum latus, &, primum dat ramulum anteriorem vnum k), (ſubinde duos) communicantem cum dentali anteriori. Hic ramulus communicans nervi dentalis poſterioris, vel foramen canalis arteriae dentalis poſterioris, l) vel ſupra hoc aliud offendit foraminulum, in poſteriori ſinus Highmoriani oſſea pariete patens. Per id foramen, vel cum arteria dentali maxillae ſuperioris poſteriori m), vel in proprio canaliculo exteriori parieti ſinus maxillaris inſculpto, vel perforata lamina oſſea ſinus maxillaris, in ſulco internae huius concauae ſuperficiei, ſuper

e] Quam depictam vide in Fig. I. n. 38. Eandem depictam dedit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Faſcic. Icon.* Anat. II. *Tab.* I. *lit.* i. & deſcripſit ibidem not. t.

f] Hoc modo duos ſeiunctos a ſe inuicem ramos inuenies depictos figura I. lit. x. a.

g] Fig. I. n. 43. Eandem optime depingit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR meus l. c. lit. λ. & deſcripſit not. u.

h] Fig. I. lit. x.

i] Fig. I. lit. a.

k] Vti haec fabrica occurrit in Fig. I. lit. ⅄.

l] Ita enim ramulum ex alueolari arteria ad radices dentium molarium per proprium canalem abeuntem vocat *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR l. c not. t, quem depictum dedi Fig. I. n. 40. & huius ramum cum arteria dentali anteriori (Fig. I. n. 45.) communicantem, ibidem n. 41.

m] Poſterior enim dentalis haec arteria bene dicitur, ad diſtinctionem ab altera illa anteriori ex arteria infraorbitali orta, quam tradit figura noſtra I. n. 45.

per membranam ſinus *n*), antrorſum ſupra radices dentium molarium, comite ramo arteriae alueolaris poſterioris fertur, & adſcendens verſus canalem infraorbitalem, cum ramulo, ex dentali anteriori nerui infraorbitalis deſcendente, anaſtomoſi conuenit *o*); vel ramulus ille nerui dentalis poſterioris in canali, ſub foramine infraorbitali per os maxillare continuato, introrſum pergens, inſeritur ramo dentali anteriori, introrſum in canali ſuo deſcendenti. Hoc ramulo communicante exhibito, poſterior ramus dentalis in multos diſtribuitur ſurculos, qui variis in locis per foraminula, in pariete oſſea exteriori ſinus Highmori canaliculos ſubeunt, *p*) per quos in radices dentium molarium trium maiorum poſteriorum maxillae ſuperioris deducuntur, & per ea, cum comitibus arterioſis ramulis, in cauum illud radicis dentium molarium delati, inter vaſcula diſperguntur. Eorum ramulorum aliqui vero, in poſteriori parte ſinum maxillarem, perforato oſſe intrant, & in membranam huius ſinus ſurculis ſuis finiuntur *q*). Ramus nerui alueolaris ſiue dentalis poſterioris alter, plerumque *anterior* *r*), ſi duo fuerint, qui ſeiunctim ex trunco oriuntur, ante

n] Hac ratione iter huius nerui depingitur in fig. I. lit. ⚓. Nulli ceterum auctori hunc neruum dictum adhuc reperio.

o] Vide fig I. lit. c.

p] Quatuor horum in eo cadauere adfuerunt, ex quo depictos dedi fig. I. lit. ω. ω. ω. ω.

q] Horum & dentalium ramulorum meminit Ill. WINSLOW, libr. cit. Tom. III. p. 151. n. 49. tanquam vnica eſſet fibrilla, eaque non perpetua, ad dentes molares. Verum ramus ſemper adeſt maior dentalis poſterior, in plures ſurculos diuiſus, nec vnquam deeſt. Sed quid ſit Ill. WINSLOWI filamentum, cuius §. dicto meminit, ex hoc ſurculo per coelum palati, ad vnionem vsque oſſium maxillarium ſuperiorum pergens, id quidem me plane fugit. Ex hoc enim ramo dentali poſteriori, nullum vnquam eiusmodi ſurculum vidi, per palati coelum repentem, & valde ſuſpicor Ill. WINSLOWVM ramulum ex palatino neruo, hoc iter ſecutum, vidiſſe. Ramulos etiam rami noſtri dentalis poſterioris deſcribit Cl. VIEVSSENS l. c. p. 172. per. IX. & in figura ſua exhibet XXII. lit. s. s. s; ſed valde vitioſe eos integumentis faciei proſpicere ait, quod nunquam fieri poteſt. Dentibus praeterea omnibus maxillae ſuperioris hunc ramum ſurculos dare aſſerit, in quo vero aut eum confudit cum dentali ramo anteriori, aut hunc omnino ignorauit. Deſcribit enim ramulos ad dentes, maſſeterem; & integumenta faciei, tanquam ex infraorbitali ortos, antequam hic canalem ſuum ſubeat; ex quo vero neruo, hoc in loco, non niſi alueolaris poſterior ramus oritur.

r] Sic depictum hunc ramum tradit fig. I. lit. a.

ante arteriam alueolarem deſcendens, ſupra antri Highmori parietem conuexam exteriorem, in aliquot ramulos diuiſus, muſculi buccinatoris fibris, a proceſſu dentali oſſis maxillaris ſuperioris ortis *s*) inſeritur. Attamen varie in origine & diſtributione ramorum ſuorum hic neruus alueolaris poſterior ludit. Praeterea enim, quod ſaepe, immo plerumque, vnica origine ex ſecundo ramo Quinti paris gaudeat: ſolet etiam poſterior ramus, ſi duo ſunt, buccinatori muſculo ſurculos porrigere, alios vero edere perforantes ſinum Highmori & alium in dentem molarem poſticum. Anteriorem vero ramum, praeter communicantem illum cum dentali anteriori, & ſurculos in dentes molares deſcendentes; exhibuiſſe vidi ſurculum in pterygoideum externum, viciniſſimum illi muſculum.

§. LXXIII.

Poſtquam hunc dentalem poſteriorem deſcriptum ramum dedit, ſecundus nerui Quinti paris ramus, canalem illum ſubit, qui in parte orbitae inferiori, a laminis apophyſeos orbitalis oſſis maxillaris ſuperioris, hic a ſe inuicem ſecedentibus, formatur, infraorbitalem dictum, &ab hoc canali ſuo *nerui infraorbitalis* nomen accipit,*t*)per canalis huius foramen anterius exiturus. Intra hunc non plane oſſeum, ſed in poſteriori ſua parte perioſteo orbitae ſuperne clauſum, anterius vero lamella oſſea tectum canalem, *u*) infraorbitalis neruus ramum dat vnum anteriorem maiorem *v*) conſtantem, alios vero minores inconſtantes

s] Vide hanc muſculi buccinatoris originem depictam fig. I. lit. O.

t] Ita omnino naturae deſcriptio anatomica reſpondet, neque enim pro ſolo ramo nerui maxillaris ſuperioris infraorbitalis haberi poteſt, ſed eſt vere continuatus eius truncus. Mecum conſentit *Ill.* PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Tom. IV, § 498. not. b. p. 62., vbi trunci nomine dignum infraorbitalem neruum MAGNVS VIR vocat. Depictum eundem vide in fig. noſtra I. num. 61. Nimis vero gracilem illum pingit EVSTACHIVS Tab. XVIII. lit. G. H. proportione habita ad ramum palatinum, quo tamen longe valentior eſt.

u] Vide conſentientem *Venerandum ac Illuſtrem* PRAECEPTOREM *Not.* ad BOERHAV. Vol. IV. p. 62. not. b. & FALLOP. l. c. lin. 49-51. & *Ill.* WINSLOWVM Tom. III. n. 47.

v] Hic, vti ſemper adeſt, ita nec in eo cadauere defuit, ex quo eum depictum dedi Fig. I. lit. b, ſed breui, in canalem ſuum oſſeum receptus, diſparet.

tes, quos omnes *dentales anteriores maxillae ſuperioris* voco, quod per proprios canales oſſis maxillaris ſuperioris, in radices dentium anteriorum maxillae ſuperioris ſurculos ſuos diſtribuunt.

§. LXXIV.

Horum ramorum dentalium princeps *x*) qui nunquam abeſt, quamuis varie in origine ſua ludat, interdum longe, interdum proxime ab exitu nerui infraorbitalis in faciem, ex hoc neruo oritur. Sed plerumque tamen, non longe ab egreſſu ſuo, per foramen infraorbitale, ramum hunc *dentalem anteriorem maxillae ſuperioris* edit, interdum extrorſum *y*), interdum vero introrſum a trunco ſuo ſecedentem. Si prior fabrica locum habuerit, tunc ramus hic dentalis ab infraorbitali neruo natus, extrorſum ex canali infraorbitali exiens, perforata huius lamina oſſea canalem inuenit, inter laminas proceſſus orbitalis oſſis maxillaris ſuperioris. Per hunc canalem ſupra ſinum Highmorianum deſcendens, extrorſum primo ramulum emittit, qui perforato oſſe, ſupra membranam antri Highmoriani deſcendit, & cum ramulo dicto (§. LXXII.) dentalis nerui poſterioris, communicat *z*). Hinc dentalis anterior neruus per canalem ſuum, circa foramen infraorbitale, in margine orbitae inferiori introrſum continuatum, ſub foramine dicto introrſum iter ſuum dirigit in proceſſum naſalem oſſis maxillaris ſuperioris, & deficiente ramulo iam dicto communicante, inſertum ſibi ramulum hic accipit a dentali poſteriori ramo (§. LXXII.). Legens vero intra hunc canalem ſuum, verſus proceſſum naſalem, ſub orbitae margine inferiori tendentem, comite arteria dentali anteriori ex infraorbitali orta, radices dentium maxillae ſuperioris anteriorum, molarium nempe minorum, canini atque inciſiuorum: ſurculos

x] Hunc ramum dentalem anteriorem deſcribit *Venerandus* PRAECEPTOR meus l. c. Neque eum neglexit FALLOPIVS, ſed deſcribit lib. cit. pag. 452. lin. 54. 55, & pag. 453. lin. 1-9; ſed WILLISIVS melius in deſcriptione ſua lib. cit. p. 155. quam in explicatione fig. I. lit. e. huius rami meminit. In explicatione enim figurae ex infraorbitali ad maſſeterem muſculum per os exire ait hunc ramum, qui certe dentalis fuiſſe videtur, male ab eodem obſeruatus. Sed plane incognitus hic fuiſſe videtur VIEVSSENIO, vti not. m, ad §. LXXII. ſupra dictum eſt. Breuiſſime eum ramulum recenſet *Ill.* WINSLOW. l. c. n. 48.

y] Hoc modo in Fig. I. lit. b. reperies dentalem ex infraorbitali exeuntem.

z] Hunc ramulum depictum dedi fig. I. lit. c.

culos demittit, per cellulоſam oſſis maxillaris ſubſtantiam, in dentium dictorum quorumcunque radicem, vnum, molliſſimum, medullarem, omni dura matre carentem; & primum plerumque quidem in dentem molarem minorem, canino proximum, interdum etiam in dentem molarem minorem ſecundum; ſecundum ramulum interiorem in radicem, dentis canini, facillime per os proſequendum, breuiſſimum quippe, ob radicem dentis canini prae reliquis praelongam. Hinc introrſum deſcendens ramus, ad intimum proceſſus naſalis oſſis maxillaris ſuperioris latus, naſum ſpectans, per celluloſam dicti proceſſus fabricam ramulos emittit, cum arteriolis deſcendentes in dentem inciſiuum canino proximum, & vltimo ſuo dentali ſurculo, per radicem dentis inciſiui primi antici, in ouale huius cauum deſinit.

Sin vero introrſum ab infraorbitali neruo ramus dentalis anterior ſecedat: continuo per canalem, ſub orbitae margine inferiori introrſum continuatum, cum arteria dentali anteriori maxillae ſuperioris ex infraorbitali orta, tendit in proceſſum naſalem oſſis maxillae ſuperioris. Intra hunc proceſſum, per continuatum canalem, molli ac rubello perioſteo obductum, introrſum deſcendens neruus dentalis anterior, in duos ramulos diuiditur, interiorem & exteriorem. Horum *interior* ſupra radices dentium, canini & inciſiuorum, cum arterioſo ſuo ramo, intra canalem ſuum introrſum deſcendens, in has radices ſurculos ſuos demittit. Ramulus vero *exterior* nerui dentalis anterioris, ſupra dentium molarium minorum radices extrorſum ac retrorſum in canali ſuo fertur, atque eadem ratione, vti interior, ſurculos ſuos in radicem horum dentium demittit; vltimo vero ramulum communicantem cum alueolari ſiue dentali poſteriori emittens, deſinit. Sed praeter hos ſurculos, quos dentalis hic anterior in dentes maxillae ſuperioris mittit, alios etiam, per proceſſum naſalem oſſis maxillaris ſuperioris deſcendens, dat ſaepe ramulos, qui, laminam naſalem proceſſus naſalis oſſis maxillaris ſuperioris, poſtquam perforarunt, in infimum narium meatum penetrant, & inter perioſteum & membranam pituitariam decurrentes, in membranam, oſſis ſpongioſi inferioris anteriorem partem inueſtientem, terminantur.

§. LXXV.

Praeter hunc dictum ramum dentalem anteriorem maiorem, *minores* alii ſaepe intra canalem ex infraorbitali neruo exire ſolent ad-

 dentes

dentes, vnus vel duo, ſed non conſtantes ii, quamuis ſaepius adeſſe ſoleant. Oriuntur autem ex infraorbitali neruo, antequam hic dentalem anteriorem maiorem ramum dedit. Et primum quidem, ſi duo adſunt, infraorbitalis neruus, canalem ſuum vix ingreſſus extrorſum emittit, qui perforans laminam oſſeam ſinus maxillaris ſuperiorem, hunc intrat, atque in ſulco concauae huius ſinus internae ſuperficiei, ſupra membranam, ſinum hunc intus inueſtientem, a parte ſinus poſteriori ad anteriorem deſcendit. In hoc itinere ſuo ſurculos dat membranae ſinus huius pituitariae; atque oſſis maxillaris ſuperioris proceſſum dentalem denique intrans: in dentium molarium minorum maxillae ſuperioris radices ſurculis ſuis finitur. Hinc in canali ſuo antrorſum ac introrſum pergens neruus infraorbitalis, ſecundum interdum dat ſurculum, extrorſum pariter ab eo abeuntem. Hic in medio fere canali infraorbitali pariter perforat laminam ſuperiorem oſſeam ſinus Highmoriani, atque extrorſum primo, inde vero antrorſum in ſinus huius interna concaua ſuperficie, per ſulcum oſſi inſculptum, qui interdum integer canalis oſſeus eſt, introrſum deſcendit, ſupra membranam ſinum inueſtientem. Hinc oſſi maxillari anterius ſeſe denuo immittens, ſub orbitae margine inferiori in proceſſum naſalem oſſis maxillae ſuperioris intrat, atque per celluloſam eius ſubſtantiam, in canali, molli ac pulpoſo perioſteo inueſtito, ad dentes maxillae ſuperioris, molarem anticum & caninum abit. Hic quandoque ramulus ab ortu ſuo extrorſum illico deſcendit verſus os malae, hoc perforat, atque per corpus eius medium in canaliculo proprio, introrſum in ſubſtantiam oſſis maxillaris ſuperioris deſcendit, in quo ſub orbita introrſum tendens, ſurculis ſuis in dentium molarium minorum radices terminatur *a*).

§. LXXVI.

Hoc modo intra canalem ſuum progreſſus infraorbitalis neruus, per foramen infraorbitale, comite arteria infraorbitali, retro muſculum leuatorem labii ſuperioris proprium in faciem emergit, *b*) huic muſculo

a] Hos ramulos breuiſſime etiam recenſet *Ill.* WINSLOW lib. cit. Tom. III. p. 151. n. 48. Surculum vero per os malae tranſientem ad dentes, inter omnes obſeruationes meas, in cadaueribus factas, bis tantum reperi; priores vero ſaepius vidi ramos dentales minores.

b] Hunc infraorbitalem neruum in faciem exeuntem deſcribit VESALIVS pro ſecunda

muſculo aliquot minores ſurculos porrigit, atque in plures, quinque aut ſex ramos diuiditur, quorum alii minores ſunt adſcendentes, alii vero, maiores ac plurimi, a foramine infraorbitali deſcendunt *c)*.

§. LXXVII.

Ab exitu enim ſuo infraorbitalis neruus continuo ramulum dat interiorem, plerumque vnicum, adſcendentem, qui ſurſum a foramine infraorbitali, ante marginem orbitae inferiorem reflexus, *d)* ſub muſculi orbicularis palpebrarum parte inferiori, cui ſurculos exhibet, introrſum ad palpebram inferiorem adſcendit, ſaepius in ſulco, qui a foramine infraorbitali, verſus oculi angulum interiorem, trans orbitae inferiorem marginem ducit, immo interdum, ſed rarius, ab infraorbitali neruo intra canalem maxime anterius ſeparatus, per proprium interius ſecundarium foraminulum infraorbitale emergit, a quo introrſum ad palpebram adſcendit. Orbitae marginem ſic transgreſſus inferiorem, hic ramulus *palpebralis inferior*, diuiditur in alium ramulum exteriorem, alium vero *interiorem*. Exterior, ſub fibris muſculi orbicularis palpebrarum, quae palpebram inferiorem tegunt, extrorſum verſus angulum oculi exteriorem excurrit, dat ſurculos muſculo orbiculari palpebrarum, anaſtomoſin facit cum tenui ſurculo ex ſuperiori ramo duri verſus angulum oculi exteriorem adſcendente; aliam vero cum ramulo ſuo ſocio neruo palpebrali interiori; ac denique inter palpebrae inferioris duplicaturam per celluloſam, ad tarſum vsque palpe-

ſecunda propagine gracilioris radicis tertii ſui neruorum cerebri paris Lib. IV. Cap. VI. & male depingit Lib. IV. fig. II. lit, o. Eundem ex eſtracto canali infraorbitali, in faciem ſeſe diſpergentem vide in Fig. mea I.

c] Infraorbitalis nerui ramorum in faciem diſtributionem, breuiſſime tantum recenſet FALLOPIVS l. c. pag. 453. lin. 9. 10. Bene vero ramos eius & adſcendentes & deſcendentes depictos dat Optimus EVSTACHIVS Tab. XIX. lit. b. & Tab. XVIII. Fig. I. lit. G. H. Sed adſcendentem palpebralem neruum in icone ſua omiſit BERRETTINVS lib. cit. Tab. III. Fig. I. lit. B.; qui deſcendentes optime repraeſentat ad labium ſuperius, minus accurate autem anaſtomoſes labialium infraorbitalis nerui ramorum anaſtomoſes cum ramis nerui duri neglexit. Cl. VIEVSSENS infraorbitalem neruum ſub nomine *rami primi rami minoris inferioris Quinti paris* nerui deſcribit lib. cit. pag. 172. per. IX. depingit vero eundem Tab. XXII. lit. r; ſed ramulos ad palpebram inferiorem adſcendentes ignorauit, pariterque anaſtomoſes infraorbitalis cum neruo duro.

d] *Hunc* expreſſum vide, quamuis reſectum, Fig. I. lit. e.

palpebrae inferioris fibris ſuis excurrit. Ramulus vero alter interior, verſus angulum oculi interiorem tendens, dat primo ramulum, qui introrſum ad naſum abit, & in cutem eius ſupremi terminatur. Quo exhibito, in parte interna palpebrae inferioris per celluloſam eius adſcendit, anaſtomoſi iungitur & exteriori ramulo palpebrali, & interdum etiam nerui duri ſurculo huc continuato, immo etiam cum ſurculo alio coniungitur, qui ex ramo infratrochleari, rami naſalis primi Quinti paris, (§. LV.) ante venam naſalem deſcendit. Eiusdem vero nerui maiores ſurculi, partim ad interiorem tarſi huius palpebrae inferioris partem diſtribuuntur, partim verſus ligamentum palpebrarum introrſum adſcendentes, in ſacci lacrymalis membranam & carunculam lacrymalem finiuntur *e*).

§. LXXVIII.

Sed praeter hunc dictum ramum palpebralem interiorem, alius ſaepe etiam adeſt *palpebralis exterior* nerui infraorbitalis, deficiente tunc exteriori ramulo nerui palpebralis interioris *f*). Hic inter ramos nerui infraorbitalis extimus, *g*) muſculum leuatorem labii ſuperioris proprium deſcendendo perforat; hinc vero ſub vena naſali hunc muſculum transſcendente, emergens, ſurſum reflectitur, anaſtomoſin facit cum ramulo ex ſuperiori ramo nerui duri ſeptimi paris adſcendente, atque ſub muſculo orbiculari palpebrae inferioris ſurſum migrat, in hunc ſurculos dat, ac vltimis ſuis ſurculis, tum in palpebrae inferioris partem exteriorem finitur, tum etiam eorum quibusdam ſub cute deſinit, quae os malae iuxta orbitam tegit. Hi in celluloſa ſubcutanea extrorſum prorepentes, anaſtomoſi interdum cum ſurculo rami ſubcutanei malarum conueniunt (§. LIX).

§. LXXIX.

e] Breuiſſime de hoc palpebrali inferiori ramulo loquitur ILL. WINSLOW l. c. n. 50.

f] Hic vero ramus palpebralis exterior non adeo conſtans eſt ac interior, ita vt inter triginta obſeruationes, decies tantum mihi occurrerit. Vidi etiam ex nerui duri ramo ſuperiori adſcendentem ramulum ad palpebram inferiorem, atque tunc valde gracilem illum interiorem ex infraorbitali, ad angulum oculi interiorem tantum adſcendentem in carunculam lacrymalem ac interiorem partem orbicularis palpebrarum muſculi.

g] Cuius originem ac reflexum circa marginem orbitae inferiorem depictum dedi Fig. I. lit. t.

§. LXXIX.

Maior vero numerus eſt ramorum ex infraorbitali neruo deſcendentium *h*), quorum alios interiores, duos plerumque, *naſales ſuperficiales* voco, quod ſub cute, quae naſum tegit, ſurculos ſuos diſpergunt. Alios vero exteriores, *labiales ſuperiores* optime appellari poſſe putaui, quod in muſculos cutemque labii ſuperioris diſtribuuntur. In diſtributione horum ramorum conſtantem fere ſequentem obſeruaui ordinem, ab interiori ſeriem incipiendo.

§. LXXX.

Primus nempe intimus ramus eſt *ramus naſalis ſuperficialis ſuperior* nerui infraorbitalis *i*). Hic ex foramine infraorbitali emergens, pone muſculum leuatorem labii ſuperioris proprium, introrſum verſus naſum tendit; dat ſaepe, quamprimum ex foramine infraorbitali egreſſus eſt, ſurſum, circa marginem orbitae inferiorem reflexum palpebralem internum *k*); hinc vero in tres plerumque ramulos dividitur. Horum *ſuperior l*) ſub leuatoris labii ſuperioris proprii parte, a proceſſu naſali oſſis maxillaris orta, *m*) verſus naſum introrſum abit; dat huic muſculo atque ſuperiori parti compreſſoris narium *n*) ſurculos, vltimo vero ſub cute partis naſi cartilagineae ſupremae, in dorſo naſi deſinit. Ramulus *medius*, *o*) introrſum ſub levatoris labii ſuperioris proprii dicta parte tranſiens, in compreſſorem narium

h] Hos in figuris ſuis ex parte depingunt EVSTACHIVS l. c. & BERRETTIN. l. c. qui eosdem in reclinato labio depinxiſſe videtur Tab. VIII. fig. I. lit. B. & T. XII. Fig. I. lit. a. & T. XIV. Fig. I. lit. α. & WILLISIVS lib. cit. Fig. I. ad pag. 158. lit. f. g. g. g. Vberiorem eorum dedi figuram Fig. I. lit. d. g. l. o. s.

i] Fig. I. lit. d.

k] Vti etiam haec fabrica obtinet in Fig. I. lit. e. e; vbi duo ramuli reſecti palpebrales inferiores ex hoc naſali neruo orti apparent.

l] Fig. I. lit. f[1].

m] Hanc partem muſculi leuatoris labii ſuperioris proprii; alii pro peculiari muſculo habent, ſub nomine leuatoris labii ſuperioris & alarum naſi, ſed eſt tantum leuatoris labii ſuperioris indiſtincta portio.

n] Quem elegantiſſime depictum hoc nomine dedit MAGNVS ALBINVS *Tab. Muſcul.* II. lit. t. U. Eundem muſculum pariter expreſſum vide in Fig. noſtra I. lit. Y.

o] Fig. I. lit. f2.

narium muſculum immergitur quaſi, & per eius carnes introrſum ad ſuperiorem alae narium partem abit, minores multos ſurculos hoc itinere ſuo, compreſſori narium exhibet; hinc vero alae narium marginem ſuperiorem legit, atque ſub cute eius ſurculis ſuis, ad dorſum vsque narium prorepentibus, finitur. Tertius infimus ramulus *p*), tranſcendit compreſſorem narium muſculum & ſupremam depreſſoris alae narium muſculi *q*) partem, hiſce muſculis multos ſurculos porrigit; vltimo vero marginem alae narium infimum ſubcutaneus legit, atque ſurculos ſuos ad apicem vsqe naſi, in hac alae parte, diſpergit.

§. LXXXI.

Ramus *naſalis ſuperficialis* alter *inferior*, priori maior & exterior *r*), ex infraorbitali neruo ortus, a foramine infraorbitali, ſub leuatore labii ſuperioris proprio primum deſcendit; vbi vero vix foramen dictum deſeruit, ramulum interdum ſurſum circa marginem orbitae inferiorem reflectit palpebralem inferiorem, *s*) qui ſub fibris muſculi orbicularis palpebrarum adſcendens ad palpebram inferiorem, ſurculis ſuis in eandem finitur. Hoc vero exhibito, naſalis ſuperficialis inferior neruus, introrſum deſcendendo continuatus, inſertum ſibi ſaepius ramulum accipit, ex naſali ramo ſuperficiali ſuperiori *t*); & vbi ad alam naſi peruenit, circa hanc ſupra depreſſorem alae narium, magis interius vero ſupra naſalem labii ſuperioris ALBINI muſculum, *v*) introrſum inflectitur. Dat ſurculos his muſculis & depreſ-

p] Fig I. lit. β.

q] Ita equidem optime hunc muſculum vocat ILL. ALBINVS, quem egregie depictum dedit *Tab. Muſculor.* III. lit. l. m. Idem depictus reperitur Fig. noſtra *I.* lit. τ.

r] Fig. *I* lit. g.

s] Hunc aliquoties vidi, & medium quidem nuper in cadauere; inter palpebralem interiorem [§. LXXVII] & exteriorem [§. LXXVIII.], perforantem leuatorem labii ſuperioris proprium; tres vero hi ramuli palpebrales inferiores, omnes circa venam facialem reflexi, ad palpebram adſcenderunt, eamque totidem laqueis hac ratione circumdederunt.

t] Haec ſtructura, inſertio nempe rami ex naſali ſuperficiali ſuperiori in inferiorem, in eo cadauere adfuit, frequentiſſima quippe, ex quo iconem depingi curaui; Fig *I.* lit. h.

v] *Hoc* nomen eſt, quod *Praeſtantiſſimus* ALBINVS muſculo impoſuit, qui ex fibris, ab orbiculari labiorum muſculo, ad ſeptum narium adſcendentibus conſtat; quem *Tab.* ſua *Muſculor.* XI. Fig X. lit. q. r. ita depictum dedit, & eadem ratione ſecundum naturam depictum illum dedi Fig. I. lit. Σ.

preſſori imprimis alae narium bene multos; vltimo vero ad ſepti narium cartilaginei infimam partem abit x), in qua ſurculi eius, cum arteriolis ex coronaria labiorum ortis, inter cutem & cartilaginem ſepti ad apicem vsque narium antrorſum feruntur, atque in infimo ſepto narium cartilagineo, ſubcutanei finiuntur. Vti vero ſequentes infraorbitalis nerui rami, ita & hic inſignem plerumque ſibi ramum ex ramo ſuperiori nerui duri *y*) inſertum recipit.

§. LXXXII.

Reliqui magis exteriores nerui infraorbitalis rami, omnes *labiales ſuperiores* ſunt, tres plerumque vel quatuor. Eorum primus, *z*) naſali inferiori ſuperficiali exterior, deſcendit introrſum ad labium ſuperius, & ramoſus, pone leuatorem labii ſuperioris proprium a foramine infraorbitali introrſum deſcendit, dat huic muſculo ſurculos aliquot minores, & hinc inter muſculi leuatoris labii ſuperioris proprii inferiorem partem, & depreſſorem alae narium introrſum deſcendendo pergit, ad labii ſuperioris, ſub ſepto narium poſitam partem, ibique in plures diuiditur ramulos. Horum plures in naſalem labii ſuperioris muſculum & orbicularis labiorum mediam ſub ſepto narium poſitam partem mittit; profundis vero ſurculis ſuis, inter glandulas labiales decurrentibus, in cutem labii ſuperioris vltimo deſinit *a*). Conuenit hic plerumque labialis ramus, cum ramo naſali ſuperficiali inferiori, ope ramuli, quem ſibi ex illo inſertum recipit, alia vero anaſtomoſi, vna vel pluribus, *b*) iungitur ramulis rami ſuperioris nerui duri ſeptimi paris.

Labialium ſuperiorum nerui infraorbitalis *ramorum ſecundus*, *c*) exterior priori, initio pone muſculum leuatorem labii ſuperioris proprium, cui ſurculos dat *d*), inter hunc & leuatorem labiorum communem deſcendit a foramine infraorbitali introrſum; continuat vero iter

x] Surculos hos in muſculos dictos ſeptumque narium a naſali ſuperficiali inferiori hoc ramo abeuntes, expreſſos vide in Fig. *I.* lit. k. k. k k.

y] Fig. *I.* lit. i.

z] Fig. *I.* lit. l.

a] Fig. *I.* lit. n. n. n.

b] Duae anaſtomoſes depictae conſpiciuntur in Fig. *I.* lit. m. m.

c] Fig. *I.* lit. o.

d] Fig. *I.* lit. p.

iter ſuum verſus interiora deſcendens, ſupra, ſiue ante depreſſoris alae narium muſculi exteriorem a maxilla ſuperiori originem; muſculumque orbicularem labiorum attingens, in plures minores ramos diuiditur, quorum plurimi ſurculi, in orbicularis labiorum muſculi hic poſitam partem diſtribuuntur: Eius vero maiores ramuli, perforato muſculo orbiculari, profunde inter glandulas diſcretas labii ſuperioris, ſuper tenuem oris cutem deſcendunt, ac vltimis ſuis fibrillis ſub epidermide labii ſuperioris finiuntur *e*). Interdum etiam hi ramuli ſuper interiorem labii cuticulam, ad frenulum huius labii vsque introrſum, contrario ſuo deſcenſui ductu adſcendunt. Huic ramo labiali praeterea aliquot non raro, cum ramo ſuperiori nerui duri ſeptimi paris intercedere ſolent anaſtomoſes, *f*) illius ramulis in hunc labialem deſcendentem inſertis.

Tertius denique *extimus nerui infraorbitalis ramus labialis ſuperior g*), primo inter muſculum leuatorem labii ſuperioris proprium, & labiorum communem *h*); pergens vero, ante muſculum leuatorem labiorum communem ſolum deſcendit, ad labii ſuperioris extimam partem. Dat primo maiorem ramum muſculo leuatori labiorum communi *i*), atque maiorem ac inſigniorem reliquis cum ramo nerui duri anaſtomoſin, vnam *k*) alteramue habet; ad exteriorem vero labii ſuperioris partem delatus, exteriori parti muſculi orbicularis labiorum in labio hoc ſuperiori ſurculos multos impertit, profundosque alios, inter glandulas in cutem exterioris labii ſuperioris partis, deſinentes *l*). Hic ramus alium interdum exhibet ramum, per pinguedinem genarum ſurculos ſuos in cutem earum demittentem, & cum duri ramis communicantem. Eſt autem ſemper hic vltimus atque

e] *Hos* ramulos vide in Fig. *I.* lit. r. r. r. r. ſub fibris muſculi orbicularis labiorum demerſos.

f] Fig. *I.* lit. q. q. In duos ramos hic neruus labialis ſuperior ſecundus diuiſus fuit, eorumque quilibet rami ſuperioris nerui duri ramulum ſibi inſertum in eo cadauere habuit, ex quo figura deſumta eſt.

g] Fig. *I.* lit. s.

h] Qui apparet in Fig. *I.* lit. Π.

i] Fig. *I.* lit. v. v.

k] Valentem vnam anaſtomoſin depictam tradit Fig. *I.* lit. w.

l] Fig. *I.* lit. u. u. u. u.

que extimus nerui infraorbitalis ramus, niſi palpebralis inferior exterior ramulus (§. LXXVIII.) ex infraorbitali deſcendat; quem tamen & ex hoc labiali extimo tertio ortum vidi. Quatuor vero ſi adfuerint rami labiales, tunc inter tertium ac ſecundum alius ſeiunctim ex infraorbitali deſcendit. Hi itaque quinque nerui infraorbitalis deſcendentes rami, variis inter ſe, & pluribus anaſtomoſibus cum ramis nerui duri conuenientes, qui pedem, ita dictum, anſerinum Gallorum efficiunt, transuerſim ramos nerui infraorbitalis intercurrentibus, ſaepiusque laqueos circa hos formantibus, modo vero ſupra, modo infra illos repentibus, plexum inſignem neruoſum conſtituunt, per totum illud ſpatium infraorbitale, ad labium vsque ſuperius extenſum, plexus neruoſi infraorbitalis nomine dignum.

§. LXXXIII.

Praeter hunc ramum infraorbitalem in canali ſuo incedentem, alius interdum adeſt, qui per orbitam, ſub oculi pinguedine, ſupra canalem infraorbitalem antrorſum a trunco nerui maxillaris ſuperioris abit, ac ſuper marginem orbitae inferiorem deſcendens, labialis ſuperior fit neruus *m*).

SECTIO V.

DE TERTIO RAMO NERVI QVINTI PARIS.

§. LXXXIV.

Inter dictos ramos Nerui Quinti Paris craſſisſimus eſt, qui ſupereſt deſcribendus tertius; *n*) quem ILL. WINSLOW *o*) *maxillarem inferio-*

m) Eiusmodi infraorbitalem ſecundarium ramum ſemel vidi hic Goettingae a *Venerando* ac *Illuſtri* PRAECEPTORE meo demonſtratum in cadauere.

n) Primus ramus nerui Quinti paris WILLISII, cuius ramos breuiter tantum recenſet, non deſcribit; lib. cit. p. 153. Craſſior vero radix eſt tertii paris VESALIO Lib. IV. Cap. VI., depicta Lib. IV. Fig. II. lit. M.

o) Lib. cit. Tom. III. pag. 147. n. 33. & pag. 152. n. 55.

inferiorem appellat, quod princeps eius ramus deſcendens, per canalem maxillae inferioris feratur. Sed eandem ob cauſſam non videtur optimum mihi hoc nomen, quod facile ſibi inuicem ramus ac truncus confunduntur. Eſt autem nerius maxillaris inferior, verus ramus tertii rami Quinti paris, cum deſcendens iſte in duos, plerumque aequales ramos, maxillarem inferiorem ac lingualem diuidatur; temporalis vero ſuperficialis eiusdem tertii rami Quinti paris ramus, quod ex ramo maxillari inferiori radicem ſuam inferiorem accipit (§. CII. CIII.), non niſi deſcripto prius hoc, ex ordine tradi queat. Quare trunco tertii rami Quinti paris, nomen ab ILLVSTRI WINSLOWO impoſitum non tribuo. Quodſi vero melius nomen, a principe huius rami tertii Quinti paris functione imponendum illi eſſet, *guſtatorius* omnino hic ſolus ramus dici deberet, quod hanc ſenſationem ſolus linguali ſuo ramo perficit.

§. LXXXV.

Colligitur hic ramus ex trunci nerui Quinti paris, caueam ſuam vix ingreſſi, exterioribus fibrillis nerueis, quae faſciculum nerueum componunt, duobus prioribus coniunctim ſumtis fere aequalem, intra cranium breuiſſimum. Deſcendit enim continuo ad angulum fere rectum a trunco extrorſum, ad foramen ouale oſſis ſphenoidei, per quod ex cranio egreditur. Cum vero hoc foramen illo primi ac ſecundi rami Quinti paris & exterius & poſterius ſit: hinc etiam ramus hic tertius nerui Quinti paris exteriorem intra caueam nerui Quinti paris locum occupat, ac reliquis intra illam poſterior eſt *p*); vnde VIEVSSENIO ramus maior poſterior nerui Quinti paris dictus fuit *q*). Per hoc foramen ouale ex cranio egreſſus ramus tertius Quinti paris, muſculo pterygoideo externo, ab ala externa pterygoidea extrorſum verſus condylum maxillae inferioris, ante foramen ouale extenſo, tegitur; quare hoc muſculo ex parte deſtructo, truncus rami tertii Quinti paris demum apparet.

§. LXXXVI.

p) Optime depictum & huius rami Quinti paris in cauea ſua ſitum exhibet *Venerandus ac Ill.* PRAECEPTOR *Faſcic. Icon. Anat.* I. Tab. VI. lit. l; & ruditer BERRETTINVS Tab. XXI. Fig. II. lit. P. Bene etiam eius ſitum in receptaculo & exitum ex cranio deſcripſit FALLOPIVS lib. cit. pag. 453. lin. 11 - 16. Depictum eundem dedi Fig. I. n. 54.

q) Lib. cit. pag. 172. Cap. III. period. XI. & depingit eum Tab. XXII. lit. H.

§. LXXXVI.

Diuiditur autem illico ab egreſſu ſuo ex cranio per foramen ouale, in duos ramos maiores, *r*) ſuperiorem minorem, ac inferiorem maiorem. Horum ſuperior plerumque non vnicus diſtinctus ex ramo tertio Quinti paris prodiens ramus eſt, ſed ex quinque ramis minoribus, continuo ſub foramine ouali, immo etiam ſubinde intra illud adhuc, a ramo tertio Quinti paris, in diuerſas plagas radiorum inſtar ſecedentibus, componitur. Quare potius rami ſuperiores rami tertii Quinti paris quinque numerantur, quorum quatuor exteriores aliquando vnum coniunctum truncum habent, ex quo oriuntur; plerumque vero quinque rami ſuperiores ex diuerſis oriuntur punctis arcus exterioris & interioris rami tertii nerui Quinti paris, ex cranio per foramen ouale exeuntis *s*); Trunco vero rami tertii Quinti paris deſcendenti, continuatur ramus inferior maior *t*).

§. LXXXVII.

Inter ramos ſuperiores primum numero extimum ob originem ſuam ex trunco, eumque *maſſetericum* voco, quia totus fere in muſculum maſſeterem abſumitur *v*). Hic a foraminis oualis exteriori fine, ex

r) Ita equidem depingit illos Egregius EVSTACHIVS Tab XVIII. Fig. I. lit. I. K. L., quos ramos ILL ALBINVS anteriorem & poſteriorem appellat.

s) Hac ratione ortus ramorum ſuperiorum rami tertii Quinti paris ſeſe habuit, in omnibus fere, quos hunc in finem diſſecui, cadaueribus, & in eo etiam, ex quo iconem paraui Fig. I, n. 63. 64. 65. 66. 67. Eodem modo originem ramorum ſuperiorum tertii rami Quinti paris deſcribit *Venerandus* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol. II. pag. 562. lin. 5. ſeqq. & Ill. WINSLOW l. c. n. 56; & eleganter eos ita depingit Cl. DVVERNEY, in *Tractatus* ſui *de Organo Auditus* Tab. XIII n. 1. 2. 3. 4. Ac certiſſime plerumque ramorum tertii Quinti paris ſuperiorum diſtributio ſeſe ita habet, nec vnquam duos ramos eius vere diſtinctos maiores vidi, ex quorum ſuperiori, ſiue anteriori, vt ALBINVS l. c. vocat, omnes rami ſuperiores orirentur; immo fere impoſſibile videtur, cum ramus ex ſuperioribus, *pterygoideus*, ſemper ex interiori conuexo trunci rami tertii Quinti paris latere oriatur, reliqui vero ex oppoſito exteriori. Cl. VIRVSSENS ramos hos ſuperiores enumerat tantummodo, minime vero eorum decurſum deſcribit, l. c., depictos autem dat Tab. XXII. nro. 2. 2. 2.

t) Fig. I. n. 68.

v) Mecum ita ramos ſuperiores enumerat ac depingit EVSTACHIVS Tab. XVIII. Fig. I, IV. lit. P., alio ordine DVVERNEY, cui ſecundus eſt ramus

ex lata exteriori rami tertii Quinti paris parte ortus, ante faciem articulatoriam oſſis temporum pro maxilla inferiori, extrorſum migrat, preſſim adhaerens ibi oſſis ſphenoidei apophyſi temporali. Hinc ſub ſutura, quae os temporum ac apophyſin dictam oſſis ſphenoidei coniungit, transuerſim, ſupra muſculum pterygoideum externum extrorſum tendit; dat, vbi ante articulationem maxillae inferioris extrorſum migrat, ſurculum vnum alterumue ad capſulam articulatoriam maxillae inferioris *x*), deinde vero, vbi ſub muſculo temporali ad angulum vsque peruenit, quem oſſis temporum ſquamoſa pars, ad radicem proceſſus Zygomatici, cum apophyſi temporali oſſis ſphenoidei facit, ramulum ſubinde exhibet, qui in poſtrema foueae temporalis parte, inciſura Zygomatica dicta, in muſculi temporalis ibidem poſitas carnes diſtribuitur. Sed praeter hunc paruum ramulum, alium ſaepe ante radicem proceſſus Zygomatici ramum dat maiorem, ramum nempe inter ſuperiores rami tertii Quinti paris ſecundum, temporalem profundum exteriorem, *y*) qui per muſculi temporalis carnes, retro ſuturam, quae partem ſquamoſam oſſis temporum cum ala ſphenoidea coniungit, profunde adſcendit, atque ſurculis ſuis in hunc muſculum definit. Ab angulo vero ſupra dicto apophyſeos temporalis oſſis ſphenoidei, neruus maſſetericus inter muſculum temporalem & pterygoideum externum extrorſum deſcendit, verſus inciſuram ſemilunarem, inter proceſſum maxillae inferioris coronoideum atque condyloideum, per quam retro tendinem muſculi temporalis tranſiens, in muſculum maſſete-

ramus maſſetericus, vti & FALLOPIO, qui eum deſcribit l. c. lin. 27 - 30. & WILLISIVS l. c. Fig. I. ad pag. 158. lit. m. *Venerando* PRAECEPTORI meo l. c. primus ramus eſt pterygoideus, tertius vero maſſetericus, ſed idem fere eſt cum eo ordine, quem in recenſendis illis ſeruo, niſi quod inuerſus ſit. ILL. WINSLOW, praeter quod ramum temporalem ſuperficialem pro ſecundo ſuperiorum ramorum numeret, eundem ordinem in recenſione ramorum ſuperiorum mecum ſeruat. Naturale autem mihi viſum eſt ab exteriori initium facere, quippe primus conſpiciendus venit in praeparatione huius nerui. Vide autem rami maſſeterici ex ramo tertio Quinti paris originem Fig. I. n. *63*.

x) *Hunc* ramulum recenſere videtur FALLOPIVS l. c. lin. 30. 31.: vbi, connecti hunc ramum cum ligamento articulari in tempore inquit.

y) *Hanc* fabricam, originem nempe rami temporalis profundi ex maſſeterico deſcribit etiam *Venerandus* PRAECEPTOR meus l. c.

ſeterem, a iugo ortum inſeritur, in quem totus abſumitur *z*), ramulis ſuis inter diuiſionem muſculi maſſeteris *u*) decurrentibus, ſaepiusque ea ratione per hunc diſtributis, vt arcus forment, dum in trunculos ſuos redeunt, ex quibus deinde ſurculi in fibras muſculi pergunt ac finiuntur.

§. LXXXVIII.

Secundus ramus ſuperior tertii rami Quinti paris, interior & anterior origine ſua priori, eſt *temporalis profundus exterior*, qui ſaepe a neruo maſſeterico *b*), interdum etiam a ramo buccinatorio rami tertii Quinti paris oritur, ſaepe etiam cum tertio ramo ſuperiori rami tertii Quinti paris, temporali profundo interno, vno eodemque principio ex trunco prouenit *c*). Quando vero vtrique rami temporales, exterior & interior profundus, ſeparatim ex trunco tertii rami Quinti paris oriuntur *d*), tunc iuxta ſe inuicem tamen extrorſum, ſub alae magnae ſphenoideae radice a foramine ſuo feruntur, ſupra muſculum pterygoideum externum, & prope angulum huius alae ſphenoideae ſaepe anaſtomoſi conueniunt, indeque adſcendunt in muſculum temporalem, foſſam ſuam replentem. Et exterior quidem, retro ſuturam, alam ſphenoideam & partem ſquamoſam oſſis temporum inter, in proprio quandoque ſulco oſſis ſquamoſi adſcendit, ac fibras ſuas in partem muſculi temporalis poſteriorem profunde diſpergit.

§. LXXXIX.

z] *Illuſtris* quidem WINSLOWVS l. c. n. 61. hunc ramum fibras ad integumenta dare faciei, cum nerui duri ramis communicare & in buccinatorem muſculum terminari ait, ſed eam fabricam huius rami maſſeterici nunquam vidi, eumque ſemper ramis ſuis vltimis omnibus in muſculum maſſeterem finitum inueni; & videtur ILL. VIR fibras rami buccinatorii tertii Quinti paris, cum fibris rami maſſeterici confudiſſe.

a] *Hanc* diuiſionem muſculi maſſeteris in tres partes deſcribit ILL. WINSLOW, lib. cit. Tom. II pag. 217. n. 729.-732.

b] *Haec* forte eſt ſtructura originis huius nerui apud DVVERNEYVM l. c. & eandem deſcribit FALLOPIVS l c.

c] Ea ratione pingit EVSTACHIVS Tab. XVIII. Fig. I. V. lit. N. & ILL. WINSLOW idem in deſcriptione ſua aſſerere videtur, l. c. n. 57., aut ſolum interiorem ramum temporalem profundum deſcribit.

d] Quae fabrica obtinet in Fig. mea I. n. 64.

§. LXXXIX.

Temporalis vero *profundus interior*, tertius ramus inter ſuperiores rami tertii Quinti paris e), exteriori plerumque maior, ab origine ſua, ex lata media exteriori ſuperficie rami tertii Quinti paris per foramen ouale egreſſi, extrorſum pariter, ſed paullulum etiam antrorſum, ſupra pterygoideum externum muſculum, verſus angulum alae ſphenoideae excurrit, cum neruo buccinatorio ſaepe communicat, ac circa angulum dictum ſurſum reflexus, in anteriori foſſae temporalis parte, per muſculum temporalem profunde adſcendit, ſupra alam magnam ſphenoideam, ac in duos ramulos diuiditur, anteriorem & poſteriorem, qui profunde per muſculi temporalis fibras diſtribuuntur. Poſterior quidem ramulus mediae muſculi parti, per quam decurrit, ſurculis ſuis proſpicit; anterior vero, qui per foſſae temporalis anteriorem partem orbitae propiorem, & ibi ſitum muſculum temporalem adſcendit, plurimis ſuis fibris in hanc muſculi partem deſinit; vnus tamen vel duo eius ſurculi antrorſum adſcendunt, in inciſura Zygomatica oſſis malae, ad foraminulum canalis exterius, per quem lacrymalis nerui ramulus, iunctus ramulo ſecundi Quinti paris (§. XLV. LIX.), in foſſam hanc temporalem egreditur, atque anaſtomoſi cum hoc lacrymalis nerui ſurculo conuenit. Sed interdum hic ramus longe per oſſis malae proceſſum orbitalem ſuperiorem in canaliculo fertur, interdum inter ſuturam oſſis malae cum apophyſi orbitaria oſſis ſphenoidei orbitam adit, immo etiam per fiſſuram ſphenomaxillarem orbitam intraſſe, coniunctoque lacrymalis & ſecundi Quinti paris ſurculo inſertum fuiſſe vidi.

§. XC.

Solet tamen interdum alter horum ramorum temporalium profundorum tertii rami Quinti paris deeſſe, imprimis vero exterior; atque vnicus tunc maior ramus temporalis profundus ex ramo tertio Quinti paris prodit, inter maſſetericum & buccinatorium ramum, in temporalem muſculum profunde deſinens. Praeterea in origine ſua mire hi rami temporales profundi variant, dum a ramo maſſeterico ſaepe exterior oritur; interdum etiam, ſed rarius, vtrosque a ramo buccinatorio tertii Quinti paris ortos obſeruaui.

§. XCI.

e) Cuius reſecti origo conſpicitur Fig. I. n. 65.

§. XCI.

Quartus enim, inter ſuperiores tertii Quinti paris, ramus eſt exterior & anterior, quem *buccinatorium* appello *f*), quia totus fere in muſculum buccinatorem abſumitur. Hic princeps ſuperiorum tertii Quinti paris ramus, interdum trium ante dictorum ramorum truncus eſt; quare tunc ramus ſuperior tertii Quinti paris buccinatorius dici poſſet, cuius rami maſſetericus cum temporalibus profundis forent; ſed rarius haec fabrica occurrit, ſaepiſſime vero, immo fere conſtanter, ramorum ſuperiorum originem ordine recenſito obſeruaui.

§. XCII.

Oritur hic *ramus buccinatorius* ante priorem, ex latere pariter exteriori nerui tertii Quinti paris, ſub foramine ouali. Ab hoc ortu deſcendit antrorſum, interdum inter muſculum pterygoideum internum & externum, plerumque vero transuerſim per ipſas carnes muſculi pterygoidei externi medias. Hoc in tranſitu aliquot exhibet huic muſculo ramulos; poſtquam vero eius carnes perforauit, ramulos exhibet incertos numero, duos plerumque, quandoque tres, extrorſum adſcendentes in muſculi temporalis partem interiorem, aliosque minores ſurculos, introrſum transuerſim euntes, inſertos in muſculum pterygoideum externum *g*); deſcendit vero ipſe neruus buccinatorius inter muſculum temporalem ac pterygoideum externum antrorſum, vel etiam per ipſas carnes infimas muſculi temporalis, & deſcendendo continuatur inter temporalem muſculum, vbi in tendinem idem, prope inſertionem fibras ſuas colligit, & pinguedinem, quae buccinatoris originem a maxillari ſuperiori copioſa tegit, vltimo vero inter maſſeterem muſculum, prominentem ante maxillae inferioris ramum, & inter pinguedinem, quae cauitatem infra Zygoma, muſculum maſſeterem

f] Tertius ramus ſuperior tertii Quinti paris DVVERNEYI l. c. & quartus *Ill.* WINSLOWI l. c. n 62. 63; eum depingit EVSTACHIVS Tab. XVIII. Fig. I. IV. lit M. & deſcripſit eleganter FALLOPIVS pro primo ramo tertiae propaginis tertii ſui paris lib. cit. pag. 453. lin. 17-26. Ortum eiusdem rami tradit Fig. mea I. n. 66.

g] *Hos* ſurculos in muſculum pterygoideum deſcribit FALLOPIVS l. c. lin. 19. 20 & depingit Optimus EVSTACHIVS l. c. lit. o. Eosdem habet in deſcriptione ſua *Ill.* WINSLOW l. c. n. 62.

rem & buccinatorem inter replet, ad buccinatorem muſculum antrorſum deſcendit. Antequam hac ratione neruus buccinatorius in faciem exit; tectus adhuc maxillae inferioris ramo, ramulos exhibet quatuor & vltra, quorum alii poſteriores introrſum aliquantum ac retrorſum deſcendunt, in fibras muſculi buccinatoris a pharynge ortas, *h*) glandulasque buccales poſteriores; alii vero in originem eiusdem muſculi a maxilla inferiori. Saepe etiam ex his ſurculis vnus comitem ſeſe addit ductui Stenoniano, in glandulas buccales, circa huius ductus orificium copioſe ſitas, cutemque oris interni, fibris ſuis finitus. Alii vero, nerui buccinatorii poſteriores ſurculi, in fibras eius ab oſſe maxillari ſuperiori ortas diſtribuuntur.

§. XCIII.

Vbi vero infra proceſſum maxillae inferioris coronoideum, inter muſculum maſſeterem & buccinatorem tegentem pinguedinem, in faciem hic neruus prodiit: aliquot ſurculos demittit in muſculi buccinatoris, a corpore maxillae inferioris ortas fibras. Inde in ſuperficie externa muſculi buccinatoris poſitus neruus buccinatorius, diuiditur in duos vel tres ramos, inferiorem maiorem ac ſuperiorem minorem, vel ſi tres fuerint, in duos minores, ſuperiorem ac inferiorem, vnum vero medium maiorem. Inferior maior ſub vena faciali *i*) antrorſum verſus angulum oris tendit, atque ante eam venam inſigni anaſtomoſi communicat, cum ramo nerui duri ſeptimi paris, qui ex huius nerui ramo inferiori ſuper maſſeteris muſculi partem inferiorem tranſiens, trans venam facialem huc fertur *k*); alio vero ramo, itidem ante venam facialem reflexo, cum ramo ex ſuperioris rami nerui duri plexu, quem pedem anſerinum vocant, adueniente conuenit. Itaque duo hi nerui, ante venam facialem communicantes, laqueum circa eam formant. Ab hac anaſtomoſi cum neruo duro, pleri-

h] Quas optime ac primus, ni fallor, deſcripſit Ill. ALBINVS in incomparabili ſua *Hiſtoria Muſculorum Hominis* Leidae MDCCXXXIV. Lib. III. Cap. XVI. pag. 162, Hinc forte FALLOPIVS etiam in extremas fauces hunc ramum propagines ſuas diſpergere ait l. c. lin. 24.

i] Hanc venam optime ac eleganter depictam tradit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Faſcic. Ic. Anat.* III. Tab. II. n. 28.

k] Hanc anaſtomoſin nulli dictam inuenio, niſi velimus obſcure eam deſcripſiſſe Ill. WINSLOWVM l. c. n. 61. & adſcripſiſſe ramo maſſeterico.

plerique inferioris rami nerui buccinatorii ramuli, paralleli fibris muſculi buccinatoris, antrorſum verſus oris angulum excurrunt, & tum in huius muſculi fibras abſumuntur, tum etiam, vbi ad angulum oris peruenerunt, vltimis ſuis ſurculis, in concurrentes ad angulum oris muſculos, depreſſorem & eleuatorem labiorum communem deſinunt *l*). Sed alius ex his rami inferioris nerui buccinatorii ramulis, inferior idem, quoties is neruus in tres ramos diuiditur, deorſum verſus mentum ſub vena naſali deſcendit, anaſtomoſin frequenter minorem cum inferiori ramo nerui duri facit, atque in muſculum triangularem menti ſiue depreſſorem anguli oris ALBINI finitur. Ramus vero ſuperior minor nerui buccinatorii, ſub vena faciali, trans muſculum buccinatorem adſcendit per pinguedinem genarum, atque ante venam facialem reflexus, in ramum ex ſuperiori nerui duri ramo prouenientem inſeritur, ac laqueum circa hanc venam, ſuperiorem priori conſtituit; vltimis vero ſurculis ſuis in buccinatoris muſculi partem ſuperiorem terminatur.

§. XCIV.

Praeter ea, quae iam in deſcriptione citauimus, varias ſaepe inſulas hic neruus ramis ſuis in faciei pinguedine efficit, per quas, tanquam laqueos, rami arteriae labialis tranſeunt. Interdum etiam retro venam facialem buccinatorii nerui medius ramus in duos diuiditur, quorum alter ſub vena, alter vero ſupra eandem incedit, iique ante venam anaſtomoſibus cum duri ramis conuenientes, coniunguntur iterum, ac circulum nerueum circa venam efficiunt, qua tanquam laqueo illa circumdatur; Immo etiam eiusmodi laqueo, a nerui buccinatorii ramo medio cum duri ramis facto, arteria labialis *m*), vbi per pinguedinem genarum tranſit, ſaepius includitur. Muſculus vero pterygoideus externus, praeter multos ſurculos nerueos, quos a perforante illum hoc ramo buccinatorio habet, alium interdum etiam peculiarem maiorem accipit ramulum, qui inter ramum buccinatorium, &

l] Hoc etiam annotat Ill. WINSLOW l. c. §. 63.

m] Quam depictam exhibuit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR meus *Faſcic. Ic. Anat.* III. Tab. II. lit. G.

& deſcendentem tertii Quinti ramum ortus, in pterygoideum externum muſculum inſeritur *n*).

§. XCV.

Quintus denique & minimus inter ſuperiores ramos nerui maxillaris inferioris, eſt ramus *pterygoideus o*). Hic ex latere interiori rami tertii Quinti paris, per foramen ouale egreſſi, ortus, deſcendit inter muſculum pterygoideum externum, & latam circumflexi palati muſculi a tuba Euſtachiana originem *p*), dat ſurculum non minimum huic muſculo, atque in muſculum pterygoideum internum, vbi is ex foſſa pterygoidea oritur, inter duas alas pterygoideas deſcendens, omnes ſuos ſurculos in eum diſtribuit. Quandoque tamen etiam hunc ramum ex deſcendente ramo tertii Quinti paris ortum obſeruaui.

§. XCVI.

Inferior tertii Quinti paris ramus q), eſt vera trunci continuatio, qui deſcendit, poſtquam recenſitos minores ramos ſuperiores dedit *r*). Huius tres rami ſunt, maxillaris inferior, optime ita dictus, quia per maxillae inferioris canalem fertur & in muſculos ab eadem ortos inſeritur; ſecundus lingualis, in linguam deſcendens, tertius vero temporalis ſuperficialis *s*). Maxillaris ille ramus inferior, ac lingualis,

n] Hanc fabricam expreſſit Egregius EVSTACHIVS Tab. XVIII. Fig. I. IV. lit. o.

o] Quartus ramus Cl. DVVERNEYI l. c. & ab Ill. WINSLOWO pro ramo nerui buccinatorii habitus & deſcriptus l. c. n. 62. Primus vero eſt ramus ſuperiorum tertii Quinti *Venerandi* ac *Illuſtris* PRAECEPTORIS mei *Not. ad* BOERHAVII *Praelect.* l. c; ſed ramus quem Ill. WINSLOW ſuperioribus tertii Quinti paris ramis, praeter recenſitos adnumerat l. c. n 64., quem per canalem pterygoideum antrorſum ex trunco tertii rami Quinti paris abire & in maxillarem ſuperiorem inſeri aſſerit, nil certe aliud eſt, niſi ramus Vidianus rami naſalis ſecundi Quinti, qui ſolus per hunc canalem retrorſum abit. Vide ſupra dicta nota i. ad §. LXIII. Depictum autem hunc ramum pterygoideum, ab interiori trunci tertii Quinti paris latere ortum, & hinc trunco ſuo ex parte tectum dedi Fig. I. n. 67.

p] Hunc muſculum ab origine ſua tradit Fig. I. lit. K.

q] Ramus poſterior Ill. ALBINO dictus, EVSTACH. Tab. XVIII. fig. I. Lit. L. Deſcendens noſter in Fig. I. n. 68.

r] Conſentientem vide Ill. WINSLOWVM l c. n. 56.

s] Hanc vide deſcendentis rami tertii Quinti paris diuiſionem expreſſam in Fig. I. n. 68. 69. 70. 81. Diuiſionem etiam hanc in tres ramos, Optimus

EVSTA-

lis, coniuncti in vnum truncum, a foramine ouali, plerumque per aliquot trium quatuorue linearum interuallum deſcendunt, initio quidem inter muſculum pterygoideum externum & circumflexi palati a tuba originem; deinde vero vlterius inter pterygoideum internum & externum deſcendendo continuatus truncus, plerumque ſupra arteriam maxillarem internam, introrſum inter dictos muſculos tranſeuntem, interdum tamen foramini ouali propius & altius *t*), in duos ramos diuiditur, anteriorem interiorem lingualem, & poſteriorem exteriorem maxillarem inferiorem, quandoque ſibi aequales, plerumque tamen maxillaris ramus inferior linguali maior eſt ſiue craſſior.

§. XCVII.

Prae reliquis ramis deſcendentis tertii Quinti paris craſſitie valens ramus maxillaris inferior *v*), forti obductus dura matre, vnica plerumque radice *x*) ex trunco ſuo ortus, deſcendit, initio quidem inter muſculi pterygoidei externi inferiorem partem; & pterygoideum internum,

EVSTACHIVS de ramo ſuo poſteriori tertii Quinti paris repraeſentat Tab. XVIII. Fig. I. lit. L. Q. R. *y*.

t] Qua ratione hanc diuiſionem exprimit DVVERNEY Lib. cit. Tab. XIII. lit. K. L.

v] *Quartus ramus tertiae propaginis nerui tertii paris* FALLOPIO dictus; ab EVSTACHIO exhibitus l. c. lit. R. VIEVSSENII ſecunda ac media propago rami maioris ac poſterioris nerui Quinti paris, deſcripta lib. cit. pag. 173. per. XII. & depicta Tab. XXII. n. 5. Originem huius rami maxillaris inferioris reſecti tradit Fig. mea I. n. 69.

x] Plerumque vnicam radicem huius nerui maxillaris inferioris eſſe aſſero; quia duplice ex radice maxillarem hunc inferiorem ramum, conflatum etiam obſeruaui. Ex trunco nempe tertii rami nerui Quinti paris, ſub ramis eiusdem ſuperioribus ortus fuit, altera radice interiori maiori, altera exteriori minori. Interior maior, ad ſupremam muſculi pterygoidei externi originem a linguali neruo ſeparata, retro arteriam maxillarem internam, inter muſculum pterygoideum internum & externum deſcendit; altera vero minor, cum nerui temporalis ſuperficialis radice coniuncta, deſcendit exterior, ante arteriam maxillarem internam introrſum flexam. *Hae* duae radices, ſupra arteriam a ſe inuicem ſeparatae, infra eandem coniunctae, neruum maxillarem inferiorem compoſuerunt; in inſulam vero, quam dicta ratione fecerant, arteria maxillaris interna media incluſa fuit, introrſum verſus nares abiens. In eodem ſubiecto communis ramorum tertii rami Quinti paris vagina a dura matre defuit, quare in plurimos minores neruulos omnes hi rami maiores diuiſi, ad finem ſuum vsque apparebant.

ternum, deinde inter hunc & maxillae inferioris proceſſum condyloideum, ad foramen interius canalis maxillae inferioris; atque canalem hunc cum vena & arteria ingreditur. Priusquam vero per hoc foramen canalem ſubit, ramum exhibet gracilem, quem *mylohyoideum* ab inſertione ſua appello. Hic in ſulco proprio, interdum in integre oſſeo canali, interiori lateri rami maxillae inferioris inſculpto, a foramine dicto canalis maxillae inferioris deſcendit, inter muſculum pterygoideum internum & maxillae inferioris ramum; prope angulum vero maxillae inferioris antrorſum, inter glandulam ſaliualem maxillarem & maxillam inferiorem fertur; dat huic glandulae tenuiſſimum quandoque ſurculum, & ad inferiorem muſculi mylohyoidei ſuperficiem ſe demittit. Inter hunc & ventrem anteriorem muſculi biuentris maxillae inferioris antrorſum decurrens, dat muſculo mylohoideo duos tresue ſurculos, qui introrſum inter fibras huius muſculi, eis paralleli prorepentes, in eas inſeruntur. His exhibitis ramulis, reliquus neruus diuiditur in duos ramos, quorum alter anterior inter muſculum mylohyoideum & ventrem biuentris anteriorem antrorſum continuatur, ac ſurculos ſuos plerosque in muſculi mylohyoidei anteriores fibras, a maxilla inferiori iuxta mentum ortas immittit; vltimo vero, inter mylohyoideum muſculum & biuentrem antrorſum, verſus ſymphyſin maxillae inferioris abit, atque ad internum latus biuentris, circa marginem maxillae inferioris, prope ſymphyſin ſurſum reflexus, in transuerſum menti muſculum deſinit. Ramus alter nerui mylohyoidei, inter muſculum mylohyoideum & biuentrem retro priorem introrſum delatus, in ventrem muſculi biuentris anteriorem totus inſeritur *y*).

§. XCVIII.

y] Hunc ramum mylohyoideum bene deſcribit *Ill.* ALBINVS in *Adnotat. ad* EVSTACHII *Tabulas pag.* 236. ad Tab. XVIII. fig. I. lit. Q. R. Sed praeter hunc ramum mylohyoideum alios enarrat *Ill.* WINSLOW lib. cit. n. 71., ex ramo maxillari inferiori in pterygoideum & digaſtricum ſe demittentes, quos nunquam certe vidi, nec praeter ramum hunc mylohyoideum vllum alium ex ramo maxillari inferiori ad muſculos hos obſeruaui; & egregius etiam EVSTACHIVS ſolum mylohyoideum ramulum ex maxillari inferiori deſcendentem pingit Tab. XVIII. fig. I. III lit. S: quare facile perſuadeor, *Ill.* WINSLOWVM ipſum, nullum alium ramulum, praeter dictum mylohyoideum, ex ramo maxillari inferiori

§. XCVIII.

Maxillaris vero *inferior tertii Quinti paris ramus*, hoc ramulo mylohyoideo exhibito, immittit ſe in canalem maxillae inferioris, proprio rubello perioſteo inueſtitum, qui ab exterioribus & poſterioribus, antrorſum, deorſum ac introrſum ducit. Intra hunc canalem, comite vena & arteria, hic neruus ſub radicibus dentium maxillae inferioris fertur, & in ſingulos ſuum ramulum vnum alterumue, pro ratione radicum, per os ſurſum mittit *z*). Horum primi ſunt, qui ad dentes molares poſteriores abeunt. In ſingulas enim horum dentium radices, ſurculus ex neruo maxillari inferiori, per foraminulum, in infimo radicum apice conſpicuum, cum vaſculis mollique canaliculi perioſteo ſubit. Et ramulorum quidem nerueorum alii ex trunco rami maxillaris inferioris directe ſurſum, alii vero extrorſum per canaliculos in ſubſtantia celluloſa oſſis maxillae inferioris adſcendentes, ad radicis cuiusque foraminulum veniunt, per id autem in canaliculo radicis pergunt, in cauum illud irregulare anguloſum corporis ſiue coronae dentium molarium, in quo ipſi inter vaſcula diſtribuuntur. Hac ratione in canali ſuo antrorſum pergens ramus maxillaris inferior, ad omnes radices dentium molarium ramulos mittit; donec ſub dentibus molaribus minoribus, per foramen exterius canalis maxillae inferioris, mentale dictum, in faciem egrediatur. Sed antequam per hoc foramen emergit, ramum dat minorem, qui in proprio canali oſſeo, verſus ſymphyſin maxillae inferioris, per huius maxillae celluloſam

riori in biuentrem inſertum vidiſſe. In ſtylogloſſum muſculum hunc neruum mylohyoideum ramulum dare, VIEVSSENIVS affirmat l. c., quod nec vnquam in tot vidi cadaueribus; immo ob ſitum huius muſculi parum vicinum, valde dubium id mihi videtur. Depictum idem eundem dat Tab. XXII. n. 6. ſed nimis breuem hunc gracilem ac longum ramulum. Habet hunc ramum etiam BERRETTINVS Tab. XI. Fig. II. lit. a. & deſcripſit eum iam FALLOPIVS lib. cit. pag. 453. lin. 41 - 45.

z] Hos ramulos ex ramo maxillari inferiori in dentes, quamuis ruditer, ſolus tamen icone illuſtrauit & expreſſit BERRETTINVS Tab. VII. Fig. I. lit. F. Tab. X. Fig. I. lit. B. Tab. XIII. Fig. I. lit E. Deſcribit eos autem *Ill.* WINSLOW. l. c, n. 72. & Cl. VIEVSSENS l. c. & *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol. II. pag. 561. not. a.

loſam ſiue ſpongioſam ſubſtantiam continuato, ſub radicibus dentium, molaris minoris antici, canini & inciſiuorum cum ramulo arteriae maxillaris inferioris *a*) procedit, atque in radicem cuiusque horum dentium ſurculum mittit, qui in oblongo eorum cauo terminatur *b*).

§. XCIX.

In faciem egreſſus per foramen mentale ramus maxillaris inferior, ſub muſculo triangulari menti continuo diuiditur in duos ramos ſatis valentes *labiales inferiores*, exteriorem & interiorem *c*), quorum interior plerumque exteriori maior eſt. *Exterior* valde ramoſus, exteriorum ſurculorum ſuorum aliquos in muſculum depreſſorem anguli oris ablegat, maiores vero & copioſiores, in partem muſculi orbicularis labiorum, per inferius labium expanſam ſpargit, ibidemque prope angulum oris in muſculos huic inſertos ſurculos emittit. Plurimi vero eius ramuli, inter glandulas diſcretas labii inferioris profunde repentes, in cutem labii inferioris vltimo deſinunt. Anaſtomoſes praeterea aliquas hic ramus labialis inferior exterior nerui maxillaris inferioris facit cum ramulo, ex inferiori ramo nerui duri ſeptimi paris orto, qui ante infimum muſculum maſſeterem tranſit; earumque tres quandoque, quamuis minores, obſeruaui. Alter ramus *labialis inferior interior* rami maxillaris inferioris, exteriori plerumque maior, tectus diſſitis fibris muſculi quadrati menti, in hunc muſculum & cutem menti multos ſurculos dat, pariterque ſub eo cum ramo inferiori nerui duri ſeptimi paris, qui marginem infimum corporis maxillae inferioris legit, duabus plerumque maioribus anaſtomoſibus conuenit

a] Hunc ramulum, cum arteria maxillari inferiori accuratiſſime deſcribit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR *Faſcic. Ic. anat.* II. not. n, ad Tab. I. lit. δ.

b]. Deſcribit hunc ramum nerui maxillaris inferioris ad dentes anteriores *Ill.* WINSLOW l. c. & depingit eundem BERRETTINVS l. c.

c]. Breuiter hos ramos, nerui maxillaris inferioris labiales deſcripſit Cl. VIEVSSENS l. c, & depinxit Tab. XXII n. 8. Sed miror, quapropter eorum deſcriptionem plane omiſerit ILL. WINSLOW, in pertractatione ac deſcriptione huius rami maxillaris inferioris, qui tamen mentionem eorundem facit lib. cit. Tom. IV. pag. 379. n 547. Bene eum expreſſit EVSTACHIVS Tab. XVIII. Fig. I. III. lit. R. & Tab. XIX. Nro: 2. lit. c. & BERRETTINVS lib. cit. Tab. X.

venit *d*). Numeroſi autem ramuli, in quos hic interior ramus labialis inferior diuiditur, profunde ſuper labii inferioris cutem internam, inter glandulas hic ſitas labiales, per plexus diſperguntur, & in inferiorem partem muſculi orbicularis labiorum cutemque labii inferioris inſerti, deſinunt, praeter quosdam ſatis notabiles ramos, ex hoc ramo labiali inferiori, in leuatorem labii inferioris muſculum abeuntes.

§. C.

Alter ramus, plerumque minor, quandoque priori aequalis, deſcendentis rami tertii Quinti paris ramus *lingualis e*), interdum per longius, per breuius quandoque ſpatium cum ramo maxillari inferiori coniunctus deſcendit *f*). Secedit autem ab eo plerumque ſupra arteriam maxillarem internam, introrſum inter muſculos pterygoideos inflexam *g*), retro quam deſcendendo continuatur *h*). Quandoque vero ſupra hanc arteriam ſecedentium a ſe inuicem ramorum lingualis ante, maxillaris vero inferior ramus retro arteriam maxillarem internam deſcendit, inter muſculos pterygoideos; deinde ſub arteria coniuncti denuo, ramuli ope, ex ramo maxillari inferiori in lingualem inſerti, arte-

d] *Harum* anaſtomoſium, ramorum labialium inferiorum rami maxillaris inferioris, breuiter meminit ILL. WINSLOW Tom. IV. pag. 379. n. 547. Eas etiam pro inſtituti ſui ratione, breuiter recenſet *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *l. c.*

e] Fig. I. n. 70. Hunc ramum, maiorem portionem craſſioris radicis tertii paris neruorum appellat VESALIVS Lib. IV. Cap. VI. & depingit Lib. IV. Fig. II. lit. y. y. FALLOPIO eſt quintus ramus tertiae propaginis, tertii paris neruorum, quem breuiter deſcribit lib. cit. pag. 453. lin. 46-51. EVSTACHIVS eum depictum dat Tab XVIII. Fig. I. III. lit. Q. & BERRETTINVS Tab. X. Fig. II. lit. a. & Tab. XIII. Fig. II. lit. s. VIEVSSENIVS primam propaginem ac interiorem appellat rami maioris ac poſterioris nerui Quinti paris, l. c. p. 172. & 173. per. XI. eum deſcribens, depingens vero Tab XXII, n. 3.

f] Coniunctio haec apparet in Fig. I. n. 68. ſed breuior ſolito in cadauere illo fuit ex quo depictam illam dedi, ac multo longiorem vidi.

g] Haec arteria, ſed paullum ex ſitu ſuo naturali deorſum ducta, apparet in Fig. I. n 32. Bene vero in ſitu ſuo naturali eam depictam inuenies; in *Faſcic.* II. *Ic. Anat. Venerandi ac Illuſtris* PRAECEPTORIS, lit. β.

h] Ita & in Fig. I. n 70. huius nerui deſcenſus retro arteriam depingitur.

arteriam laqueo includunt. Saepiſſime tamen lingualis tertii rami Quinti paris ramus a ramo maxillari inferiori ſupra arteriam maxillarem internam ſeparatus, retro arteriam deſcendit, fit anterior & interior neruo maxillari inferiori, & aliquot ſub ſeparatione ſua a ramo maxillari inferiori lineis, ante muſculum leuatorem palati mobilis *i*) & circumflexum palati *k*), retro muſculum pterygoideum externum deſcendentem neruulum, ex nerui duri ſeptimi paris trunco ortum *l*), *chordam tympani* dictum, ad angulum acutiſſimum ſibi inſertum recipit *m*), & ad linguam ſecum deducit. Admiſſa hac ratione

i) Cuius originem vide Fig. I. lit. I.
k) Quem ab ortu ſuo deſcendentem itidem tradit Fig. I. lit. K.
l) Fig. I. lit. x.
m) Inſeri in lingualem ramum tertii Quinti paris neruulum hunc, quem *chordam tympani* appellant, atque ex neruo duro oriri, confidenter nunc aſſero, cum hunc neruulum non, vt vulgaris opinio eſt, ex neruo duro adſcendentem, ſed deſcendentem ſemper obſeruauerim. Quare cum nulla adhuc originis atque decurſus nobilis huius neruuli, vera atque naturae ſimilis figura exſtet; eam Fig. I. lit. x. & n. 7. naturalem dedi; deſcriptionem vero eius, cum chorda haec tympani ramus nerui duri ſit, hic addam. Ex neruo enim duro, in aquaeductu FALLOPII ad perpendiculum deſcendente [Fig. I. n. 84.], in medio circiter canali, deſcendendo exoritur neruulus, qui chordam tympani conſtituit, mollis atque gracilis [Fig. I. lit. x.]. Hic ſurculus parallelus neruo duro, in poſteriori aquaeductus parte, ſupra conuexum nerui duri funiculum, cui preſſim adiacet, modo longius, modo breuius deſcendit. Aliquot vero lineis ab egreſſu nerui duri per foramen ſtylomaſtoideum, ſuper conuexum exterius latus huius funiculi neruei ſurſum reflectitur, atque hinc adſcendendo canaliculum intrat oſſeum, exterius aquaeductui FALLOPII appoſitum. Per hunc canalem, dura matre carens mollis neruulus, inter proceſſum mammillarem oſſis temporum & meatum auditorium oſſeum, extrorſum paulliſper ad tympani cauitatem (Fig. I. lit. L.) adſcendit, in quam per oſtiolum canaliculi ſui ſuperius, quod orificium internum canalis chordae tympani vocat Celeb. CASSEBOHM, (*De Aure humana* §. 162.), ſub crure breuiori incudis, retro cruris longioris cum ſtapede articulationem (Fig. I. lit. *β*. *γ*.), ad poſtremam inferiorem partem circuli ſulcati oſſei, qui membranam tym-

tione chorda tympani, lingualis ramus ante ramum maxillarem infe-
riorem

tympani continet (Fig. I. lit. M.), ſeſe immittit. In caui-tate vero tympani, inter crus longum incudis & mallei manu-brium (Fig. I. lit. α. β.) antrorſum adſcendit, donec ad inſer-tionem muſculi mallei Euſtachiani, tenſoris tympani (Fig. I. n. 4.) perueniat. Supra huius tendinem, ad latus mallei poſte-rius, quod cauitatem tympani reſpicit, tranſiens, dura matre ob-ducitur; adhaeret huius ope tendini iſto, atque ab eodem an-trorſum ac paullum introrſum, cum proceſſu mallei longiſſimo, Foliano dicto, ſupra marginem ſuperiorem conuexam tympani adſcendit primo, deinde exterius ſibi adiacentem accipit & infe-rius, muſculum gracilem exteriorem mallei, muſculi nomine vix dignum, & cum hoc deſcendens, canaliculum ſubit pro-prium, in fiſſura, quae inter partem ſquamoſam oſſis temporum & petroſam exiſtit, ab inuentore ſuo fiſſura GLASERI dicta, latentem. Per hunc introrſum ac antrorſum chorda tympani deſcendit, a vagina durae matris iam craſſior reddita, donec in-ter apophyſin ſpinoſam oſſis ſphenoidei & os petroſum, deſcen-dendo ex fiſſura ſua emergit. Egreſſa, ante muſculi leuatoris palati mollis & circumflexi palati originem (Fig. I. lit. I. K.), introrſum antrorſumque retro neruum maxillarem inferiorem [Fig. I. n. 69.] deſcendens chorda, ad angulum acutiſſimum, modo ſuperius, modo inferius, ramo linguali nerui tertii Quin-ti paris inſeritur [Fig. I. n. 71.], qui infra eius inſertionem craſſior, quam ſupra eandem fuerat, euadit; neque difficile eſt, inſertam illam, ad longiuſculum ſpatium deſcendentem cum lin-guali neruo obſeruare, cultroque ab hoc ſeparare. Ex hac de-ſcriptione, ex plurimis, quantum potui accurate in cadaueribus inſtitutis obſeruationibus collecta, non dubito originem chor-dae tympani cum Ill. WINSLOWO (Tom. III. n. 67 68. Tom. IV. pag. 328. n. 411. 412. & pag. 375. n. 536. & 537.) & *Venerando* ac *Illuſtri* PRAECEPTORE meo [*in Primis Lin. Phyſiol.* §. 498. pag. 258.) neruo duro tribuere. Cum enim certiſſimum ſit, (quod Ill. WINSLOW non adeo clare docet,] hunc neruulum ex neruo duro deſcendere, in lingualem vero deſcendendo inſeri, eumque craſſiorem infra inſertionem ſuam reddere: non credo originem eius ex duro in dubium vo-cari poſſe, cum magis naturale ſit deſcendendo, quam adſcenden-do ramum nerueum ex trunco ſuo oriri. Neque enim craſſities chordae maior prope lingualem, quam apud durum repugnat, cum a dura matre ſola, prope lingualem neruum chordam cin-gente,

riorem tertii Quinti paris deſcendens, interdum, ſed rarius *n*), ramulum demittit in muſculum pterygoideum internum, quem & ſupra chordae tympani inſertionem ex linguali hoc ramo ortum ſemel vidi; hinc vero inter muſculum pterygoideum internum & maxillae inferioris ramum, ante neruum mylohyoideum (§. XCVII.) deorſum, & ſupra glandulam ſalivalem maxillarem antrorſum pergit, inter muſculi mylohyoidei poſteriorem partem & muſculum ſtylogloſſum. Tranſiens vero ſuper glandulam maxillarem *o*), prope angulum maxillae inferioris ſitam, duos tresue ſurculos exhibet, ex inferioribus funiculi ſui fibris *p*), quorum duo poſteriores, interdum vnicus tantum antrorſum *q*), alius vero anterior retrogrado itinere *r*), verſus glandulam maxillarem deſcendentes, confluunt in paruum, ouale, rubellum

gente, illa dependeat. Ex dura ortam illam etiam deſcribit VIEVSSENS lib. cit. lib. III. Cap. III. Sed contrariam ſententiam cum Ill. HEISTERO, (*Compend. anat.* pag. 162.) plerique reliqui Anatomicorum defendunt. Depingit eius in lingualem neruum inſertionem Cl. DVVERNEY Tractatu de *Organo Auditus* Tab. *XIII.* lit. M. M., & licet, vti ſeſe habet, lingualem neruum infra hanc chordae inſertionem craſſiorem depingat, quam ſupra eandem, tamen oriri eam ex linguali neruo contendit. Sed niſi praeternaturalem ſtructuram viderit Egregius atque Accuratiſſimus EVSTACHIVS, excuſari certe meretur, qui chordam tympani in maxillarem inferiorem neruum inſertam depinxerit, Tab. *XVIII.* fig. I. lit. *τ.* quod noſtris temporibus vix vnquam occurrit; & videtur potius ex errore pictoris vel ſcalptoris ita factum eſſe, qui ſub maxillari inferiori ramo, ad lingualem productum neruulum hunc pingere debuiſſet. Surculum ex chorda tympani in muſculum mallei exteriorem, quem VALSALVA Libr. de *Aure Humana* Cap. II. §. 22. ſe vidiſſe ait, cum aliis accuratiſſimis noſtri aeui Viris non vidi, & liceat hinc de illo, vti de ipſius huius muſculi exterioris mallei muſculoſa fabrica adhuc dubitare.

n] Duabus enim tantum vicibus hunc ramulum ex linguali in pterygoideum muſculum in cadaueribus inueni.

o] Hanc glandulam vide depictam, paullulum ex naturali ſuo ſitu emotam Fig. I. n. 2.

p] Fig. I. n. 72. 72. 73.

q] Duo tales ramuli antrorſum euntes conſpiciuntur in Fig. I. n. 72. 72.

r] Fig. I. n. 73.

lum gangliolum *s*), opthalmico paullo maius, ſupra glandulam maxillarem ſitum, & interdum linguali neruo interne proxime adhaerens, ſi ramuli nerui lingualis, ex quibus oritur, breuiores ſunt. Ex hoc gangliolo, quod *maxillare* appellare liceat, plurimi ſurculi, quinque vel ſex *t*) radiatim diſperguntur per glandulam maxillarem, atque in hanc plexuoſe decurrentes, finiuntur; praeter ramulum, qui ex eo interdum gangliolo antrorſum, ſupra muſculum ceratogloſſum deſcendens, cum ramo ex neruo linguali noni paris anaſtomoſi conuenit, vltimo vero in muſculum geniogloſſum deſinit *v*).

§. CI.

Exhibitis his enumeratis ramulis, qui ganglion maxillare componunt, lingualis ramus tertii Quinti paris, inter muſculum ſtylogloſſum ac mylohoideum pergit, ac deinde intercipitur inter glandulam ſublingualem, muſculique ceratogloſſi partem ſuperiorem. Hoc decurſu comitem, ſibi ſubiectum accipit ductum Whartonianum glandulae maxillaris; in ſuperficie vero muſculi ceratogloſſi exteriori *x*) decurrens, ramulos exhibet ſatis conſpicuos duos vel tres, qui cum ramis

s] Huius ganglioli, quod *maxillare* appello, quoniam glandulae ſaliuali maxillari omnibus ſuis ramulis proſpicit, nullam omnino apud omnes Anatomicos, quorum de hoc neruo Quinti paris ſcripta legi, mentionem reperio. Sed cum illud in omnibus, quae hunc in finem diſſecui cadaueribus, plus quam trigeſies, continuo obſeruauerim, nolui omittere; ſed potius deſcriptionem, eius addita figura, Fig. I. n. 74. illuſtrare malui. Habet vero veram illam ſimillimamque ſtructuram, quae in reliquis neruorum gangliis oculis noſtris ſeſe offert.

t] Quinque ſurculi ex gangliolo maxillari exeuntes adparent Fig. I. n. 75. Ramulos praeterea in glandulam maxillarem ex linguali neruo plane neglexit Ill. WINSLOW lib. cit. Tom. III. *Traité des Nerfs* n. 69. vbi rami lingualis ſurculos enumerat. Septem vel octo ſurculos ex linguali neruo in glandulam maxillarem deſcendere aſſerit Cl. VIEVSSENS lib. cit. pag. 173. per. XI., qui tamen gangliolum maxillare non vidit. Ramulorum etiam in glandulam maxillarem meminit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Not ad* BOERHAV. Vol. II. p. 561. & Primis lin. Phyſ pag 235. .. 449.

v] Eiusmodi ramulus adfuit in cadauere illo, ex quo figuram nerui Quinti paris dedi, & bene apparet in Fig. I. n. 76. Non autem conſtanter, ſed raro reperitur.

x] Quae ſuperficies huius muſculi apparet in Fig. I. n. E

ramis ex neruo linguali noni paris *y*), (legente exterioris muſculi ceratogloſſi ſuperficiei inferiorem partem prope os hyoides,) adſcendentibus, anaſtomoſi in ſuperficie hac exteriori huius muſculi conueniunt *z*). Ex oppoſito vero lateri illi, ex quo dederat cum nono communicantes, ramulos extrorſum emittit aliquot graciliſſimos, inter maxillam inferiorem & glandulam ſublingualem adſcendentes in membranam oris, iuxta dentes maxillae inferioris poſteriores; hinc autem vnum alterumue ramulum ſatis valentem, in glandulam ſaliualem ſublingualem *a*). Horum ramorum ſurculi graciliſſimi aliquot inter maxillam inferiorem glandulamque adſcendunt, anteriores illis quos iam enarrauimus, atque in cutem oris internam, iuxta dentes maxillae inferioris anteriores, eorumque gingiuas inſeruntur *b*); maiores vero ramuli per ipſam glandulam ſublingualem diſperſi finiuntur *c*). Hinc in plures, ſex ſeptemue ramos ſub lingua diuiditur neruus lingualis *d*), qui inter muſculum ſtylogloſſum, ad apicem linguae continuatum *e*), & geniogloſſum *f*), in linguae ſubſtantiam ſe immittunt. Hi omnes rami inter dictos muſculos, deinde per linguae ſubſtantiam, antrorſum verſus anteriorem linguae partem adſcendunt, varieque iterum in ipſa linguae ſubſtantia ſibi inſeruntur. Omnibus

y] Lingualem hunc neruum noni paris vide in Fig. I. n. 89. & duos eius cum linguali tertii Quinti paris communicantes ramulos Fig. I. n. 91 92.

z] Vna adeſt in Fig. I, inter ramos neruorum lingualium Quinti paris 78. & 92; altera vero inter ramulum ganglii maxillaris ibid. n. 76. & ramum lingualis nerui noni paris n 91. Has anaſtomoſes vero lingualis nerui Quinti paris cum nono optime tradit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol. IV. §. 486. not. a. pag. 20. & in *Primis Lineis Phyſiologiae* §. 449. pag. 235. Meminit etiam illarum *Ill.* WINSLOW. l. c. n. 70. & videtur eos indicare voluiſſe RIVA apud BERRETTINVM Tab. X. fig. II.

a] Duos eiusmodi ramulos in glandulam ſublingualem [Fig. I. lit. X.] abeuntes vide, in Fig. I n. 77. 77.

b] Quales ex ramo iam citato n. 77. prouenientes aliquot vide, cum cute oris reſectos.

c] *Habet* hos ramulos in deſcriptione ſua annotatos *Ill.* WINSLOW. l. c. n 69. & *Illuſtris* PRAECEPTOR l. c.

d] Quos vide expreſſos in Fig. I. n. 79.

e] Huius muſculi, longitudinem linguae ad apicem eius ſequentes fibrae apparent Fig. I. n. 3.

f] Fig. I. lit. Ψ.

nibus vero vltimo ſurculis ſuis in papilloſam dorſi linguae anteriorem partem deſinunt. Et poſteriores quidem ad dorſum linguae per eius ſubſtantiam adſcendentes, ſurculis ſuis vltimis, in penicillos ramulorum diuiſis, in membranam linguae villoſam, ante foramen coecum, deſinunt, ita, vt eos ad vltimos ſuos adhuc cultro inueſtigandos fines proſequenti, nil niſi cutis linguae papilloſa remaneat, in qua vltimi ſurculi nerui lingualis fibrillis ſuis in papillas finiuntur. Sed plurimi tamen rami nerui lingualis tertii rami Quinti paris, in inferiori linguae parte, per ſubſtantiam eius carnoſam, antrorſum ad apicem linguae feruntur, ita, vt ex poſterioribus etiam ramulis, multi ad apicem vsque linguae perueniant, quos non ad fines ſuos inueſtigatos, in ipſis fibris muſculi genioglоſſi terminari putaueris. Hi rami copioſi ad apicem linguae venientes, vltimo in multas fibrillas nerueas, vbi ad membranam linguae papilloſam peruenerunt, deſinunt, quae in papillas apicis linguae guſtatorias ſoli terminantur, nullo interim ſurculo nerui lingualis noni paris cum his ramis ad apicem, aut dorſi linguae guſtantem anteriorem partem adueniente *g*).

§. CII.

Supereſt ex ramis tertii rami Quinti paris ille, quem *temporalem ſuperficialem h*) nomino, quod in regione temporum ſubcutaneus finiatur; & quem ideo huc refero, quod duplex fere ſemper *i*) eius ſit

g] Id optime docet *Venerandus* PRAECEPTOR meus lib. cit. Vol. IV. pag. 21. not. a. vbi noni paris neruum in genioglоſſum muſculum vltimo ramis ſuis terminari aſſerit; id quod teſtatur etiam Fig. noſtra I. n 92. 93. vbi ad naturam depicti rami lingualis nerui noni paris, omnes in genioglоſſum muſculum finiri, apparet; lingualis vero nerui Quinti paris ſurculos ſolos ad apicem linguae venientes eadem figura exhibet n. 80. Idem l. c. affirmat *Venerandus* PRAECEPTOR meus; & Cl. VIEVSSENS lib. cit. pag. 173. per. XI. qui vero vna cum nono eius fibras ad apicem linguae peruenire, male aſſerit. Sic etiam pingit hos ramos BERRETTINVS Tab. X. Tab. XII. Tab. XIII. fig. II. Melius vero lingualis nerui tertii Quinti paris finem deſcribit *Ill.* WINSLOW l. c. n. 70.

h] Fig. I. n. 81. expreſſum hunc ab origine ſua, ſed breui reſectum vide.

i] Inter copioſa enim cadauera, quae ad inueſtigandos ramos nerui Quinti paris diſſecui, vnum tantum reperi, in quo vnica lata radice ex ramo deſcen-

ſit origo ex ramo deſcendente tertii Quinti paris; radice altera ſuperiori *k*) ex trunco deſcendentis tertii rami Quinti paris; altera inferiori *l*), a ramo maxillari inferiori tertii Quinti paris orta, quae coniunctae ramum temporalem ſuperficialem hunc componunt. Quare ſuperioribus ramis tertii rami Quinti paris eum aduumerare dubitaui; vltimum vero inter ramos deſcendentis tertii rami Quinti paris numero, quod ex ramo huius maxillari inferiori demum inferiorem ſuam radicem habet *m*); hinc praeponendam eius eſſe deſcriptionem putaui.

§. CIII.

Binis itaque plerumque ramis hic neruus temporalis ſuperficialis ex deſcendente ramo tertii Quinti paris exoritur, altero ſuperiori, altero

deſcendente tertii rami Quinti paris, hic ramus ortus fuit, & id quidem in eodem cadauere, in quo duplicem rami maxillaris inferioris radicem obſeruaueram (not. b. ad §. XVII.), cum cuius radice exteriori minori idem hic ex ramo tertio Quinti paris ortus fuit; Quare conſtantiſſimam originem nerui temporalis ſuperficialis ex tertio Quinti ramo, duplici radice eſſe, absque vlla varietate, nolui affirmare, quamuis frequentiſſima ſit. Vnica radice ortum hunc ramum depingit ex trunco communi maxillaris inferioris acs linguali rami tertii Quinti paris Cl. DVVERNEY lib. cit. Tab. XIII. lit. G. Sed duplici ramo ex trunco nerui tertii Quinti paris ortum eius ſe vidiſſe teſtatur *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Vol. II. §. 280. not. a. pag. 562. Cognitus iam fuit hic ramus FALLOPIO, qui pro tertio ramo tertiae propaginis nerui ſui tertii paris illum breuiter deſcribit lib. cit, pag. 453. lin. 32-37. & videtur eum VESALIVS deſcribere Lib. IV. Cap. IV. pro prima propagine radicis maioris craſſioris tertii paris neruorum, de qua vero inquit, vitis pampini inſtar eam inuolui, & hac ratione etiam ſerpentino ductu depingit eundem neruum Lib. IV. fig. II. lit. R., vt valde credibile ſit, eum arteriolam quandam, ſerpentino ductu ad tempora delatam, pro neruo habuiſſe. Aliqualem eius mentionem facit VIEVSSENS lib. cit. Cap. III. per. XIII. & tertiam exteriorem propaginem rami maioris poſterioris nerui Quinti paris eum vocat; ſed male in parotidem tantummodo eum terminari dicit, quem depingit Tab XXII n. 9. Pro ſecundo ramo ſuperiori tertii Quinti paris eum enumerat *Ill.* WINSLOW, & VIEVSSENIO melius deſcribit lib. cit. n. 58. 59. EVSTACHIVS ſub ramo quem Tab. XVIII. lit. V. V. expreſſit, hunc intellexiſſe videtur; dicitur autem ab ILL. ALBINO in explicatione huius tabulae, *ramus Quinti cum duro anaſtomoſin faciens.*

k] Fig. I. n. 82.

l] - - - I. n. 83.

m] Id quod ex Fig. I. n. 83. luculenter apparet; ſed & ſuperiori maiorem, & aequalem vidi radicem inferiorem.

altero inferiori. Superior ex ramis ſuperioribus tertii Quinti paris, ex communi rami maxillaris inferioris & lingualis trunco prodit *n*); initio a foramine ouali retrorſum deſcendit ante & trans arteriam meningeam, quae ex arteria maxillari interna orta *o*), per foramen ſpinoſum cranium ſubit; Ab hac arteria extrorſum ſuperior hic ramus deſcendit; ad latus vero externum arteriae meningeae, occurrit, atque iungitur inferiori ramo, qui ex ramo maxillari inferiori tertii Quinti ortus, extrorſum adſcendit retro arteriam meningeam, vel etiam interdum retro arteriam maxillarem internam, vbi haec meningeam exhibet, atque cum radice ſiue ramo ſuperiori, deſcendente retro condylum maxillae inferioris, in vnum confluit neruum temporalem ſuperficialem *p*). Hac vero dicta ratione diuerſae hae duae radices nerueae, quarum ſuperior ante, inferior vero retro arteriam meningeam it, coniunctae, cum trunco ex quo oriuntur, anſam ſiue laqueum faciunt *q*), per quem arteria meningea tranſit, & a quo in ſitu naturali, vbi omnibus repletis, partes ſeſe arcte contingunt, & haec arteria arcte circumdatur *r*).

§. CIV.

Ramus temporalis ſuperficialis, ex duabus dictis radicibus ita coalitus, ad latus condyli maxillae inferioris internum initio retrorſum it, hinc vero retro eundem condylum deſcendit extrorſum, inter eum & meatum auditorium, ſiue huic appoſitam interiorem partem glandulae parotidis. In hoc itinere ſuo primo dat ramulum vnum, ſaepe tamen duos, retro condylum maxillae inferioris retrorſum adſcendentes

n] Fig. I. n. 68. 82.

o] Huius ortum ex arteria maxillari interna vide Fig. I. n. 33. ſed mutato plane, ob deflexam arteriam maxillarem internam, ſitu naturali. Egregie autem in ſitu ſuo naturali eam depictam dedit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Faſcic. Icon. Anat. II.* Tab. *I.* lit. γ.

p] Vide hunc radicum duarum (n. 82. n. 83.] in neruum temporalem ſuperficialem confluxum Fig. I. n. 81.

q] Hunc laqueum bene demonſtrat Fig. *I*; ſpatium nempe circiter triangulare, inter neruos n. 68. 82. 83. 81. interceptum.

r] Anſam hanc circa arteriam meningeam ſolus inter recentiores deſcripſit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR, in *diſſertatione* amici quondam cariſſimi B. BERCKELMANNI *de neruorum in arterias imperio*, §. XIII. Inter veteres vero FALLOPIVS eandem vidiſſe ac deſcribere videtur lib. cit. pag. 453. lin. 33.

tes ad meatum auditorium externum *s*). Si duo ſunt ramuli, quod frequentius occurrit, tunc alter eſt inferior plerumque minor, alter ſuperior maior. *Inferior* adſcendens inter condylum maxillae inferioris & meatus auditorii externi oſſei parietem latam anteriorem, inferiori conuexae ſuperficiei meatus auditorii externi ſeſe applicat, atque vbi cartilaginea meatus auditorii externi pars, oſſeae in adulto iungitur inter eas, ſub tubo meatus auditorii, retrorſum ac extrorſum pergit; ſubit vero inter os & cartilaginem, internam concauam meatus auditorii externi cartilaginei ſuperficiem, atque in interiori eiusdem membrana, inter glandulas ſebaceas, ſurculos ſuos ad concham vsque auris externae diſtribuit; ſurculis vero ſuis occurrit alteri ramulo meatus auditorii externi *ſuperiori*, qui maior, inter condylum maxillae inferioris & meatum auditorium adſcendens, ſupra ſuperiorem meatus auditorii externi conuexam ſuperficiem ab anterioribus retrorſum, vti prior, inter oſſeam & cartilagineam partem meatus auditorii prorepit, interdum in ipſo pariete oſſei meatus auditorii externi anteriori canaliculum inuenit, per quem ad cartilagineam meatus partem pergit. Sed neque hic ramus in ſuperficie externa huius meatus permanet, nam & ipſe inter os & cartilaginem repit ad internam ſuperficiem concauam meatus auditorii externi, & ſub cartilagine, in membrana eam obducente, ab anterioribus verſus poſteriora ſurculis ſuis finitur. Itaque hi duo ramuli, meatui auditorio externo, in interna ſua ſuperficie neruis proſpiciunt. Si vero vnicus tantum ramus fuerit, ex ramo temporali ſuperficiali dicto loco ortus, tunc retro condylum maxillae inferioris hic ſuperiora petens, vbi ad meatum auditorium, inter eius tubum cartilagineum & oſſeum peruenit, in duos diuiditur ramulos, quorum alter ſuperior fit, alter inferior, pari ratione, vti ante dictum, in meatus auditorii externi internam membranam deſinentes. Praeter hos ſurculos vero idem ramus meatus auditorii externi, quandoque ramulum ad articulationis maxillae inferioris poſteriorem partem mittit, & ſurculos etiam minores per externam meatus auditorii conuexam ſuperficiem, ſupra cartilaginem eius diſpergit.

§. CV.

s] Hos ramulos nulli obſeruatos aut annotatos reperio, ob ſitum forte abſconditum. Attamen ſemper adſunt, & meatui auditorio externo proſpiciunt.

§. CV.

Ramulis hiſce exhibitis, neruus temporalis ſuperficialis tertii Quinti, in angulo inter maxillae inferioris proceſſum condyloideum, & os petroſum, ſiue glandulae parotidis partem interiorem ibidem ſitam, extrorſum deſcendens, tectus trunco arteriae temporalis, ſurſum reflectitur, verſus aurem externam. Retro arteriae temporalis truncum vero, duos emittit maiores prioribus ramos, quorum alter in dicto angulo ſub condylo maxillae inferioris extrorſum ac ſupra arteriam temporalem antrorſum fertur; denique vero in ramum nerui duri ſeptimi paris ſuperiorem, antequam hic in ramos diuiſus eſt, ad angulum acutiſſimum inſeritur. Alter ramus *profundior*, ex trunco nerui temporalis ſuperficialis, infra priorem ortus, retro arteriam temporalem, ſuper condyli maxillae inferioris poſteriorem ſuperficiem extrorſum fertur, pergit vero ſub arteria temporali antrorſum, ac trans externam nudam faciem proceſſus condyloidei maxillae inferioris, ſub glandula parotide antrorſum it, donec ſub arteria emergens, in duos vel tres ſurculos diuiſus, in rami ſuperioris nerui duri ſeptimi paris ramos, pedem anſerinum efficientes, inſeratur; Saepe tamen integer etiam hic ramus profundior manet, ac ſuperiori maior, ſub arteria temporali antrorſum it, totusque ante arteriam duri ramo ſuperiori inſeritur *t*). Includunt itaque hi duo rami nerui temporalis, ſuperficia-

t] Duos hos cum duro communicantes ramos iam videtur obſeruaſſe VESALIVS, dum Lib. IV. Cap. VI. de propagine ſua prima radicis craſſioris tertii paris neruorum cerebri ſic loquitur: „ eam binos ramulos quinti paris, quod nobis eſt hodie ſeptimum par neruorum cerebri, in conſortium admittere; & depingit eandem, quamuis valde ruditer Lib, IV. fig. II. lit. R. b. c., vt ex icone hac valde probabile ſit, eum arteriam quandam flexuoſam temporum pro neruo habuiſſe, quippe flexuoſum pingit neruum, qui nullus in rerum natura talis hoc in loco exiſtit. Sed optime vnius rami in neruum durum inſertionem depingit Cl. DVVERNEY Tab XVI. n. 7.; & in tres ramulos diuiſum vnum, horum communicantium, ramum Tab. XIII. lit. i. In explicatione vero Tab. XVI. bene aſſerit, grandiorem ſeptimi ramum durum ab hoc inſerto ramo fieri, id enim certiſſimum eſt. Et optima illa eſſet DVVERNEYI figura, dummodo non artificialiter capiti humano integro cuteque tecto impoſiti eſſent rami neruorum, duri imprimis & temporalis ſuperficialis Quinti, quippe eiusmodi figurae nil naturale habent, nec veram dant ideam ſtructurae partium corporis. Videtur etiam hanc anaſtomoſin expri-

ficialis, in durum neruum ſeptimi paris ſeſe inſerentes, arteriae temporalis truncum, dum alius ſupra illam, alius ſub eadem incedit, ex vno trunco vterque retro arteriam ortus, & ante illam in neruum durum ſeptimi paris quilibet inſertus, qua ratione anſam circa arteriam efficiunt, eamque includunt.

§. CVI.

Adſcendens hinc temporalis ſuperficialis in angulo retro condylum maxillae inferioris per glandulam parotidem, dat aliquot ſubinde huic glandulae minores ſurculos; alium vero ramulum, qui per parotidem transgreſſus, ſub arteria temporali prodit, ac ſupra illam venamque comitem adſcendens, aurem externam, eiusque imprimis eminentiam, quae tragus dicitur, helicisque anteriorem partem adit, atque ſub cute eius ad internam vsque, quae concham auris externae reſpicit tragi ſuperficiem excurrit & hic ſurculis ſuis finitur *v*); niſi hic ramulus ex auriculari poſteriori neruo rami tertii ceruicalium proveniat, quod itidem fieri obſeruaui; atque tunc ramulus hic ex temporali ſuperficiali, anaſtomoſin ſolummodo ſuperficialem cum duro facit. Idem enim ramus, poſtquam ramum ſubcutaneum trago dedit, ſuper arteriam temporalem ſuperficialem migrans, in duos ſurculos abit, qui verſus faciem excurrentes, in ramum, ex ſuperiori ramo nerui duri tempora verſus adſcendentem inſeruntur *x*); atque ſuperficiales anaſtomoſes rami temporalis ſuperficialis cum duro conſtituunt, cum ante dictae maiores, profundae ſint.

§. CVII.

Continuatur, poſtquam hos largitus eſt ramulos, ramus temporalis ſuperficialis tertii rami Quinti paris, adſcendens extrorſum, ſub arteria

exprimere Optimus EVSTACHIVS Tab. XVIII. fig. I. lit. α. & eandem deſcribit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR meus in *Not. ad* BOERHAV. *Tom. IV.* pag. 390. 391. Cl. vero VIEVSSENIVS, qui totum hunc ramum temporalem ſuperficialem in parotidem male deducit; neque hanc eius anaſtomoſin cum duro habet.

v] Hunc ſurculum ad tragum deſcribit FALLOPIVS l. c. p. 453. lin. 36 37.

x] Hanc anaſtomoſin nerui temporalis ſuperficialis cum duro indicare videtur *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR meus lib. cit. pag. 391; Ramulos vero in aurem externam *Ill.* WINSLOW recenſet lib. cit. n. 59.

arteria & vena temporali; ſub his vero iuxta auriculam emergit, & in duos ramos diuiditur, *anteriorem* maiorem, ac poſteriorem minorem. *Poſterior ramus*, *auricularis*, cum arteria auriculari anteriori adſcendit, dat ſurculum helici ſubcutaneum, & muſculo auriculae anteriori, ſurſumque adſcendentem alium in muſculum attollentem auriculae, vltimo vero ſubcutaneus ſupra aurem externam definit. Ramus vero anterior maior, fit proprie ſuperficialis ſiue ſubcutaneus temporum & in multos ramulos diuiditur, qui trans arteriam temporalem ſuperficialem, ſupra muſculi temporalis tendineam expanſionem ſub cute adſcendunt *y*), cum ramis arteriae temporalis ſuperficialis; alius vero cum ramo arteriae temporalis ad frontem excurrente, ſub cute migrat, & ſubcutaneus in exteriori frontis parte definit. Plurimi vero rami, per oſſis ſincipitis lateralem ſuperficiem muſculo temporali tectam, ſub cute retrorſum feruntur, in eamque vltimis ſuis ſurculis terminantur; praeter aliquos maiores, qui ad ramos vsque maiores arteriae occipitalis perueniunt, quos transgreſſi, cum ramulis nerui occipitialis, ex ſecundo ramo ceruicalium orti, huc venientibus, anaſtomoſibus conueniunt. Solet tamen interdum minor horum ramorum ad tempora adſcendentium numerus adeſſe, & ad frontem excurrentes ramuli non raro deficiunt, quos tunc rami ex duri ramo ſuperiori ad tempora adſcendentes, vel ex ramo ſubcutaneo malarum ſecundi Quinti paris rami aduenientes ſurculi (§. LIX.) ſupplent.

SECTIO VI.

ACTIONVM QVAS NERVVS QVINTI PARIS IN CORPORE HVMANO OBIT PHYSIOLOGICA EXPLICATIO.

§. CVIII.

Supereſt, vt tradita pro viribus deſcriptione huius nerui anatomica, ex eius origine, progreſſu ac diſtributione in partes corporis

y] Hos ramos FALLOPIVS iam recenſuit l. c. lin. 35. 36.

ris humani, eos explicem vſus, quos his partibus praeſtat. Difficile quidem & arduum hoc eſt, cum adeo multa generalia de neruorum in corpus actione, vel plane ignoremus, vel obſcure tantum teneamus, quae axiomatum loco nobis eſſe in explicatione actionis nerui cuiusdam ſpeciatim tradenda deberent. Sed nec neceſſarium eſt noſtris temporibus, vt, qui Veteribus mos fuit Scriptoribus, omnia ſciamus ac quarumque mutationum corporis atque effectuum, arbitrariam pro certa demus explicatione, ſiue fundata illa ſit in corporis humani ſtructura, ſiue minime. Liceat potius nobis eorum neſcire phaenomenorum cauſſam, quorum ex ſtructura & nexu partium corporis ratio non apparet; & liceat neſcire potius vſum ſtructurae alicuius & neruorum diſtributionis, quam talia tradere, quae nec probabilia ſunt, nec vllo certo nituntur fundamento. Sed neque neceſſarium pro noſtro inſtituto eſt, vt plura praemittamus vniuerſim ad actionem neruorum pertinentia, quae huic neruo cum reliquis omnibus communis eſt, & fit mediante fluido nerueo, quod ad partes corporis, ad quas decurrunt, aduehunt; cum haec vberrime iam demonſtrata habeamus in Phyſiologiis Clariſſimorum Virorum, imprimis vero in *Adnotationibus Venerandi* ac *Illuſtris* PRAECEPTORIS mei ad *Praelectiones* BOERHAVII *in Inſtitutiones rei medicae z).* Quare potius ordine phyſiologico, quae peculiaria corpori humano hic neruus praeſtet, tradere conabor.

§. CIX.

Quodſi autem aliquis in corpore humano neruus eſt, qui multiplicem ei vſum praeſtat: hic certe neruus Quinti paris reliquis omnibus palmam hac in re praeripit. Nonſolum enim faciem, truncum artusque inter arctiſſimum reddit commercium, ſed & ipſas vitales partes, easque capitis arctiſſime inter ſe connectit. Praeterea vero affectuum fere omnium, quos faciei diuerſae diſtorſiones ac mutationes produnt, cauſſa, in huius nerui varia actione poſita eſt; neque vllus fere ſenſus in corpore eſt, quin ad eius perfectionem hic neruus, ſi non plurimum, aliquid tamen conferat. Muſculorum denique faciei omnium fere, quorum inſignis multitudo eſt, motum, actione ſua perficit. Quae omnia, prouti circumſcripti opuſculi huius limites id permittunt, ſpecialius pertractabimus.

§. CX.

z] Vol II. Cap. de fluido nerueo, pag. 583. ſeqq.

§. CX.

Singularem huius nerui effectum, in commercio trunci corporis cum facie efficiendo, iam ante me plurimi Phyſiologi demonſtrare conati ſunt, falſis quamuis primi rami Quinti paris ad intercoſtalem radicibus (§. XXXVI.) omnem ſuam theoriam ſuperſtruentes. Verum, cum veram adeſſe Quintum & intercoſtalem neruum inter communicationem, ſupra (§. LXV. LXVI.) abunde demonſtratum ſit: non dubito ex hac ratione eorum theorias, naturali quippe nunc cognita ſtructura corporis & neruorum nitentes, firmiores reddi poſſe. Eleganter, & vti ſolet eruditiſſime, nexus intercoſtalis cum neruo Quinti paris in explicandis morborum cauſſis vtilitatem, iam ante quindecim, & quod excedit, annos, demonſtrauit *Vir generoſiſſimus* A BERGEN, Celebris Francofurti Profeſſor, in Diſſertatione ſua de *Neruo intercoſtali* vtiliſſima *a*). Nec minus varios, immortalis gloriae ac ingenioſiſſimus BOERHAVIVS huic nexui tribuit, tum naturales, tum praeternaturales effectus in corpore humano, quos paſſim in Phyſiologia eius reperire eſt, quam perfectiſſimam annotationibus ſuis reddidit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR. Neque difficile eſt, ex hac nerui ſecundi Quinti naſalis, cum neruo intercoſtali connexione, modum agendi multorum medicamentorum, olfactu imprimis receptorum explicare, tum valde praecipitem ac inſtantaneum fere, tum vehementiſſimum; vt taceam, multorum ſymptomatum hinc facile in aprico eſſe cauſſam, quae intacta alias relinquenda forent. Imprimis vero ſuae gratulabuntur ſectae, qui theoriae WILLISIANAE fauent, qua ille cerebrum animalibus, cerebellum vitalibus ſpiritibus ſecernendis praeeſſe voluit. Is enim, cum Quinti paris neruum, inter illos cranii craſſiſſimum fere truncum, ex cerebelli ſubſtantia medullari prodire (§. XXXI.), & hinc primarium cerebelli neruum eſſe videret, ſibi aliquantum cauere ſtuduit, per radices illas a primo Quinti ramo ad intercoſtalem deductas; ſed inſufficienti plane ratione, cum & illi ramuli non niſi imaginarii fuerint (§. XXXVI.), &, etiamſi natura eos comprobaſſet, non tamen ſuffeciſſent aſſerto huic demonſtrando. Eſt enim neruulus ille, radix nempe a Vidiano ſecundi Quinti ramo

(§. LXV.

a] §. diſſertationis XLVII.

(§. LXV. LXVI.) ad intercoſtalem, quamuis ex nobiliſſimis, ob functionem nerui quem orditur, intercoſtalis, ex tenuiſſimis tamen etiam nerui Quinti paris ſurculis. Hinc ſi hunc neruulum vitales vehere ſpiritus, quam maxime etiam credere velimus, ob vitales partes, quas intercoſtalis adit: erit tamen minima horum ſpirituum vitalium nerui Quinti paris copia, quos ex cerebello tanquam origine ſua aduehit; Reliquorum vero omnium ramorum ſuorum ingentem copiam, Neruus Quinti paris, ad partes ſenſui motuique voluntario dicatas ablegat, qui omnes ex cerebello ſpiritus animales ad has partes aduehunt. Vnde facile cuique patet, cerebellum plus ſpirituum animalium, quam vitalium in hunc neruum ſecernere; neque Soli ſpirituum vitalium praeeſſe ſecretioni; neque inuoluntariis neruis Quintum par cum WILLISIO iuſte adnumerari poſſe, *b*) quamuis originem intercoſtalis ſurculo ſuo adiuuet.

§. CXI.

Videbimus autem, quo modo in corpore ſano variis producendis effectibus, ramus ad intercoſtalem a ramo vidiano ſecundi rami Quinti paris inſeruire poſſit; minime vero hanc ob rationem ipſas intercoſtalis nerui innumeras enarrabimus ac nobiliſſimas in corpore functiones; quarum omnium explicationem eruditiſſimam ac abſolutam ex profeſſo tradidit *Vir Illuſtris* A. BERGEN, in ſupra (§. antec:) laudata diſſertatione; vt taceam earum, in phyſiologicis incomparabilibus ſcriptis *Venerandi ac Illuſtris* PRAECEPTORIS mei, abſolutiſſimam pertractationem, annexam partium corporis illarum hiſtoriae, quas adeo multas is neruus adit.

§. CXII.

Supra iam dictum eſt, hunc neruum commercio trunci & partium vitalium cum facie imprimis inſeruire. Huic probando nil niſi id, quod nemo in dubium vocabit admittere viſum eſt, per neruorum nempe inter ſe communicationes, ſenſationes vnius partis alteri continuo communicari, & harum ope irritato vno neruo, & reliquos in conſenſum trahi. Id ſi quis moleſte negare voluerit, facile ipſa poterit experientia conuinci, dummodo ad leuiſſimam nerui irritationem,

b] Quod pluribus iam demonſtrauit *Illuſtris* ac *Venerandus* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol. IV. pag. 591 - 597. not. a. ad §. DC.

nem, titillationem nempe, animum ſuum aduerterit; vt taceam, puncturas & laeſiones neruorum quorumcunque, continuo diriſſimas inſequi conuulſiones, vehementiſſima totius neruoſi generis irritatione nitentes. His ita poſitis, ſit a quacunque cauſſa vitalis intercoſtalis nerui ramulus laeſus; perget irritatio, & vti in ſenſationi omni, ſpiritus ad cerebrum deferri probabile eſt, ſic & eos ramos nerui Quinti paris in conſenſum trahet irritatus intercoſtalis ramus, quibus ille originem ſuam debet. Propagatur vero & in omnes ramos nerui Quinti paris haec irritatio, varie quippe inter ſe anaſtomoſibus conuenientes, & in vnum truncum confluentes. Sed vice verſa irritato ramo nerui Quinti paris, qui intercoſtalis radicem exhibet: haec irritatio facile toti neruo intercoſtali, & hinc omnibus neruis corporis cum quibus communicat intercoſtalis, conciliari poterit. Vnde varia & mira phaenomena in corpore oriri poſſe patet.

§. CXIII.

Et in corpore quidem ſano ab intercoſtalis nerui cum naſali communicatione ſternutatio optimo iure deriuari poſſe videtur. Sunt enim neruuli illi ſecundi rami Quinti paris naſales, & intercoſtalis radici a Quinto pare viciniſſimi (§. LXII. - LXVI.), ab eodem quippe ramo vidiano orti, qui intercoſtalem educit; & facillime irritabiles, teſte experientia, ob tenuem, qua teguntur, mollemque membranam *c*), quae facillime omnia irritantia ad neruos transmitit. Irritato itaque a qualibet cauſſa ramulo naſali, eadem irritatio propagari poteſt per omnes intercoſtalis trunci ramos; ſunt autem etiam inſignes huius ad diaphragma rami *d*), hinc ſimul neruis his irritatis, diaphragma ad exſpirationem vehementem conuellitur, neruis eius in conſenſum tractis, qui cum intercoſtali communicant; ſic ſubita fiet, agentibus muſculis reſpirationis ex actione neruorum irritatorum & for-

c] Vide haec confirmantem *Venerandum ac Illuſtrem* PRAECEPTOREM *Not.* ad BOERHAV. Vol. IV. §. DCVII. not. b.

d] Quos deſcribit in Diſſertatione de *Neruo Intercoſtali* Vir Illuſtris a BERGEN §. XIX.

fortis inſpiratio, & huic aequalis conuulſiua exſpiratio *e*), quae ſublata demum hac ratione cauſſa in naribus, neruos naſales irritante, ceſſabit.

§. CXIV.

Eadem etiam connexio neruorum naſalium cum intercoſtali, & hinc cum neruis, quos hic truncus educit, cordis, cauſſa erit ſubitanei & efficaciſſimi in reficiendis cordis viribus, odoriferorum effectus. Languente enim cordis motu, nil efficacius agit illis medicamentis, quae vehementem ſpirant odorem, volatilibus nempe. Haec enim irritando neruos naſales illos a neruo Quinti paris, ſimul irritationem in intercoſtalis neruum, & hinc ad illos cordis propagant. Influxu itaque liquidi neruei per cordis neruos aucto, huius reſuſcitatur motus. Sic ſyncope correpti reſuſcitantur, volatilibus medicamentis naribus adhibitis, & grato odore fragrantis roſae aut alius floris, vno quaſi momento, totum corpus reficitur. Sed neque alia ſubeſſe videtur cauſſa effectus ſubitanei, quamuis perniciosiſſimi, quem pari modo in toto corpore deſtruendo, odoratu percepta exercent; vti venenata, opiata, narcotica &c: immo, ratione diuerſae in genere nervoſo conſtitutionis, gratiſſimum odorem ſpirantia ſaepe, vi ſua in corpus exercita, lethalia eſſe videmus. Horum omnium exempla frequentiſſima ſunt, vt e. g. ex praeſentia roſae, vel alius ſuaueolentis floris, ambrae, moſchi &c., nedum rerum quarum odor aliis fere imperceptibilis eſt, e. g: felis, canis &c: multos paſſim ſyncope continuo & vno quaſi ictu correptos fuiſſe, legas *f*). Venenorum efficaciſſima illa ſunt, quae odore reſorpta agunt, eaque ſubitaneum inferunt mortem *g*); opiata vero & narcotica, vt opium, hyoſcyamus, belladonna, cynogloſſum, crocus, aromata & quae ſunt reliqua, quam facile odore ſuo ſtuporem, immo apoplexiam *h*) inducant, nullum

e] Eleganter cauſſas ſternutationis tradit *Magnus* BOERHAVIVS in phyſiologicis ſuis Praelectionibus a *Venerando* ac *Illuſtri* PRAECEPTORE editis Tom. V. Parte I. §. DCXXXVII. & not. a, MAGNVS in eundem librum COMMENTATOR.

f] Exempla eiusmodi & Autores qui ea commemorant copioſiſſima refert *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR in Commentar. BOERHAV. Vol. IV. §. DVII. not. o.

g] Quale exemplum refert BOERHAVIVS l. c. §. DVII.

h] Idem refert BOERHAVIVS l. c. pag. 76. 77. & *Illuſtris* PRAECEPTOR in not. l. m. ad eundem §. DVII.

lum niſi hiſtoriarum plane expertem fugiet. Siquidem autem in neruos horum omnium potiſſimum actionem eſſe, non videtur negari poſſe, quos quippe quouis modo functionibus ſuis ineptos reddunt: ita nec breuior via eaque magis aperta eſt, quam odorifera eiusmodi ad motum cordis vel plane ſiſtendum vel remorandum ſequuntur, quam ea, quae ex neruis naſalibus ad neruos cordis ducit, coniunctiſſimos quippe, ob originem intercoſtalis nerui ex communi naſalium ſecundi rami Quinti paris Vidiano neruo. Non aggrediar hic explicationem modi, quo haec noxia odorifera neruorum actioni reſiſtunt, cum non niſi arbitaria quaedam proferre hac in re liceat, latente quippe nos plane adhuc natura liquidi neruei, quare neque huius mutationum veras adducere rationes poſſumus. Sufficit effectum ſatis veritatem euincere, neruorum hic ſubeſſe labem; Apparet vero etiam, damnum, a plerisque eiusmodi noxiis illatum, eſſe cordis motum vel retardatum, vt in ſyncope fit, vel ſuppreſſum plane; vel irritationem vehementem totius neruoſi generis, vt in conuulſione patet. Siue itaque coagulando vel figendo ſpiritus ſiue fluidum nerueum, ſiue intimam neruorum ſtructuram & fibrillarum compagem relaxando ac deſtruendo, ſiue ſtimulando eiusmodi venenata odoratu reſorpta agant: irritatio tamen ſemper, vel deſtructio in iis incipiet neruis, quibus applicatur noxium venenum; applicantur autem eiusmodi particulae, tenui mollique membranula tectis neruis narium, & inter hos etiam iis, quos naribus ſecundus ramus Quinti paris impertitur; ex his itaque irritatio vel deſtructio facillime ad neruum intercoſtalem deferri poterit, per radicem illam ab eodem naſalium ramorum trunculo, Vidiano nempe neruo proficiſcentem; hinc vero ad neruos cordis, quibus corruptis, cordis motum vel debilitari, vel plane ceſſare neceſſe eſt. Vnde demum varia illa ſequuntur ſymptomata, vt ſyncopes, apoplexiae, immo mors ſubitanea ipſa; ab irritatione vero ex neruis naſalibus in intercoſtalem, & ex hoc in omnes corporis neruos propagata, conuulſiones oriri poſſe, ſatis probabile eſt.

§. CXV.

Maximi momenti ad explicanda ſigna, quae a facie, tum in affectibus animi, tum in morbis petuntur, haec videtur conferre nerui Quinti paris cum intercoſtali communicatio. Quid enim certius

 eſſe

eſſe poteſt, quam omnes faciei diſtorſiones huic neruo Quinti paris deberi, quippe ab eius ramis muſculorum faciei motus dependet. Connectuntur vero ope huius anaſtomoſis cum intercoſtali, nervi faciei cum omnibus reliquis corporis neruis; hinc fit, vt inuoluntarius etiam titillationem inſequatur riſus, quem continere omni etiam vi vix valemus. Ex hac enim leui neruorum ac peculiari impraeviſa irritatione, conuelluntur omnes reliqui nerui, hinc & muſculi pectoris & diaphragma, vnde repetita ac breuis oritur aëris exploſio cum ſonitu, ſimulque faciei muſculi, neruis faciei in conſenſum, per communicationem ſecundi Quinti rami cum intercoſtali, tractis, os diducunt; vnde facies ridentibus propria oritur. An vero reliquorum affectuum diuerſae faciei mutationes hinc pendent? videtur omnino. Omnes enim affectus peculiari quadam ratione in neruoſum genus agunt, & vitales imprimis neruos varie afficiunt; quare non mirum eſt, illos neruos participare de hac mutatione, quibus intercoſtalis ortum ſuum debet. Videmus enim triſtitiae ſummum gradum lacrymis, & eiulatui peculiari oris ac faciei diſtorſione prodi; ſed facile patet, quanta ſit affectus triſtis in neruos cordis ac reſpirationis actio. Reſpiratio enim difficilis ac profunda fit, cor vero ſanguini per pulmones traiiciendo minus ſufficit, vnde neruorum cordis aliqualis patet laeſio; ſed haec facillime neruis ſecundi rami Quinti paris communicatur, vnde in ſummo triſtitiae gradu, irritatione in neruos ſecundi Quinti paris rami ad faciem procurrentes propagata, horum inuoluntarius ſpaſmodicus motus oritur, qui perdurat, donec ſedato affectu & cordis motus in naturalem redierit.

§. CXVI.

Rubor vero ac pallor faciei, variorum animi affectuum comes ac indicium, potius ac maiori probabilitate tribui poſſe videtur variis, quos circa venas ac arterias faciei hic neruus efficit, laqueis. Horum enim in vaſa efficaciam, abunde iam probatam dedit *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR in Diſſertatione de *Neruorum in arterias imperio*, vt noua huius rei argumenta adducturus, actum omnino agerem. Quare breuiter tantum anſarum ſiue laqueorum nerui Quinti paris circa vaſa probabilem perſtringam effectum; quorum illi circa venam

venam facialem a neruo buccinatorio (§. XCIII. CXIV.), videntur imprimis, iuuantibus aliis a neruo duro circa venam temporalem *i*), ruborem faciei in affectu pudoris, irae &c: conciliare. Conſtringente enim in tali affectu laqueo hoc nerueo venam, ſanguinis refluxus ex arteriis genarum & faciei impeditur, hinc vero rubere faciem neceſſe eſt. Ad rubores autem faciei variabiles ac alternantes, quales in anxietate occurrere obſeruamus, conferre imprimis videtur inſignis ille ac valens laqueus circa arteriam temporalem (§. CV.), dum alternis ſuis conſtrictionibus ſanguinem in ramulos huius arteriae modo rapide propellit, modo conſtringendo arteriam, ab influxu eum prohibet, vnde rubores, breui in pallorem euaneſcentes faciei oriuntur. A conſtrictione vero arteriae meningeae ope laquei nerui temporalis ſuperficialis (§. CIII.), iam in diſſertatione allegata, §. eiusdem XXXV. *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR cephaleas hyſtericarum pertinaces oriri, optime aſſeruit. Neque alium, praeter imperium in arterias, vſum, conſtantes hae anſae a neruo Quinti paris circa vaſa habere videntur.

§. CXVII.

Aſt redeo ad abſoluendam, vſus in corpore humano communicationis nerui intercoſtalis cum illo Quinti paris, explicationem. Ex hac enim, quod ſupereſt, variorum ſymptomatum, morbos comitantium cauſſa elucet. Difficillimum ſane explicatu eſt ſymptoma, absque hac intercoſtalis nerui cum eo Quinti paris, quod ridentes aegrotos ſimulans, riſus ſardonius appellari ſolet, paraphrenitidis, ſiue quocunque modo laeſi diaphragmatis certiſſimum ſignum & conſtans comes. Ramos enim ſatis inſignes neruus intercoſtalis diaphragmati exhibet; hi vero in eius inflammatione, ſiue preſſione, ſiue irritatione continua, multum patiuntur, id quod vehemens diaphragmatis dolor indicat. Ab hac ergo irritatione & reliqui rami nerui intercoſtalis irritantur atque conuelluntur; imprimis vero eam facillime ac citiſſime iis neruis communicari, ex quibus originem ſuam ducit, ſatis probabile eſt; tranſibit itaque irritatio, prono, vt ita dicam, alueo, per radicem

i) Hanc elegantiſſime deſcribit *Optimus* ac *Venerandus* PRAECEPTOR Diſſertat cit §. XIV; effectum vero eiusdem in pudore eruditiſſime explicat ibid §. XXXIII.

dicem nerui intercoſtalis a ſecundo Quinti paris ramo ortam, in ramos nerui Quinti paris, imprimis ramos nerui infraorbitalis, ad muſculos faciei abeuntes, vnde muſculorum, quos hi adeunt, ſpaſmodica contractio, oris vero diductio oritur, quae durante diaphragmatis inflammatione continuo adeſt, hac ceſſante deſinit. Pari ratione ſigna, quae in plurimis morbis ab oculorum naturali vel praeternaturali habitu deſumuntur, ex intercoſtalis cum nerui Quinti paris communicatione oriri poſſe, non plane improbabile eſt. Etenim a primo Quinti ramo ophthalmico nerui ad iridem abeunt (§. LII.), eiusque motui inſeruiunt: Ex conſenſu itaque cum intercoſtali, qui in plurimis morbis patitur, & hi rami ciliares varie affici ac diuerſimode oculum mutare poterunt. Non enim hic in cenſum venire poteſt ſexti paris neruus abducens oculi, cum hic in muſculum ſuum oculi totus deſinat, nullum vero ramulum neque iridi, neque ſcleroticae oculi tunicae largiatur.

§. CXVIII.

In connexione fibrillarum nerui Quinti paris, intra caueam ſuam explanati, inter ſe (§. XXXIII.), Cl. VIEVSSENS hanc dictam partium corporis ſympathiam ponit *k*), quibus hic neruus proſpicit; vt e. g. hinc ſaliuam moueri palato lenocinando ab olfactu & viſu, inquiat; praecordia diuerſimode affici ac affectuum in facie indicia fieri. Verum, cum fibrae iſtae certiſſime celluloſae ſint, carneam quandam ſpeciem prae ſe ferentes (§. XXXIII.), quae explanatum intra caueam ſuam neruum Quinti paris durae matri agglutinant: non poſſum, quin in hac ſententia a Cl. VIEVSSENIO recedam; probabilem potius naturae viam communicatoriam per ramulum nerui Quinti paris ad intercoſtalem ſecutus, in hac ſympathia partium explicanda, quam celluloſae nerueam quandam vim ad explicanda phaenomena tribuens. Magis probabilis eſt illa, quam addit Cl. VIEVSSENIVS *l*) opinio, adhaeſionem nempe trunci nerui Quinti paris intra caueam ſuam, ope fibrillarum rubellarum ad duram matrem, neruum firmare, ne a motibus maxillae inferioris neruus aut rumpatur, aut e loco ſuo dimoueatur; quamuis hoc adeo timendum non ſit, cum diſtantia foraminis oualis rami tertii Quinti paris, a foramine interno canalis maxil-

i] Lib. cit. Lib. III. Cap. III period. 3.
k] l. c.

maxillae inferioris, non multum mutetur, etiamſi deducta maxilla inferiori os aperiatur. Poteſt tamen aliqualiter tendi ramus maxillaris inferior tertii rami Quinti paris, quando inferior maxilla ante ſuperiorem protruditur. Tunc enim valde augetur diſtantia foraminis oualis a foramine canalis maxillae inferioris interno.

§. CXIX.

In partes a voluntate motas praecipuam nerui Quinti paris actionem eſſe, exinde patet, quod plurimi eius rami in muſculos faciei inſeruntur. Muſculus enim orbicularis palpebrarum (§. XXXIX. LV. LXXVII. LXXVIII.), & frontalis (§. XXXIX. XL. XLII. XLIII. LV.), & corrugator ſuperciliorum (§. XXXIX. XLII.), & compreſſor narium (§. LXXX. LXXXI.), & depreſſor alae naſi (ibid.), & leuator labii ſuperioris proprius (§. LXXX. LXXXII.), & eleuator labiorum communis (§. LXXXII. XCIII.), & depreſſor anguli oris (§. XCIII.), & eleuator labii inferioris proprius (§. XCIX), & quadratus menti (ibid.), & naſalis labii ſuperioris ALBINI (§. LXXXII.), & orbicularis labiorum (§. LXXXII. XCIX.), & maſſeter (§. LXXXVII.), & temporalis (§. LXXXVIII. LXXXIX. XCII.), & buccinator (§. LXXII. XCI. XCII. XCIII.), & pterygoideus externus (§. XCII. XCIV.), & internus (§. XCV. C.), & mylohyoideus (§. XCVII.), & leuator palati mobilis (§. LXX.), & circumflexus palati (§. XCV.), & attollens auriculae (§. CVII.), in ramis quos a neruo Quinti paris accipiunt, motus ſui rationem, vel omnem, vel ex parte ſaltem habent. Vnde patet, omnes fere muſculos faciei a ramis nerui Quinti paris moueri, ac motibus voluntariis praecipue hunc neruum dicatum eſſe. Sed neque id obſcurum cuiquam eſſe poteſt, oriri ex laeſione, aut praeternaturali horum neruorum actione, varia ſymptomata, vti, mediante communicatione nerui Quinti paris cum intercoſtali, riſum ſardonium (§. CXVII.), varias conuulſiuas ac ſpaſmodicas diſtractiones oris ac faciei, & varias eiusdem diſtorſiones in affectibus; quamuis modus, quo affectus animi eiusmodi praeternaturales neruorum actiones in muſculos producunt, nos plane fugiat.

§. CXX.

Praeter motum muſcularem, quem neruus Quinti paris ramis ſuis producit, omnes fere ſenſus externi, a ramis, quos ad eorum organa mittit, aliquam, ſi non omnem perfectionem ſuam adipiſcuntur. Inter quos ſimpliciſſima illa tactus ſenſatio in tota fronte ac ſincipite a ramis nerui frontalis (§. XXXIX. XLII. XLIII. XLIV.), in temporibus a ramis ad tempora euntibus; imprimis vero temporalis nerui ſuperficialis (§. LIX. CVII.), in palpebris a ramis palpebralibus (§. XXXIX. XLI. XLVI. LXXII. LXXIII.), in genis ſiue malis a ſubcutaneo malarum (§. LIX.), atque in auris externae antica parte, trago imprimis, a ramulo nerui temporalis ſuperficialis (§. CVI.), perficitur. Sed praeterea acutiorem ſenſum frigoris & caloris, aſperitatis, duritiei ac mollitiei &c. rami nerui Quinti paris quibusdam partibus tribuunt. Quas inter, ſubtili valde ſenſu frigoris atque caloris praedita ſunt, labia oris. Ad haec enim plurimi rami nerui Quinti paris (§. LXXXII. XCIX.) abeunt, atque epidermide ſola tecti finiuntur. Acutiſſimum quippe ſenſum labiorum voluit natura, ne nimis frigida aut calida in os ingerendo, nobis noceamus; hinc tenui tantum cuticula copioſiſſimos hos neruos obtexit.

§. CXXI.

Quam vero acutiſſime a neruis ſuis ex ſecundo & tertio ramo nerui Quinti paris (§. LXXIII. LXXIV. LXXV. XCVIII.) dentes ſentiant, id illi cum damno ſuo ſatis ſuperque teſtantur, qui ex irritatione horum neruulorum, a ſolo ſaepe aëre, dentium dolores, ad furorem animi vsque patiuntur; ſubtiliſſimumque tactum dentibus ab his neruulis ineſſe, experimenta loquuntur, quibus conſtat, excaecatos homines laeuiſſimas quasque monetarum aſperitates dignoſcere, atque hac ratione qualitatem numeri eruere valuiſſe, interpoſitis tantum dentibus nummis, quos explorandos acceperant. Ex decurſu nerui dentalis anterioris maxillae ſuperioris (§. LXXII.), facile patet ratio, quare, teſte experientia, adeo ſit dolorifica dentium maxillae ſuperioris canini & inciſiuorum euulſio. A commota enim longiſſima horum dentium radice, ipſe facile dentalis neruus anterior irritatur; propagata vero irritatione in neruum infraorbitalem, in ipſa etiam orbita dolorem vehementiſſimum aegri tunc ſentiunt. Sed & conſen-

ſenſus doloris dentium varius, ab anaſtomoſi neruorum dentalium, aut communi neruulorum ad dentes euntium ex vno trunco origine dependet. Frequentiſſimum enim eſt, vno dente valde dolente, omnes vnius lateris eiusdem maxillae dentes ſimul. dolore adeo vehementi excruciari; vt ipſi etiam aegri, affectum a libero & ſano dente, aegre diſcernere poſſint. Id vnice videtur deberi, in ſuperiori quidem maxilla, anaſtomoſi nerui dentalis poſterioris cum anteriori (§. LXXIV.); in inferiori vero, communi omnium ramulorum, dentium radices ſubeuntium, ex neruo maxillari inferiori origini (§. XCVIII.). Plerumque tamen vnius lateris maxillae dentes tantum, doloris eiusmodi conſenſum patiuntur, cuius ratio omnino in neruorum dentalium vtriusque lateris, tum maxillae ſuperioris, tum inferioris deficiente communicatione quaerenda erit; aſt facile dolor dentium ad auris internam vsque cauitatem propagatur, quod practici teſtantur *l*), quia neruorum dentalium, ſaltem eorum, ex quibus oriuntur, truncorum, frequentiſſima cum neruo duro ſeptimi paris communicatio eſt. Denique ex abſcondito itinere per oſſeos canales neruorum dentalium maxillae ſuperioris patet; non poſſe dolorem dentium in hac ſuperiori maxilla preſſione ad aurem fortiori facta, ex compreſſo hac ratione ac ſtupefacto neruo ad dentes hos ſuperiores abeunte mitigari, cum in oſſeis canalibus deliteſcentes nerui hi dentales, ſui compreſſionem omnem prohibeant; in maxilla vero inferiori preſſionis huius, ad minuendos dentium dolores aliqua poterit eſſe efficacia, cum neruus maxillaris inferior, ſub auricula retro ramum maxillae inferioris fortiter adacto digito, comprimi omnino, atque ea ratione ſtupefacto neruo, moleſta minui queat ſenſatio.

§. CXXII.

Paullo minus acuto ſenſu frigoris atque caloris, aſperitatis ac laeuitatis partium applicatarum, coelum palati cum velo eiusdem, ſiue palato mobili ac vuula, a neruis ſuis (§. LXVIII. LXIX. LXX. LXXI.) gaudet; guſtui vero illud minime inſeruire, quilibet in ſe ipſo facile experietur, & egregie id demonſtrat *Magnus* BOERHAVIVS in *Praelectio-*

l] NENTER *Fundament. Medic. theoret. practicae Praxi Speciali Tom. I. Part. II. de Odontalgia* p. 120. ſign. 3.

lectionibus ſuis *m*). Cum ramuli nervei vuulae ac veli palatini minores ſint: hinc fit, vt obſcurus ſatis ſit vuulae ſenſus, facillimeque vaſorum eius obſtructio ſuccedat, quod frequentiſſima eius intumeſcentia, & reſectio vuulae ſcirrhoſae non valde dolorifica ſatis edocere videntur. Mouendis potius palati mobilis muſculis, quibus inſeruntur, hi neruuli inſeruiunt. Copioſi autem illi per coeli palati membranam diſperſi, praeter ſenſum, ad obſtructiones etiam impediendas conferre videntur, quae torpentibus vaſis facile in his locis glanduloſis fieri poſſent.

§. CXXIII.

Senſiliſſimus denique a neruis ſuis, ex temporali ſuperficiali tertii Quinti paris ramo (§. CIV.) redditur meatus auditorius externus, ita, vt prae ſenſilitate acutiſſima vix eius internam ſuperficiem duriori aliquo inſtrumento attingere liceat, doloresque eiusdem inflammati vehementiſſimi ſint, & aegris vix tolerabiles.

§. CXXIV.

Forte aliquis, cum WILLISIO & aliis, durae matris ſenſum a ramis nerui Quinti paris ex parte deducere, non iniquum duxerit. Sed horum ſententiae ſubſcribere, non permittit defectus ramorum nerui Quinti paris ad duram matrem (§. XXXIII.). Neque enim adeo exquiſitus durae matris eſt ſenſus, teſte RIDLEYO, qui duram matrem in animalium craniis apertis, absque inſecuta conuulſione laeſit. Neque videtur dura mater egere neruis peculiaribus, vt ſentiat, cum ipſam cerebri neruorumque ſenſiliſſimam medullarem contineat atque coerceat ſubſtantiam, a qua omnis in corpore ſenſus pendet. Motu vero dura mater non gaudet, vt hunc in finem neruis egeat, id quod fuſe ac eruditiſſime contra PACCHIONVM & BAGLIVIVM demonſtrat *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR, in Notis ad BOERHAVII Praelectiones *n*).

§. CXXV.

Inter organa ſenſoria lingua ſoli rami tertii Quinti paris ramo linguali (§. CI.), guſtum ſuum debet; quamuis id in dubium vocare

m] Ex editione *Venerandi ac Illuſtris* PRAECEPTORIS Vol. IV. §. CCCCLXXXVII. p. 24. not. a. & b.

n] Vol. II. pag. 668 - 670. not. d, ad §. 304. & in *Primis Lin. Phyſiol.* § 340. & 341.

care multi ſint auſi. Recte iam GALENVS, & VESALIVS *o*), & COLVMBVS (§. VI.), & WILLISIVS, cum pleriſque veterum Quinto pari guſtationem tribuerunt. Sed hanc ſententiam eneruare ſtuduit Ingenioſiſſimus BOERHAVIVS *p*), & in propria diſſertatione inter recentiſſimos ILL. GVERICKE, meritiſſimus Helmſtadii Profeſſor *q*). Verum cum in aliqua minus accurata neruorum, de quibus ſermo illis fuit, cognitione, ſententia Clariſſimorum eiusmodi Virorum poſita fuerat: hinc *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR meus, veriorem noni paris neruorum diſtributionem tradendo *r*), eorum naturae repugnantem ſententiam eruditiſſime refutauit. Putarunt enim hi Clari Viri, cuicunque ſenſui proprium ſuum naturam attribuiſſe neruum, cum itaque nerui noni paris ramos omnes ſoli linguae impendi crederent, ſatis probabile & certum illis videbatur, neruum noni paris ſolum guſtui praeeſſe. Sed non perpenderunt ramum nerui noni paris deſcendentem *s*) ad muſculos oſſis hyoidis, & in neruum ſubinde diaphragmaticum inſertum. Imprimis vero, praeter nerui Quinti paris lingualis ramos, nulli alii ex neruo noni paris ad apicem linguae, vel in dorſalem eius anteriorem partem perueniunt (§. CI.), apex vero linguae ſolus acute guſtat *t*); Quare a ſolo nervi Quinti paris linguali ramo ſaporis perceptionem ad cerebrum deferri patet; quamuis anaſtomoſes lingualis rami Quinti paris cum nono (§. CI.), arctum eorundem reddant commercium.

§. CXXVI.

Praeter viciniam, non ſine vtili quadam ratione, natura ex hoc linguali neruo ramos glandulis ſaliualibus, maxillari (§. C.) & ſublinguali (§. CI.) impertiiſſe videtur. Non enim plane improbabile eſt, peculiarem quendam huius ope linguae cum glandulis ſaliualibus intercedere conſenſum, imprimis cum ſaliua ad ſapidos cibos reddendos

o] Lib. cit. Lib IV. Cap. VI. in fine.
p] *Praelectionum* ſuarum *in Inſtitutiones rei medicae* Vol. IV. § CCCCLXXXVI.
q] *De Senſibus praecipue externis* Cap. V. §. 61
r] *Not. ad* BOERHAV. *Praelect.* Vol. IV. not. a. ad §. 486.
s] Quem vide in Fig. noſtra I. n. 90.
t] Haec vberius demonſtrauit tum ex BELLINI, quam ſuis experimentis BOERHAV. lib cit. §. 487. & in not. a. ad eundem §phum *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR.

dos omnino neceſſaria ſit; quia ſolutus tantum ſal linguae papillas afficit *v*), ne dicam eius in commiſcendis oleoſis cum aquoſis inſignem uſum *x*). Itaque ſi linguae gratum quoddam offertur cibi genus: eriguntur papillae nerueae linguae, irritatus ergo lingualis neruus ſpiritibus turget; hic vero ſubiectum ſibi premet ductum Whartonianum (§. CI.). Maiori hinc vi copioſior effluet ſaliua atque exſiliet; Praeterea vero irritatis ramis huius nerui lingualis, qui linguae papillis inſeruntur, irritantur etiam ex eodem trunco orti rami glandularum ſaliualium, maxillaris ac ſublingualis, accelerari ergo per vaſa a neruis ad contractionem ſtimulata, humorum in his glandulis poteſt circuitus, & ſic plus ſaliuae breuiori temporis ſpatio ſecernetur. Copioſi enim per has glandulas diſtributi nerui, ad ſanguinis circulationem difficilem promouendam, atque hinc ſaliuae ſecretionem augendam praeprimis conferre videntur, ne in gyroſis admodum contortisque glandularum vaſculis, humores facilius haerentes, obſtructiones pariant. Turgentibus ergo ab oblato grato ferculo papillis nerueis linguae, exſilit per ductus ſaliuales Whartonianos ſaliua *y*), irritato vero a cibo linguali neruo, copioſior eadem effunditur.

§. CXXVII.

Olfactui itidem miniſtrat neruus Quinti paris, ramis ſuis in naſi interiorem cauitatem abeuntibus (§. LIV. LXII. LXIII. LXIX.). Non enim natura, ad tactum ſolum in naribus exercendum, hos neruos adduxiſſe videtur *z*), qui ſoli oſſium ſpongioſorum membranae pituitariae proſpicere videntur, cum tamen oſſa ſpongioſa ampla ſua ſuperficie odoris organum inſigniter perficiant *a*). Quare odoratui hos neruos inſeruire, minime negari poſſe puto; iis quippe narium partibus proſpiciunt, a quarum membrana molliſſimi primi paris neruorum

v] Id teſtatur *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol. I. not. s. ad §. 67.

x] Quem ſaliuae vſum pluribus eruditiſſime exponit *Magnus* BOERHAVIVS lib. cit. §. 67. pag. 184. 185.

y] BOERHAVIVS lib. cit §. LXVI. pag. 187.

z] Vti id viſum eſt Optimo BOERHAVIO Praelect. Vol. IV. §. CCCCXCVIII. & Cl. GVERICKIO in diſſert. cit. §. 58.

a] De quorum vſu vide *Venerandi* ac *Illuſtris* PRAECEPTORIS Commentar. BOERHAV. Vol. IV. p. 79. not. p.

norum ſurculi abeſſe videntur *b*), cum oſſium ſpongioſorum, ſepti partis poſterioris & anticae membranae pituitariae inſerantur. Neque diuerſi nerui tactus ab illis ſenſui inſeruientibus in his organis adeſſe videntur, cum tactus ſenſatio a nullo neruo abeſſe poſſit, atque eundem neruum & irritatum dolere, & ſenſui tamen peculiari praeeſſe, conſtet. Quam vero acute leuiſſimam qualemcunque irritationem hi nerui naſales perſentiant, docet a molliſſima plumula naribus intruſa, vel a pauciſſima pulueris ſternutatorii copia inſuetis orta ſternutatio, muſculorum nempe totius fere trunci, colli capitisue ſubitanea conuulſio *c*); cum eadem plumula vel pulueris ſternutatorii copia, aliis corporis partibus admota, vix ſui ſenſationem excitet. An vero ex conſenſu neruorum ciliarium oculi cum ramo naſali primi Quinti paris rami ophthalmici (§. LIV.) illa WILLISII ſequitur ſententia? ſuboriri nempe ſternutationem ex viſu obiecti fortius agentis e. g. quando loo tenebricoſo egreſſi, ſolem continuo inſpicimus? Non plane improbabilis ingenioſa haec videtur ſententia; quamuis difficile conceptu ſit, qua ratione eodem temporis momento irritatio neruorum ciliarium ad cerebrum retrorſum & in neruum naſalem antrorſum ad nares propagari queat; vti neque id difficultate ſua explicandi caret, quo modo is neruulus ad ſternutationem producendam irritari poſſit, ſolo influxu copioſiori liquidi neruei, irritationem neruorum ciliarium inſequente. Sed variis tamen phaenomenis & morborum cauſſis explicandis, haec naſalis nerui, cum neruis oculi communicatio inſeruit; manifeſta enim haec caecitatis a nimia ſternutatione, cauſſa eſt *d*). An ex horum neruulorum a neruo Quinti paris ad nares abeuntium, cum neruo linguali Quinti paris, ratione originis ex communi trunco, conſenſu, ſequitur illud, quod obſeruamus, odora nempe interdum guſtum quoque excitare *e*)? An

b] His fere aſſentientem vide *Ill. ac Venerandum* PRAECEPTOREM *Primis lineis Phyſiol.* §. 458. vbi primum par in ſolum ſeptum narium deſcendere aſſerit.

c] Ita equidem optime eam explicat *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol. IV. pag. 65. not. ad §. 498. & Vol. V P. I. not. a. ad §. 637. p. 240.

d] Eandem tuetur ſententiam *Venerandus ac Illuſtris* PRAECEPTOR in *Not.* ad BOERHAV. Vol. IV. not. g. g. ad § DVII. pag. 86.

e] Id quod, ex hoc fundamento aſſerit Ill. GVERICKE Diſſert. cit. §. 63.

An vero potius is effectus oritur ex imaginatione vel memoria, gratum guſtum nobis ſuggerente, vel ex craſſioribus particulis exhalantium ciborum, vna cum aere per nares in os reſorptis, papillasque nerueas linguae, gratum cibum vel appetentis, vel abhorrentis ingratum, afficientibus *f*)? Nimis enim videtur difficile neruorum naſalium cum linguali Quinti paris hoc arctum explicatu commercium, quamuis eidem trunco vtrique nerui ſuam debeant originem; quia eadem perceptio odoratus per neruos naſales ad cerebrum redire, & ex cerebro in neruum naſalem traduci deberet. Reliqua denique copioſa ſymptomata ac phaenomena, naſalium ramorum cum intercoſtali neruo arctae coniunctioni debita, ſupra (§. CXIII. CXIV.) pluribus tradere conatus fui, quare iisdem hic ſuperſedere liceat.

§. CXXVIII.

Minus inſignem vtilitatem auditus organum a neruo Quinti paris habet. Excepto enim exquiſito illo, cuius cauſſa eſt, meatus auditorii externi ſenſu (§. CXXIII.), non niſi chordae tympani vſus conſiderandus venit (§. C.), cuius non alia videtur eſſe ratio, quam vt nerui duri, auris cauitati internae propioris, cum neruo linguali Quinti paris anaſtomoſis ſit. Non enim muſculi inſtar tendere poteſt membranam tympani, quam nullibi attingit, molliſſimus hic neruulus. Si vllibi, certe hic valde probabile eſt, ope huius anaſtomoſis arctiſſimum linguam & auditum inter, fieri commercium. Hinc forte fit, vt & ſurdi redditi homines, quibus integer adhuc vocis vſus ſupereſt, ſuos diſtinguere poſſint ſonos. Auditu enim omni perdito, non facile poſſet vocem ſuam modulari ſurdus, niſi eam ipſe ſentiret. Et hinc in vitio huius chordae vel defectu, cauſſa forſan latere poteſt, quod ſurdi nati plerumque etiam ſint muti. Quamuis his omnibus ſententiis obſtet neruuli huius cum duro ſeptimi paris communicatio, qui tamen auditum ipſum ramis ſuis non multum adiuuat.

§. CXXIX.

Nobiliſſimo defunguntur officio in viſu nerui ciliares (§. XLVIII-LII.), a quorum, per lucem irruentem irritatorum, in vaſcula iridis actione, omnino videtur pupillae coarctatio, eiusdemue dilatatio, a neruorum horum relaxatione, ſi lumen aduenit debilius, ortum ſuum ducere.

f] Conſentit *Magnus* BOERHAAVIUS libr. cit. Vol. IV, §. 507 pag. 72.

ducere. Irritati quippe a luce hi neruuli, vltimis ſuis ſurculis vaſculorum ultimos ramulos conſtringentes, efficiunt, vt humore contento haec vaſcula iridis turgeant; turgentibus vero vaſculis, pupillam arctari neceſſe eſt, cum in id ſpatium vaſcula extendantur, vbi nullam ſentiunt reſiſtentiam, pupillae nempe aperturam *g*). Inde in glaucomate, in quo nullus pupillae reſtat motus, horum neruorum adeſſe laeſionem, patet.

§. CXXX.

Alium vſum oculo, neque eundem vilem, praeſtant nerui per glandulam lachrymalem, in adnatam membranam oculi aduenientes (§. XLVI.). Senſiliſſimam hi tunicam hanc reddunt, quae totam globi oculi anteriorem tegit ſuperficiem, vt nulla fere corporis humani pars, oculo acutiori gaudeat ſenſu; quod nempe ibi ſub tenuisſima membranula, nudi diſtribuantur nerui. Sed id equidem ſummopere neceſſe fuit, vt exquiſitiſſime ſentiens ſit ſuperficies conuexa oculi anterior, ne puluiſculi oculo irruentes abſque moleſta ſenſatione hic commorari, corneamque oculi pellucidam tunicam obſcurare poſſint. Sed alius inſuper effectus ex horum neruulorum per glandulam lacrymalem tranſitu, aeque neceſſarius, oriri videtur. Non enim absque continuo inſequente inflammatione, ſenſiliſſimus adeo oculus, externa irruentia ferre poteſt; natura ergo, traducendo neruos tunicae adnatae per glandulam lacrymalem, ſibi cauit, fecitque, vt eadem cauſſa oculum irritans, etiam aliam produceret cauſſam, quae corpuſcula extranea remoueret; id quod optime, torrente quaſi lacrymarum oculo ſuperinducto, praeſtitit, abluente puluiſculum, ſalia vero ſtimulantia ſoluente ac diluente. Irritatis enim neruulis adnatae, continuatur irritatio in neruos glandulae lacrymalis; hinc ſpaſmodice quaſi a neruis, vaſa lacrymalia comitantibus conſtringuntur glandulae huius vaſcula, ac ſanguis citius per eadem propellitur, vnde copioſior lacrymarum ſequitur excretio, quod erat neceſſe.

g] Hoc eruditiſſime ac veriſſime primus demonſtrauit *Venerandus* ac *Illuſtris* PRAECEPTOR *Not. ad* BOERHAV. Vol. IV. pag. 148. not. b. & in *Primis Phyſiol Lineis* §. 515. p. 274.

§. CXXXI.

Quem vero in finem natura tot nerui Quinti paris, cum duro ſeptimi paris fecit anaſtomoſes (§. XLII. LV. LIX. LXXVII. LXXVIII. LXXXII. XCIII. XCIV. XCIX. C. CV. CVI.)? Probabilem eius iam dixi, quae chordae tympani nomine inſignita eſt, vtilitatem (§. CXXVIII.). Nobiliſſima autem prae reliquis, & ſummi vſus illa videtur, quae neruum intercoſtalem & Quintum, cum neruo ſeptimi paris duro arctiſſime coniungit [§. LXIV.]. Mira enim hinc videtur vis illa auditus, in ipſa vitalia viſcera cordisque motum, ortum ſuum ducere. Ne enim dicam mirificos ad exhilarandum animum & motus corporis omnes accelerandos muſicae vſus: vnum ſaltem hic in cenſum vocare liceat morbum, cuius vnicum fere remedium in muſica eſt, tarantiſmum nempe. Tarantularum enim morſu laborantes ſubito concidunt, cordis ingenti angore cruciantur & inſigni moeſtitia ac ſpirandi difficultate corripiuntur *h*); quae omnia neruorum vitalium inſignem adfectionem, ſatis euincunt. Cedunt autem omnia haec diriſſima ſymptomata, aegrumque vno quaſi momento derelinquunt, ſi muſicae ſonum ſibi gratum aeger, apoplectici, vel potius cataleptici inſtar ſtupefactus, audierit. Cuius continuati ſoni ope, cor naturaliter pulſare, viresque aegro reddi incipiunt, vt ipſe ſaltando corpus exercere, ad ſudorem vsque poſſit. Cui quaeſo magis cognitae cauſſae, mirandum ſane hunc muſicae effectum adſcribere poſſemus, quam communicationi illi nerui duri paris acuſtici, cum intercoſtalis radice a vidiano ramo ſecundi Quinti paris rami orta [§. LXIV.]. Per hunc enim communicantem ramum grata oſcillatio ex neruis auris propagari poterit ad neruum intercoſtalem neruosque cordis, vt naturali eorum robore reſtituto, fluidum nerueum in cor per ſuos neruos iuſto ordine influere denuo incipiat. Itaque aeger, quamdiu adeſt amatus ex muſica ſonus, liberatis cordis vinculis, ſaltare prae gaudio incipit, & ad ſudorem vsque hac ſaltatione continuata, ad ſe redit. Nil ſane hoc phaenomeno mirabilius, nil certius muſicae in vitales neruos effectum demonſtrare poteſt; ſed niſi hanc admittere dictam voluerimus, nullus, de cauſſa eiusdem, ne conie-

cturae

h] De hoc morbo vide IOSEPHI LANZONI *Operum omnium*, Lauſannae 1738. editor. Tom. I. Cap. LVII. de Tarantula.

ctrae quidem locus erit. Non vero eodem modo omnium reliquarum anaſtomoſium probabilis aliqua ſeſe nobis offert vſus ratio, quare tam arctum natura, neruum durum ſeptimi paris & Quintum par inter, voluerit commercium. Poſſunt forte eundem, quem vaſis anaſtomoſes praebent, & in neruis habere vſum, vt obſtructionibus minimorum nerui canaliculorum eorum ope caueatur. Is fere finis eſſe videtur maiorum, quales ſunt a ſuperficiali ramo temporali (§. CV.), vt forte, compreſſo a ſcirrhoſa glandula parotide neruo duro, per hos ramos Quinti paris anaſtamoticos, liquidum nerueum affluere poſſit. An vero id efficiunt, vt ſit conſenſus actionis muſculorum faciei, quibus vterque neruus, Quinti paris ac durus ſeptimi proſpicit? Facile apparet, praeter coniecturas in his explicandis, nil fere ſupereſſe, quas omnes adducere ſi velimus, id quod tamen a propoſito noſtro longe abeſt, nullus foret ſermoni

F I N I S.

EXPLICATIO FIGVRARVM

FIGVRA. I.

Effracta eſt atque reſecta omnis osſium compages, quae ab oſſe temporum ad os maxillare ſuperius, introrſum vero ad Corpus osſis ſphenoidei omnem capitis ambitum replet.

A. Oſſis occipitis portio.
B. Pars oſſis ſincipitis.
C. Oſſis temporum portio maſtoidea.
D. Per medium diſſectus proceſſus maſtoideus, vt eius cellulae apertae viſui ſeſe offerant.
E. Inter hunc & proceſſus ſtiliformis radicem effractus aquaeductus FALLOPII, neruum durum continens.
F. Oſſis petroſi lateris ſuperioris pars Exterior.
G. Eiusdem pars interior.
H. Foſſa, orta ex reſecta portione oſſis petroſi, eum in finem, vt nerui duri ex foramine auditiuo in canalem ſuum ſiue aquaeductum FALLOPII tranſitus appareat.
I. Proceſſus ſtiliformis reſectus.
K. Spina ab oſſis petroſi inferiori latere ante foſſam venae iugularis prominens.
L. Reſecto meatu auditorio externo oſſeo, aperta apparens cauitas tympani.
M. Praetenſa huic adhuc membranae tympani pars inferior; & huic in ſitu ſuo naturali adhaerens:
  α. Malleus, & huic coarticulata in ſitu pariter naturali
  β. Incus, cum
  γ. Stapede, profundius in vmbra paullulum apparente.
N. Proceſſus clinoideus poſterior oſſis ſphenoidei, dextri lateris.
O. Ablata apophyſi temporali oſſis ſphenoidei & alae pterygoideae externae ſuperiori parte, apparens proceſſus pterygoidei per medium diſſecta radix.

P. Effracti ſinus ſphenoidei pars, membrana pituitaria adhuc clauſa.
  ſ. In radice proceſſus pterygoidei apertus & dura matre inveſtitus apparens canalis pterygoideus ſiue Vidianus.
Q. Alae pterigoideae externae portio inferior.
R. Conuexa poſterior paries ſinus highmoriani ab oſſe maxillari ſuperiori.
  ε. Canalium pterygopalatinorum aditus ſuperior, ſiue foramen commune pterygopalatinum.
S. Sinus maxillaris exterior pars, oſſibus denudata & hinc in conſpectum veniens membrana ſinus pituitaria nuda.
T. Canalis infraorbitalis apertus, reſectis oſſibus.
U. Portio marginis orbitae inferioris, naſo propior.
V. Orbitae interior pars nuda, ab oſſe plano.
W. Canalis nerui optici apertus.
X. Oſſis frontis diſſecti portio ſupra naſum poſita, & in ea apertus apparens ſinus frontalis.
Y. Criſta galli oſſis ethmoidei.
Z. Maxilla inferior iuxta ſymphyſin reſecta, ita vt dens inciſiuus primus dextri lateris adhuc ſuperſit.
Α. Muſculus rectus capitis poſterior maior.
Β. Muſculus obliquus capitis inferior.
Γ. Muſculus obliquus capitis ſuperior.
Δ. Muſculus rectus Capitis lateralis.
Ε. Muſculi ſpinalis ceruicis origo.
Ζ. Leuator ſcapulae muſculus & ſcalenus, reſecti.
Θ. Muſculus rectus colli anterior.
Ι. Muſculus leuator palati mobilis ab origine ſua conſpicuus.
Κ. Muſculus circumflexus palati a tuba deſcendens.
Λ. Muſculus conſtrictor pharyngis ſuperior.
Μ. Muſculus Conſtrictor pharyngis medius.
Ν. Muſculus Conſtrictor pharyngis infimus.
Ξ. Fibrae a pterygopharyngaeo muſculo ad buccinatorem.
Ο. Buccinatoris muſculi a tuberoſitate maxillari origo.
Π. Muſculus leuator labiorum communis.
Ρ. Muſculus orbicularis labiorum.

Σ. Huius fibrae ad naſi ſeptum adſcendentes, ſiue naſalis labii ſuperioris Albini muſculus.
T. Depreſſoris alae narium muſculi pars.
Υ. Compreſſor naſi muſculus.
Φ. Lingua inuerſa, vt venter eius extrorſum obuerſus, appareat.
X. Huius inferiori ſuperficiei impoſita glandula ſublingualis.
Ψ. Muſculus genioglosſus.
Ω. Oſſis hyoidei, retrorſum verſus collum ducti, cornu inter vaſa eminens.
1. Muſculus ceratoglosſus.
2. Huic muſculo impoſita glandula maxillaris.
3. Muſculus ſtyloglosſus reſectus, cuius fibrae antrorſum, ſupra & infra ceratogloſſum ad apicem linguae continuatae apparent.
4. Muſculus mallei Euſtachianus ab origine ſua reſectus.
5. Arteriae carotidis truncus.
6. Huius ramus cerebralis ſiue carotis vulgo interna.
7. Carotidis cerebralis flexio extra cranium, Cowperiana vulgo dicta.
8. Flexio eiusdem intra canalem caroticum prima.
9. Eiusdem flexio ſecunda.
10. - - - - - - tertia.
11. Flexio eius quarta & ſectio, vbi perforata dura matre, ſinum cavernoſum ſuperne claudente, cerebrum adit.
12. Arteria ophthalmica ſupra curuaturam quartam ex carotide hac orta, per canalem nerui optici in orbitam pergens ibidemque in varios ramos diſtributa.
13. Carotis vulgo externa; Cuius rami:
14. Arteria thyreoidea ſuperior deorſum tracta & abſciſſa.
15. Arteria lingualis, quae ſub muſculo ceratogloſſo pergens, inter hunc & muſculum genioglosſum emergit iterum & ad linguam eiusque muſculos ramos ſuos mittit.
16. Ex linguali arteria orta arteria palatina inferior.
17. Huius ramus ad pharyngem adſcendens, & per fibras muſculi circumflexi palati ad palatum molle abiens.
18. Eius ramus ad glandulas palati & linguae poſticas.
19. Arteria pharyngea adſcendens, priusquam occipitalis arteria ex trunco carotidis externae orta.

20.

20. Huius ramus cum vena iugulari in cranium ad duram matrem adſcendens.
21. Eius ramus ad pharyngem ſub leuatore palati muſculo inflexus abiens.
22. Eiusdem ramus in muſculum circumflexum tubamque adſcendens.
23. Arteria occipitalis.
24. Huius ramus meningeus, per foramen in ſutura lambdoidea in cranii cauum penetrans.
25. Reliqui arteriae occipitalis rami, tum ſubcutanei tum muſculares.
26. Arteria facialis ex ſitu naturali diducta & reſciſſa.
27. Arteriae temporalis truncus adſcendens. Cuius ramus:
28. Arteria auricularis poſterior, ex qua oritur:
29. Arteriola ſtylomaſtoidea, comes nerui duri per aquaeductum huius adſcendens; &
30. Arteriola, in muſculi biuentris ex foſſa maſtoidea originem:
31. Arteria temporalis ſuperficialis reſecta & ex ſitu naturali cum trunco ſuo & arteria maxillari interna deflexa, ne neruos palatinos obumbraret.
32. Arteria maxillaris interna, ramus arteriae temporalis fortiſſimus, in ſitu praeternaturali. Cuius rami ſunt:
33. Arteria meningea per foramen ſpinoſum cranium intrans, hic reſecta.
34. Arteria maxillaris inferior, comes nerui maxillaris inferioris, pariter detruncata.
35. Arteria temporalis profunda externa, comes nerui eiusdem nominis, abſciſſa.
36. Arteria buccalis, comes nerui buccinatorii.
37. Arteria temporalis profunda interna, comes nerui, reſciſſa.
38. Arteria alueolaris poſterior.
39. Huius ramus ad buccinatorem muſculum & gingiuas.
40. Eiusdem ramus dentalis poſterior, per foramen proprium parietis ſinus Highmori, ſuper huius membranam antrorſum continuatum ſulcum ſubeuns, diuiſus in
41. Ramulum qui ſuper membranam ſinus highmori pergens, cum dentali anteriori arteriola ex infraorbitali anaſtomoſin facit, &

42.

42. Ramum qui ad dentium radices, per oſſis ſubſtantiam ſurculos mittit.
43. Arteria infraorbitalis comes nerui.
44. Huius ramulus in membranam pituitariam ſinus highmori.
45. Ramus dentalis anterior, ex infraorbitali ſub neruo orta, coniunctus cum dentali arteria poſteriori.
46. Arteria palatina ſuperior, cuius tres ſunt ramuli:
47. Ramus arteriae palatinae anterior maior, ſub neruo paullum conſpicuus, comes nerui palatini anterioris maioris.
48. Ramus arteriae palatinae poſterior minor, nerui eiusdem nominis comes.
49. Eiusdem ramus exterior minimus, cum neruulo ſuo deſcendens.
50. Arteria naſalis, in duos ramos diuiſa, finis arteriae maxillaris internae; ſubiens naſum per foraminis ſphenopalatini canales.
51. Neruus Quinti paris ſuperimpoſitus hedrae ſuperioris interiori parti oſſis petroſi.
52. Huius ramus primus ophthalmicus reſectus.
53. Eiusdem ramus ſecundus, maxillaris ſuperior dictus.
54. Ramus tertius Quinti paris fortiſſimus.
55. Neruus ſexti paris, ad orbitam tendens, reſectus.

ζ. ζ. Ramuli huius nerui duo, quae ſupra arteriam carotidem ſub ſecundo ramo Quinti paris deſcendentes, inſula facta coniunguntur iterum, neruique intercoſtalis radicem conſtituunt.

56. Nerui maxillaris ſuperioris ramus primus ſubcutaneus malae reſectus.
57. Ramus deſcendens eiusdem nerui.

η. Ramus vidianus ſecundi rami Quinti paris.

θ. θ. θ. Ramuli huius naſales ſuperiores anteriores.

ι. ι. ι. Ramuli naſales ſuperiores poſteriores, ex eodem neruo canalem Vidianum ingreſſo orti, perforantes membranam canalis Vidiani, & ſub ſinu ſphenoideo in naſum continuati.

κ. Nerui Vidiani, ex canali ſuo poſterius egreſſi, ramus ſuperficialis ſub ramo tertio Quinti paris extrorſum adſcendens ad neruum durum.

58. Neruus durus ſeptimi paris a foramine auditiuo in canalem ſuum ſiue aquaeductum Fallopii extrorſum inflexus.

λ. Huius ramulus in muſculum mallei Euſtachianum.

λ. Inſertio ſuperficialis nerui Vidiani ramuli in durum.

μ. Ramus profundus nerui Vidiani, in duos ramulos ſubdiuiſus.

ν. Ramulus ſuperior huius, ſiue radix nerui intercoſtalis ſuperior.

ξ. Inſertio ſiue coniunctio huius in vnum neruulum, cum radice intercoſtalis nerui a ſexto deſcendente.

ο. Radicis huius intercoſtalis nerui, ex coniunctione horum ramulorum ortae inſertio in ganglion ceruicale ſuperius.

π. Ramulus nerui Vidiani ad intercoſtalem alter profundior, ſubiiciens ſeſe arteriae carotidi.

ρ. Huius emerſi ex canali carotico inſertio in ganglion ceruicale ſuperius.

59. Neruus intercoſtalis ex his duabus radicibus ortus.

60. Eius ganglion ceruicale ſuperius, continuatum in hoc ſubiecto per totum fere collum *a*).

σ. Ramus palatinus deſcendens, ſecundi rami Quinti paris.

ς. Huius ramus anterior maior, immittens ſe in canalem pterygopalatinum anteriorem maiorem.

τ. Huius ramulus naſalis inferior, perforans oſſis palati proceſſum naſalem.

υ. Palatinus neruus poſterior minor, in canalem pterygopalatinum poſteriorem cum arteria comite deſcendens.

φ. Ramus nerui palatini exterior minimus, cum arteriola ſua, canalem pterygopalatinum exteriorem intrans.

χ. Ramus alueolaris ſiue dentalis poſterior.

ψ. Huius ramulus communicans cum ramulo dentali anteriori nerui infraorbitalis.

ω ω ω ω, Eiusdem alueolaris nerui ramuli, per foraminula tuberoſitatis maxillaris ad dentium molarium radices deſcendentes.

a. Ramus in hoc ſubiecto a priori ſeparatim ex ſecundo Quinti ortus, in buccinatoris fibras a tuberoſitate maxillari ortas deſcendens.

61. Neruus infraorbitalis ſecundi rami Quinti paris.

b. Huius ramus dentalis anterior; ſub eum ſeſe in oſſeum canalem introrſum demittens.

a] Breuiter hic annoto, ſemper hoc primum eſſe nerui intercoſtalis ex capite egreſſi ganglion, nec vnquam intra canalem caroticum ganglia nerui intercoſtalis reperiri poſſe, qualia tria & deſcribit & infeliciter depingit in figura ſua Autor epiſtolae anatomicae, in Diſſertatione mea, not. n. ad §. XXXVI. citatae.

c. Huius ramulus cum dentali poſteriori ♁. anaſtomoſi conueniens.
d. Ramus nerui infraorbitalis naſalis ſuperficialis ſuperior.
e. Huius rami palpebrales inferiores.
f[1] f[2] f[3] Eius tres rami in muſculum compreſſorem narium & cutem narium externam.
g. Ramus, infraorbitalis nerui, naſalis ſuperficialis inferior.
h. Huius cum ſuperiori anaſtomoſis.
i. Eiusdem anaſtomoſis cum ramulo ex ſuperiori nerui duri ramo.
k. k. k. k. Eiusdem ramuli in depreſſorem alae naſi, naſalem labii ſuperioris Albini muſculum, & ſepti naſi cutem.
l. Labialis ſuperior ramus primus.
m. m. Huius cum duri ramulis anaſtomoſes.
n. n. n. Eiusdem ramuli in muſculum orbicularem labiorum & cutem labii ſuperioris.
o. Ramus labialis ſuperior ſecundus.
p. Huius ramulus reſectus in muſculum leuatorem labii ſuperioris proprium,
q. q. Eiusdem anaſtomoſes cum ramulis nerui duri.
r. r. r. r. Eiusdem ramuli in muſculum orbicularem labiorum & cutem labii ſuperioris.
s. Ramus labialis ſuperior extimus.
t. Eius ramulus palpebralis ſuperior exterior.
u. u. u. u. Eiusdem ramuli deſcendentes in extimam partem orbicularis muſculi & cutis labii ſuperioris.
v. v. Ramuli ab eodem in eleuatorem labiorum communem inſerti.
w. Anaſtomoſis valens eiusdem cum ramo inſigni ſuperioris rami nerui duri.

62. Rami tertii Quinti paris (n. 54.) continuatio; Cuius intermedia, ſupra arteriam carotidem & neruum intercoſtalem deſcendens portio, ideo per hoc ſpatium omiſſa eſt, ne coniunctio illa radicum a ſexti paris neruo & vidiano ſecundi Quinti obſcuraretur. Huius rami ſuperiores ſunt:
63. Ramus exterior primus maſſetericus;
64. Secundus temporalis exterior;
65. Tertius temporalis interior;
66. Quartus buccinatorius;

67.

67. Quintus pterygoideus, retro truncum deſcendentem tertii rami Quinti paris deſcendens; omnes autem hi ſuperiores ramireſecti pendent.
68. Deſcendens tertii rami Quinti paris ramus, trunci continuatio.
69. Huius ramus maxillaris inferior reſectus.
70. Eiusdem ramus lingualis.
71. Inſertio chordae tympani in hunc ramum.
72. 72. Ramuli poſteriores ex neruo linguali ad ganglion maxillare.
73. Ramulus anterior eiusdem ex linguali retrogradus.
74. Gangliolum maxillare.
75, Eius ramuli in glandulam maxillarem inſerti.
76. Ex hoc gangliolo ramulus antrorſum ſupra muſculum ceratogloſſum abiens, anaſtomoſi iunctus cum ramulo ex neruo linguali noni paris.
77. Ramuli nerui lingualis in glandulam ſublingualem & cutem oris.
78. Ramulus eiusdem, linguae ſubſtantiae immerſus, cum noni paris lingualis ramulo in parte anteriori muſculi ceratogloſſi communicans.
79: Eiusdem lingualis nerui reliqui rami, inter ſtylogloſſum muſculum &geniogloſſum in linguae ſubſtantiam antrorſum abeuntes.
80. Eiusdem vltimi ramuli in apicem linguae excurrentes.
81. Ramus temporalis ſuperficialis tertii rami Quinti paris.
82. Huius radix ſuperior a ramo ſiue trunco tertii rami Quinti paris deſcendente orta.
83. Eius radix inferior a neruo maxillari inferiori reflexa.
84. Neruus durus ſeptimi paris per aquaeductum Fallopii deſcendens.
x. Chorda tympani ex hoc deſcendendo orta, reflexa & adſcendens ad cauitatem tympani.
85. Nerui duri ramus ſuperior.
86. Huius ramus ad tempora adſcendens reſectus.
87. Eiusdem ramus ad faciem excurrens in tres ramos diuiſus.
88. Nerui duri ramus deſcendens abſciſſus.
89. Neruus noni paris circa octauum circumflexus.
90. Huius ramus deſcendens ad muſculos oſſis hyoidis.
91. Eiusdem ramulus communicans cum ramulo ganglii maxillaris, in geniogloſſum muſculum deſinens.

 92. Eius-

92. Eiusdem, ramulus, anaſtomoſi cum lingualis ramulo conueniens, ſecundus.
93. Eius rami in muſculum genioglоſſum deſinentes.
94. Neruus octaui paris reſectus.
95. Eius ramulus in ganglion ceruicale ſuperius nerui intercoſtalis ſeſe inſerens, rariſſimo ſpectaculo ſemel tantum hoc in cadauere mihi viſus, quare eum expreſſi.
96. Eiusdem ramus laryngeus.
97. Ramus nerui primi paris ceruicalium, ſupra proceſſum transuerſalem atlantis emergens, deſcendens ſupra muſculum colli rectum anteriorem.
98. Ramus huius in ganglion nerui intercoſtalis ceruicale continuatum.
99. Neruus ſecundi paris ceruicalium.
y. Huius anaſtomoſis cum primo.
z. Ramus ex ſecundo ceruicalium in neruum intercoſtalem inſertus.

FIGVRA II.

a. Arteria carotis cerebralis.
b. Huius flexura Cowperiana extra cranium.
c. Flexio eiusdem prima intra canalem caroticum.
d. Eadem ſecunda;
e. Flexio tertia eius.
f. Quarta flexura eaque vltima carotidis, in canali ſuo ſub dura matre latentis.
g. Neruus ſexti paris ſiue abducens.
h. Huius ramulus ſupra carotidem deſcendens, radicem intercoſtalis conſtituens.
i. Nerui Quinti paris ramus ſecundus, a reliquo trunco nerui Quinti paris ſeparatus.
k. Huius ramulus primus ſubcutaneus malae reſectus.
l. Rami ſecundi Quinti paris, in infraorbitalem deſinentis reſectio.
m. Ramus Vidianus ſecundi rami Quinti paris.
n. n. Huius ramuli naſales ſuperiores anteriores.
o. o. o. Eiusdem canalem Vidianum ingreſſi Ramuli naſales ſuperiores poſteriores.
p. Nerui Vidiani ex canali ſuo poſterius egreſſi atque diuiſi ramulus ſuperficialis, cum neruo duro communicans, reſectus.

q. Eius-

q. Eiusdem ramus profundus vnicus, ſiue radix nerui intercoſtalis.
r. Huius coniunctio in unum neruulum, intercoſtalis principium, cum radice ſexti paris nerui (h).
s. Deſcendentis a coniunctione horum nerui intercoſtalis, ex canali carotico finis in ganglion ceruicale ſuperius.
t. Ganglion ceruicale ſuperius reſectum.
u. Neruus palatinus ſecundi rami Quinti paris.
v. v. Huius duo rami reſecti.

FIGVRA III.

a. b. c. d. e. f. g. Vt in priori figura.
h. Ramulus a neruo ſexti paris ad intercoſtalem deſcendens, ſubiiciens ſeſe arteriae carotidi, & ſub hac per canalem caroticum pergens.
i. Huius rami, ex canali carotico egreſſi inſertio in ganglion ceruicale ſuperius.
k. Ramus ſecundus Quinti paris.
l. Huius ramus ſubcutaneus malae abſciſſus.
m. Reſectio Rami ſecundi Quinti in infraorbitalem neruum continuati.
n. Ramus Vidianus ſecundi Quinti.
o. o. o. Huius ramuli naſales ſuperiores anteriores.
p. p. Eiusdem ramuli naſales ſuperiores poſteriores intra canalem vidianum abſcedentes.
q. Ramulus eius ex canali Vidiano egreſſi ſuperficialis, communicans cum duro, abſciſſus.
r. Ramulus eius profundus intercoſtalis radix, ſupra arteriam carotidem in canali carotico deſcendens.
s. Inſertio huius ex canali carotico egreſſi in ganglion ceruicale ſuperius.
t. Ganglion ceruicale ſuperius abſciſſum.
u. Neruus palatinus ſecundi Quinti.
v. Ramus huius palatinus anterior.
w. Ramus eiusdem palatinus poſterior.
x. Ramulus palatinus exterior minimus; omnes detruncati.

FIGVRA. IV.

a. b. c. d. e. f. g. vt in figura ſecunda.

h. Nerui ſexti paris ramulus ad intercoſtalem deſcendens primus poſterior.

i. Eiusdem ramulus ad neruum intercoſtalem anterior.

k. Huius ſub neruo ſecundo Quinti paris in canali carotico deſcendentis & in duos ramulos diuiſi, ramulus, qui ſupra arteriam deſcendit carotidem.

l. Coniunctio huius cum ramulo nerui ſexti paris poſteriori in vnum neruulum ſupra arteriam carotidem in canali carotico deſcendentem.

m. Anterioris a ſexto ramuli ramulus alter ſub arteria carotide deſcendens in canali carotico.

n. Idem ramulus emergens ſub arteria carotide ad neruum intercoſtalem conſtituendum concurrens.

o. Ramus Vidianus ſecundi rami Quinti paris.

p. p. Huius ramuli naſales ſuperiores anteriores.

q. q. q. Ramuli eiusdem naſales ſuperiores poſteriores.

r. Ramulus nerui Vidiani ſuperficialis, ad neruum durum pergens, reſectus.

s. Ramulus nerui Vidiani profundus, intercoſtalis nerui radix.

t. Inſertio huius in coniunctionem duorum ramorum, ſiue radicum intercoſtalis a neruo ſexti paris deſcendentium, ſiue eorum trium coniunctio in neruum intercoſtalem.

u. Neruus intercoſtalis ſupra flexionem carotidis primam deſcendens in canali carotico.

v. Eiusdem egreſſi ex canali ſuo in ganglion ceruicale ſuperius inſertio.

w. Ganglion ceruicale ſuperius nerui intercoſtalis.

x. Neruus ſiue ramus palatinus ſecundi rami Quinti paris.

y. Huius ramus palatinus anterior maior.

z. Eiusdem ramus palatinus poſterior minor.

α. Eiusdem ramulus exterior palatinus minimus, omnes tres amputati.

β. Huius radix vna a trunco deſcendens ſecundi Quinti.

γ. Altera a ramo poſteriori palatino.

FI-

FIGVRA V.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. Vt in figura ſecunda; exceptis ramis naſalibus ſuperioribus poſterioribus, quorum in hac figura V. duo tantum conſpiciendi veniunt, tres vero anteriores.

r. Rami profundi nerui Vidiani ramulus alter ſuperior, in canali carotico ſupra arteriam carotidem extrorſum adſcendens.

s. Huius in radicem intercoſtalis nerui a ſexto deſcendentem inſertio.

t. Profundi rami nerui Vidiani ramus alter inferior ſub arteria carotide, in canali carotico per ſpatiolum aliquod extrorſum euns; hinc vero emerſus, denuo adſcendens ſuper eandem extrorſum & cum priori ramulo & neruo ſexti h. in vnum coniunctus neruum intercoſtalem.

u. Intercoſtalis nerui ex his tribus radicibus origo.

v. Huius ex canali carotico egreſſi inſertio in ganglion ceruicale ſuperius.

w. Ganglion ceruicale ſuperius.

x. Neruus palatinus ſecundi rami Quinti paris.

y. Huius ramus anterior palatinus.

z. Eiusdem ramulus palatinus poſterior.

FIGVRA VI.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. Vt in FIG. IV.

k. l. m. n. o. o. p. p. p. q. Vt in FIG. III. niſi quod duo hic adſint tantum rami naſales ſuperiores anteriores.

r. Ramulus nerui Vidiani profundus in duos ramulos diuiſus.

s. Huius ramulus ſuperior ſupra arteriam carotidem extrorſum in canali carotico adſcendens.

t. Coniunctio huius ramuli cum neruulo (h.), a ſexti paris neruo deſcendente ſupra arteriam carotidem.

u. Radix nerui intercoſtalis ex hac coniunctione orta ſuperior, ſupra arteriam carotidem per canalem caroticum deſcendens.

v. Huius in ganglion ceruicale ſuperius finis.

w. Ramulus inferior rami profundi nerui vidiani, ſub priori in canalem caroticum tendens.

x. Con-

x. Coniunctio huius cum ramulo a ſexti paris neruo deſcendente (i) in radicem inferiorem nerui intercoſtalis, quae ſubiecta carotidi arteriae per canalem caroticum migrat.

y. Huius radicis ex canali carotico egreſſae inſertio in ganglion ceruicale ſuperius.

z. Ganglion ceruicale ſuperius.

α. Neruus palatinus ſecundi rami Quinti paris.

β. Huius ramus palatinus anterior.

γ. Eiusdem ramus palatinus poſterior.

SO-

FIGURA I.

FIG. II.

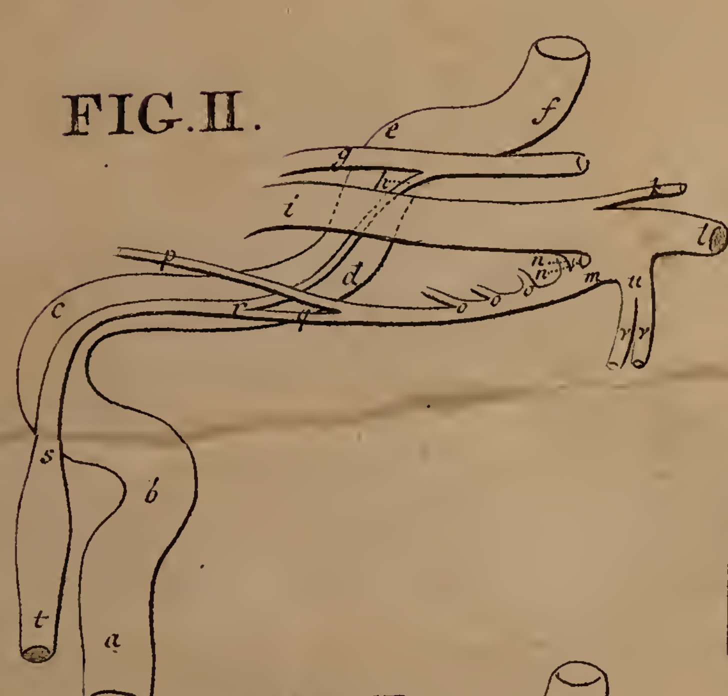

FIG. III.

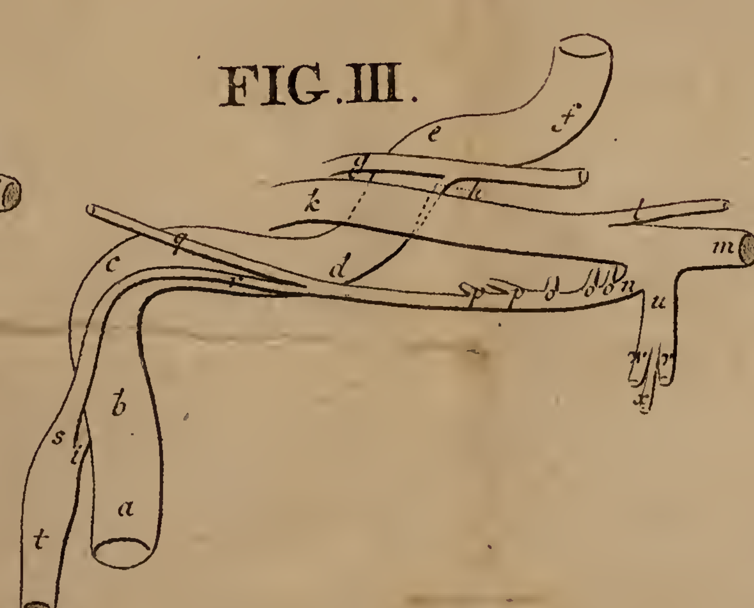

FIG. IV.

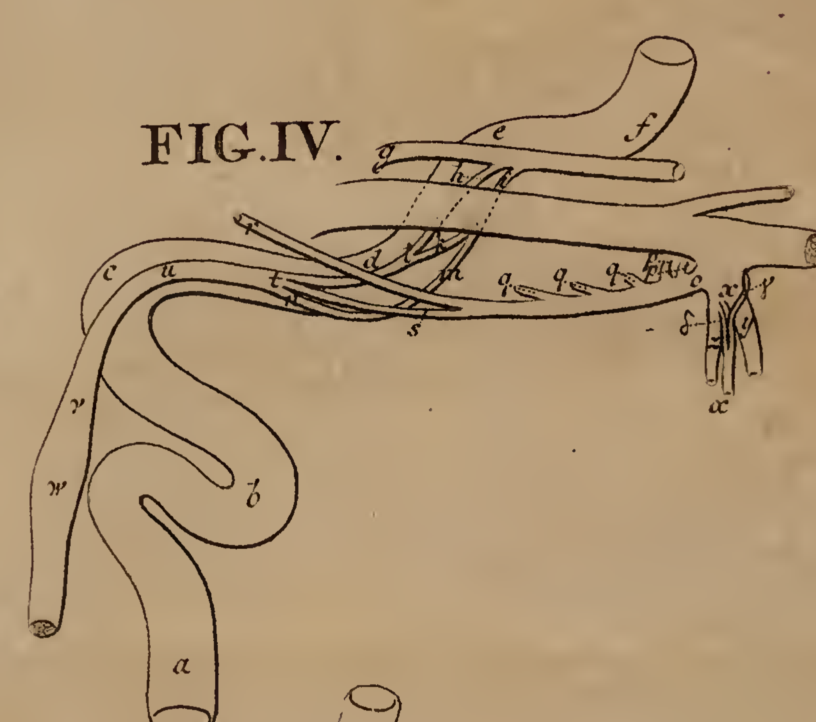

FIG. V.

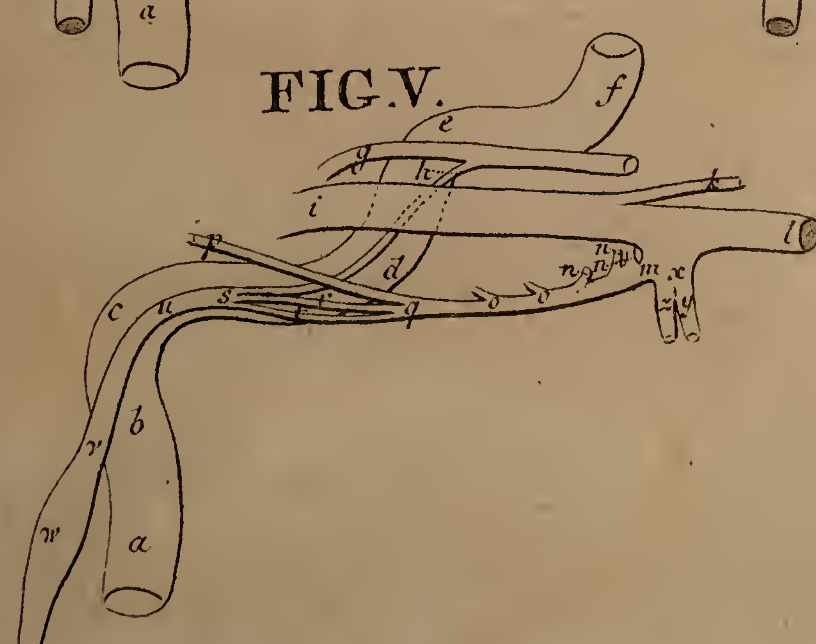
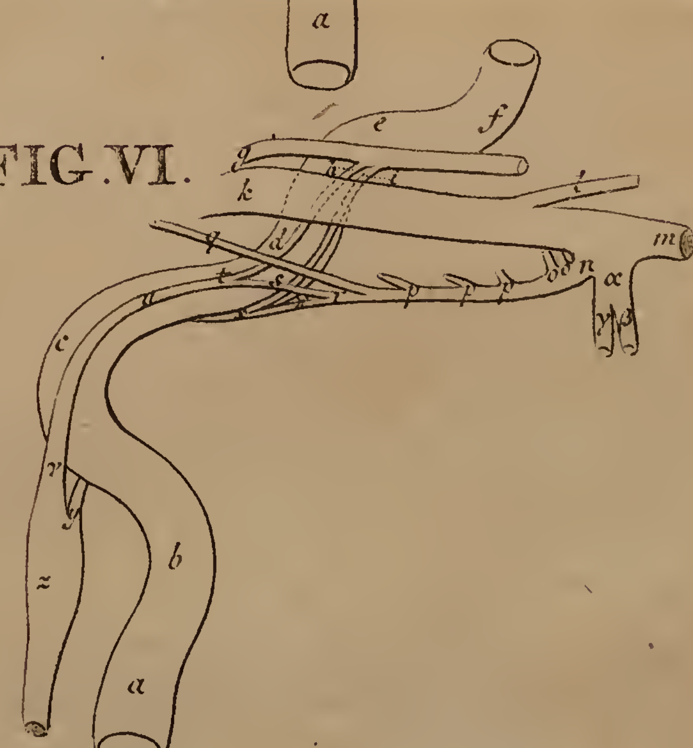
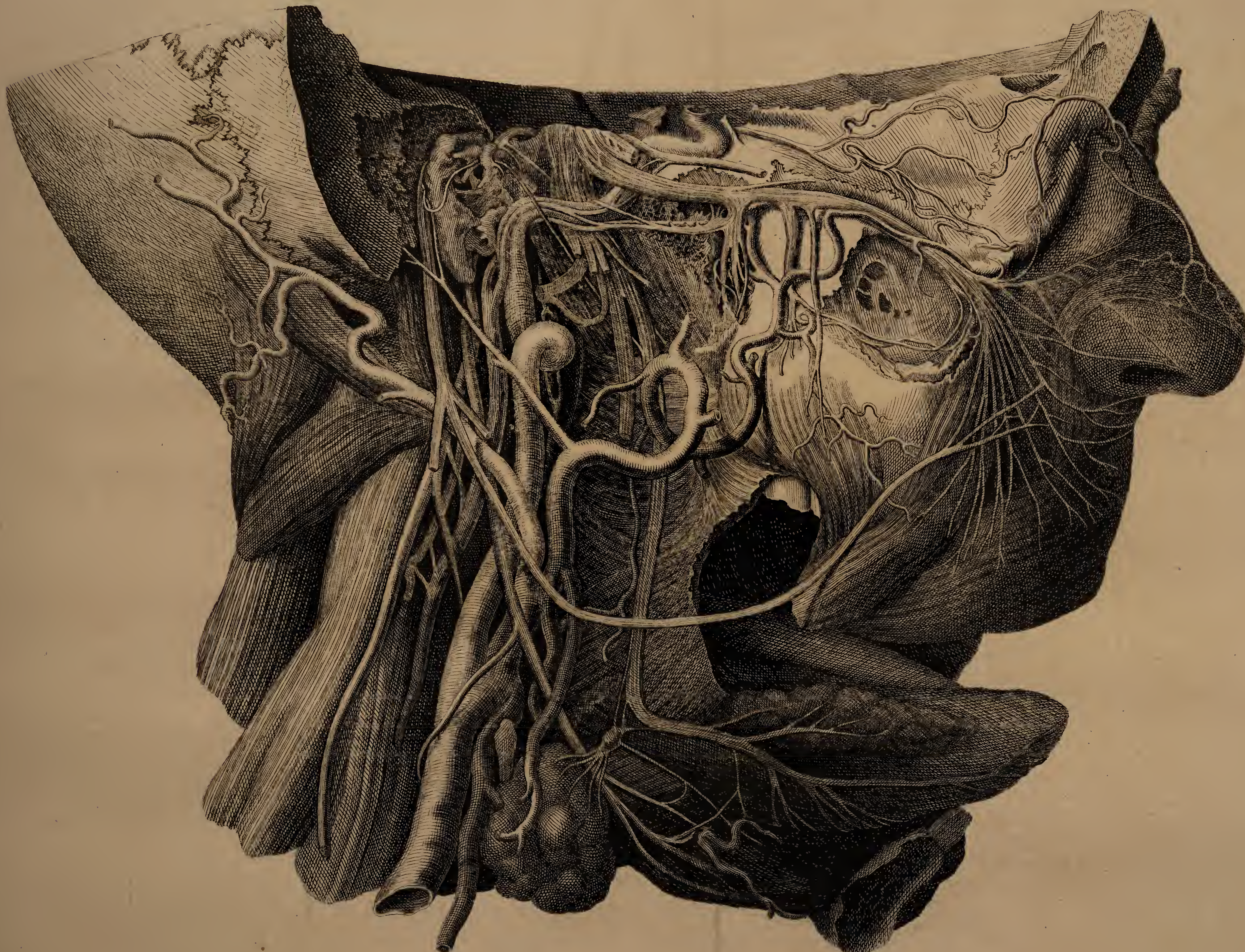

FIG. VI.

J.P. Kaltenhofer del. ad nat. G.D. Heumañ Grav.r de la Cour de S.M.e Brit: et de l'Univ. de Gottingue.

SOLERTISSIMO MECKELIO
S.
A. HALLER.

Sextus elapſus annus eſt, ex eo, quo ad noſtram Academiam acceſſiſti. Tanto tempore, tanta cum induſtria nihil vulgare Te meditatum, nihil mediocre hoc in ſpecimine Tuo Te exhibere, minime mirum eſt. Abis, quo Tua Te virtus vocat MECKELI cariſſime, & me ..... Sed quocunque fata trahent, vix ſpero me Te reuiſurum, aut Tuo amore Tuoue ſodalitio fruiturum vnquam. Eo liberius ergo cum hoc vltimo vale! Sine me recolligere animo noſtros, quos vna exhauſimus labores, neque vanum voca, qui mei memoriam Tuis immiſceam virtutibus. Quoties florae innocentiſſimis deliciis capti per arua, per colles, per horrores ſaltuum Hercynicorum, per gratiſſima nemora neminique niſi nobis amatas paludes reptauimus. Eſt in ea recordatione neſcio quid dulcis, quod, cum triſtitia mentem emoueat, nec ſinet olim aut me Tanti, vt certus ſpero, diſcipuli, obliuiſci, aut Te ſinet dudum aeternae quieti redditi Praeceptoris. Quoties vero in viſceribus hominum, viuorumque animalium artubus veritatem, etiam in ea ſorde amabilem, quaeſiuimus vna, & laeti adfulgentes paſſim radios, auroram ſperato vero praelucentem, nudantem ſe naturam

 vidi-

vidimus, nobisque ſumus mutuo gratulati. Quos alios in Berolinenſi Theatro, cui ſumma cum Tua laude praefuiſti, labores, quos in noſodochiis, ad aegrotorum lectulos, in chemiae caloribus toleraſti, eos, etſi non praeſens obſeruaui, in ipſa Tua peritia, Tua per ambitum medicinae omnem patente eruditione diſco, & mente praeſens intueor. Abi adeo, ſiquidem non viſum eſt Prouidentiae, vt cominus aut amore fruar Tuo, aut Tu meo. Erit Tibi, quocunque Te fata vocant, Tua certa laus, Tuus, ne dubita, laboris & virtutis fructus, is imprimis, quem omnibus honoribus praefero, bene actorum nempe recordatio. Dabam 20. Iun. 1748.